atît de simplu monument funerar – adevărat loc de reculegere pentru cetățenii chinezi din toate regiunile țării și de peste mări – în mari caractere scrise de dr. Sun Yat-Sen citești chemarea : „Să facem totul în interesul popoarelor din lumea întreagă".

Unul din cele mai emoționante locuri de pelerinaj din Nankin se află nu departe de acest mausoleu. Pe o colină străjuită de un obelisc de granit, pe care președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, Mao Tzedun, a caligrafiat la 1 iulie 1950 elogiul : „Glorie veșnică eroilor revoluției", se afla înainte locul de supliciu al luptătorilor antiimperialiști. Pe această colină, denumită și „dealul însingerat", autoritățile ciankaișiste au executat, în perioada în care guvernul lui Cian Kai-și a stabilit capitala țării la Nankin (între 1927–1938 și 1945–1948), peste 100 000 de comuniști, patrioți, democrați chinezi. Ofensiva pentru eliberarea orașului în vara anului 1949 de către Armata populară a încununat una dintre cele mai glorioase strategii ale Partidului comunist, a încununat lupta plină de jertfe și sacrificii a atîtor eroi căzuți pe „dealul însîngerat".

Orașul-grădină ; orașul de brocart

La Hanceu am ajuns aproape de miezul nopții, așa încît surpriza privelиștii sale încîntătoare ne-a fost dată abia în dimineața următoare. Scăldat în valurile Mării Chinei de Est și ale cîtorva lacuri înlănțuite, adăpostit la poalele munților înmiresmați, Hanceu, oraș-port cu peste 1 000 000 de locuitori, reprezintă unul din cele mai interesante puncte de atracție pentru orice vizitator. Grădinile sale renumite, apele sale termale, pagodele și grandioasele sale temple budhiste, excepțional conservate, i-au format, păstrat și răspîndit faima de multe secole. Devenit în anii puterii populare centrul provinciei Cetzean, orașul Hanceu a adăugat renumelui său de primă stațiune climaterică a Chinei o nouă celebritate. Am avut ocazia să văd cum se naște această celebritate din mîinile harnice și priceperea muncitorilor și muncitoarelor combinatului de țesături artistice. Am sosit în incinta acestei mari întreprinderi la primele ore ale unei după-amieze toride și am plecat pe înserat, odată cu roiurile de biciclete ale lucrătorilor, ducînd cu mine amintirea unor imagini demne de basmele multicolore. Dar mai întîi, cîteva repere de istorie industrială locală. Prima fabrică de țesături a luat ființă la Hanceu în 1921 – ea se baza pe metode de lucru primitive, executa pînze doar în alb-negru și ajunsese să aibă în 1949 un personal de 40 de muncitori. În prezent, combinatul numără 1700 de muncitori ; colectivul său creează peste 1 000 de modele de țesături din mătase imprimată în patru culori, iar producția este în întregime mecanizată și electrificată. Combinatul livrează peste 3 200 000 de metri de țesături în acest an și produsele sale pot fi cumpărate în zeci și zeci de țări din Europa, Asia, Africa, America.

Am poposit în toate secțiile combinatului, am stat de vorbă cu desenatori și țesătoare, cu electricieni și mecanici. Am fost impresionat de ritmicitatea atenției lor față de mașinile cu aer comprimat care acționează războaiele de țesut, am aflat că primul tip de broderie chinezească are o vechime de peste 5000 de ani, am ascultat cu atenție opiniile lor specializate despre marea necesitate de a se crea războaie silențioase (problema zgomotului actualelor mașini formînd unul dintre inconvenientele încă majore ale muncii în acest domeniu), precum și hotărîrea lor de a concura la nivelul celor mai exigente cerințe ale pieței mondiale a țesăturilor de mătase. Dar mai presus de toate am admirat sutele și sutele de modele de satin și brocart, de șantung și crêpe de chine, materiale pentru fețe de masă și stofe pentru perdele și tablouri.

Sute de modele în variante dintre cele mai neașteptate, în concerte de culori nebănuite într-o finețe a stilizării perfectă. Motivele tradiționale – florile – erau prezente pe majoritatea modelelor, dar cele mai senzaționale mi s-au părut reproducerile de tablouri clasice chineze. Valurile de țesături acoperite de tiparele unor adevărați maeștri ai picturii și desenului, ai paletei cromatice și ai tainelor firelor cu tărie veșnică care-mi treceau prin fața ochilor, mi-au reamintit brusc că nimic nu trebuie să mă uimească pentru că mă aflam în însăși patria sericiculturii. Și am plecat din Hanceu numindu-l, în sinea mea, orașul de brocart.

Orașul-metropolă

Am străbătut Șanhaiul pe ape. Este privelиștea cea mai largă pe care o poate oferi vizitatorului cel mai important port al Republicii Populare Chineze, oraș a cărui populație se apropie de 12 000 000 locuitori. Am călătorit ore în șir de-a lungul țărmurilor Șanhaiului cu un grup de istorici de la Universitatea FUTAN care-mi relatau povestea orașului-metropolă ridicat vreme de 20 de secole pe o vastă porțiune aluvionară a estuarului fluviului Iantzi. După zeci de kilometri parcurși cu un ușor și elegant yacht „Șanhai" pe apele unui important afluent al bazinului lui Iantzi, fluviul Wang-Po, am

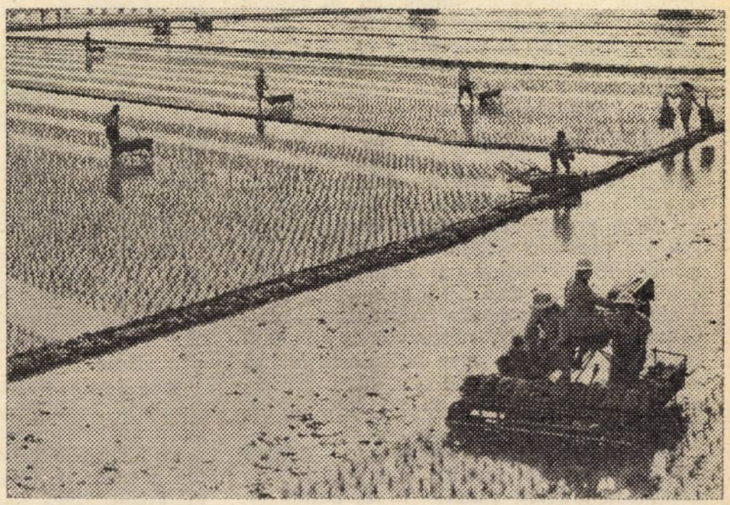

În sudul și estul Chinei recoltele de orez sînt în număr de trei pe an

atins, la baliza numărul 101, locul unde apele lor se unesc formînd o imensitate marină curgătoare încă înainte de a se vărsa în Marea Chinei de Est. În timpul acestei croaziere am văzut defilînd, la dreapta și la stînga noastră, sute și sute de ambarcațiuni de pescuit construite într-un stil tradițional pentru a înfrunta Pacificul, ambarcațiuni care alcătuiesc o impresionantă flotă. Am zărit șantierele navale din Șanhai, cele mai mari din China, și puzderia de nave comerciale ancorate la danele portului al cărui trafic este anul acesta de peste 50 000 000 tone de mărfuri. Am zărit locul unde a avut loc prima debarcare a invadatorilor colonialiști în timpul războiului opiului, acum 133 de ani, și vasele ce străjuiesc astăzi frontierele pe ape ale țării.

Am coborît de pe vas departe de freamătul orașului, dar foarte aproape de vaste plantații de orez. Ne-am oprit să le privim în lumina solară crepusculară și atunci am mîngîiat, pentru prima dată în mînă, un fir de orez. Era un fir de orez tardiv – cel precoce se recoltează în aprilie, cel mijlociu în mai, iar acesta în iulie. Era un fir care putea avea pînă la 210 boabe. Doar în sudul și estul Chinei recoltele sînt în număr de trei pe an, iar cantitatea de orez atît de mare. Pe drept cuvînt, cîmpurile de orez de aici sînt socotite hambarele țării.

Revenind în centrul orașului, am mers în mijlocul unei mulțimi de băieți și fete extrem de voioși, care, cu toată aglomerația și animația de pe străzi, se distingeau printr-o aleasă politețe și care în orele serii făceau o scurtă promenadă pe Cornișa sau pe marile bulevarde. Aproape de capătul străzii Nankin, principala aglomerare comercială din Șanhai, am văzut o coadă la intrarea unui cinematograf din ale cărui vitrine mă priveau chipuri cunoscute. Rula filmul românesc „Valurile Dunării" care ținea cu succes afișul de peste trei luni.

La Șanhai, oraș care a suferit decenii de-a rîndul ocupația, dominația și opresiunea imperialistă, gazdele de la Universitate ca și fiecare dintre cei cunoscuți au subliniat deseori cît de adînc și de neprețuit este sensul libertății cucerite de poporul chinez, arătîndu-mi fostele granițe dintre cartierele împărțite între ele de puterile străine, precum și plăcile cu inscripția de tristă amintire : „În acest cartier, intrarea cîinilor și a chinezilor este interzisă". Și, poate, contrastul cel mai subtil cu o stare de lucruri existentă încă acum 24 de ani îl furnizează informația pe care cu un zîmbet de îndreptățită satisfacție mi-a citat-o tovarășa Liu-Feng, secretara Comitetului municipal de partid din Șanhai, responsabila biroului de educație: numărul elevilor școlilor primare, secundare și superioare se ridică anul acesta la 3 000 000. Este o cifră care măsoară cît se poate de elocvent drumul înfăptuirilor sociale în orașul-metropolă.

Realizările industriei sînt extrem de numeroase la Șanhai ; realizările în domeniul artelor tradiționale și al învățămîntului, de asemenea ; realizările în domeniul științei și agriculturii sînt și ele notabile. (Să nu uităm că industria și universitățile din Șanhai au deplasat zeci și zeci de întreprinderi și facultăți în centrul țării, contribuind la crearea în orașul Sian, capitala provinciei Șensi, a unei moderne baze industriale și de învățămînt superior). Dar vorbindu-mi despre ele, insistînd asupra nevoii de a-și perfecționa și corija activitatea și stilul de muncă pentru a transpune în practică în cele mai bune condiții chemarea la cantitate, rapiditate, calitate, economie – toți interlocutorii mei porneau de la un fapt care, îmi spuneau, conferă orașului lor o obligație de cinste : Șanhaiul este locul unde a fost creat în iulie 1921 Partidul Comunist Chinez sub a cărui conducere poporul Chinei a obținut toate victoriile pe drumul eliberării țării și al edificării noi orînduiri socialiste.

...Nankin, Hanceu, Șanhai.

Orașe de o mare diversitate, cu o istorie diferită și cu oameni diferiți, orașe a căror identitate nu poate fi cunoscută și înțeleasă decît la fața locului, și pe care le-am găsit sincronizate prin elanul inflexibilei hotăriri de a merge înainte pe calea deschisă în urmă cu 24 de ani, cînd în marea piață Tia-An-Mân din Pekin s-a înălțat pentru prima oară drapelul de stat al Republicii Populare Chineze, ale cărui stele simbolizează unirea întregului popor în jurul partidului comunist

TOKIO

Deschiderea noii runde de negocieri comerciale multilaterale

Primul ministru japonez, Kakuei Tanaka, deschizînd reuniunea la nivel ministerial a G.A.T.T.

Corespondență de la Victor Aldea

Recent, s-a încheiat în capitala niponă reuniunea ministerială a G.A.T.T., la care au participat reprezentanți a peste 100 de țări și ai mai multor organisme și organizații internaționale. Această reuniune reprezintă un moment important în istoria politicii comerciale internaționale, marcînd — așa cum se proclamă în „Declarația de la Tokio", adoptată prin consens de participanți — deschiderea oficială, sub egida G.A.T.T., a unei noi runde de negocieri comerciale multilaterale de mare amploare.

Declarația de la Tokio, care, în esență, reprezintă textul elaborat de Comitetul de pregătire a negocierilor comerciale de la Geneva, prevede organizarea celor mai cuprinzătoare negocieri multilaterale din istoria G.A.T.T., depășind, prin obiectivele și sfera lor, negocierile precedente, inclusiv runda Kennedy, cunoscută ca cea mai importantă din cele șase serii de negocieri comerciale multilaterale care au avut loc, sub egida G.A.T.T., în cursul celor 25 de ani ai existenței sale.

Negocierile de pînă acum din cadrul G.A.T.T. au fost axate, în principal, pe reducerea taxelor vamale. Noua rundă de negocieri, proclamată prin Declarația de la Tokio, va îngloba însă nu numai convenirea de concesii vamale, dar va constitui, în același timp, o acțiune amplă vizînd reducerea și eliminarea barierelor netarifare, a căror importanță în comerțul mondial a crescut odată cu diminuarea progresivă a taxelor vamale, grație negocierilor multilaterale din cadrul G.A.T.T. Negocierile netarifare sînt mult mai complexe decît cele de tip „clasic" privind taxele vamale, întrucît identificarea și exprimarea cantitativă a obstacolelor netarifare este dificilă, iar numeroase asemenea obstacole fac parte din mecanismele economice interne ale diferitelor țări și, deci, nu pot fi atît de ușor suprimate.

Noua rundă de negocieri nu se va limita numai la diminuarea sau eliminarea obstacolelor tarifare și netarifare, ci va comporta și o reexaminare a cadrului juridic al comerțului internațional, în vederea adaptării sale la cerințele actuale, la nevoile țărilor în curs de dezvoltare.

Este de așteptat ca, în cadrul noii runde de negocieri, să se acorde o atenție mai mare decît în trecut problemelor țărilor în curs de dezvoltare. După cum se știe, la negocierile multilaterale precedente, aceste probleme nu au stat în centrul preocupărilor, convenindu-se reduceri tarifare în special în ce privește produsele interesînd țările dezvoltate. Deși nu răspunde pe deplin dorințelor și solicitărilor țărilor în curs de dezvoltare, Declarația de la Tokio prevede un cadru relativ favorabil de participare a acestor țări la negocieri. Dacă între țările dezvoltate negocierile vor avea loc potrivit principiilor tradiționale ale avantajului mutual și ale reciprocității, cu respectarea clauzei națiunii celei mai favorizate, țările în curs de dezvoltare vor beneficia de un tratament special mai favorabil, pe bază de nereciprocitate (adică fără a se solicita acestor state contribuții incompatibile cu nevoile lor de dezvoltare). În același timp, se va avea în vedere îmbunătățirea sistemului generalizat de preferințe în favoarea acestor țări.

La reuniunea de la Tokio s-a sugerat de către unele țări (Spania, Turcia) și organizarea, în paralel cu negocierile comerciale multilaterale, a unei noi serii de negocieri între țările în curs de dezvoltare în vederea convenirii de concesii comerciale mutuale, care să nu se extindă țărilor dezvoltate.

Este demn de relevat faptul că Declarația de la Tokio conferă negocierilor comerciale multilaterale un caracter universal, prevăzînd posibilitatea participării la acestea a tuturor țărilor interesate, indiferent de faptul dacă sînt sau nu membre ale G.A.T.T. și fără a li se cere angajamente prealabile sau ulterioare. Universalitatea în participare este de natură să contribuie la creșterea eficacității negocierilor, la extinderea ariei de aplicare a rezultatelor acestora.

O problemă amplu discutată la reuniunea de la Tokio a fost aceea a legăturii dintre negocierile comerciale și cele monetare, confruntîndu-se în această privință teza susținută de Piața comună și, în special, de Franța privind necesitatea obținerii prealabile de rezultate tangibile în domeniul reformei sistemului monetar pentru desfășurarea negocierilor comerciale, și teza opusă, susținută de S.U.A. În final, s-a ajuns la o formulă de consens, încorporată în Declarația de la Tokio, prevăzînd depunerea de eforturi paralele pentru instaurarea unui sistem monetar durabil și echitabil, precum și pentru liberalizarea comerțului mondial, ținîndu-se seama de problemele țărilor în curs de dezvoltare.

În vederea purtării negocierilor, Declarația de la Tokio instituie Comitetul negocierilor comerciale, compus din reprezentanții țărilor participante la negocieri. Se prevede ca reuniunea inaugurală a acestui Comitet să se deschidă la 24 octombrie.

Negocierile propriu-zise vor putea începe în primele luni ale anului 1974, urmînd să dureze aproximativ doi ani.

Declarația de la Tokio constituie numai un punct de plecare pentru negocierile comerciale multilaterale, care se anunță a fi complexe, dificile, implicînd confruntarea unor interese diferite. Astfel, între principalele țări occidentale, în ce privește de pildă domeniul tarifelor vamale, țări ca S.U.A., Canada, Japonia, Suedia se pronunță în favoarea eliminării taxelor vamale sau, cel puțin, a reducerii lor substanțiale, în timp ce Piața comună înclină mai degrabă spre o „armonizare" a nivelului taxelor vamale între diferitele țări, spre a evita desființarea uniunii vamale a membrilor ei prin suprimarea completă a taxelor vamale. În domeniul negocierilor agricole, țări ca S.U.A., Canada, Australia, Noua Zeelandă insistă pentru liberalizarea cît mai largă a comerțului cu produse agricole ; în schimb, Piața comună consideră că principiile și mecanismele politicii sale agricole nu pot forma obiectul negocierilor.

De asemenea, în cadrul negocierilor dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, vor trebui să fie soluționate probleme dificile privind aplicarea față de acestea din urmă a unui tratament preferențial.

În aceste condiții, asigurarea succesului negocierilor comerciale multilaterale va necesita din partea negociatorilor un spirit de cooperare și înțelegere reciprocă.

Țara noastră a participat activ și constructiv la reuniunea ministerială G.A.T.T. Delegația română, condusă de Ion Stoian, adjunct al ministrului comerțului exterior, a subliniat necesitatea ca negocierile comerciale multilaterale să aibă ca obiectiv prioritar soluționarea problemelor cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare, astfel încît aceste negocieri să poată contribui în mod substanțial la reducerea și eliminarea decalajelor care separă aceste țări de statele economic dezvoltate, la realizarea prevederilor celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare. Delegația română a relevat că țările în curs de dezvoltare trebuie să beneficieze în cadrul negocierilor de un tratament preferențial, pe bază de nereciprocitate și fără discriminare, indiferent de sistemul lor social-economic. S-a reliefat că România, țară socialistă în curs de dezvoltare, înțelege să beneficieze la negocieri de același tratament cu celelalte țări în curs de dezvoltare avînd un nivel similar de dezvoltare economică.

În același timp, delegația română a arătat că, pentru a se obține rezultate semnificative și durabile în cadrul negocierilor multilaterale, trebuie să se creeze condițiile necesare pentru participarea deplină și efectivă a țărilor mici și mijlocii la elaborarea și adoptarea deciziilor pe plan internațional în problemele economice, comerciale și monetare, care afectează interesele lor esențiale.

În ansamblu, reuniunea ministerială a G.A.T.T. de la Tokio poate fi considerată ca un pas înainte. Important, însă, este să se acționeze constructiv în cursul negocierilor comerciale propriu-zise, în vederea obținerii de rezultate cît mai importante pe calea liberalizării comerțului internațional, a promovării progresului țărilor în curs de dezvoltare.

ÎN PREGĂTIREA UNUI NOU SISTEM MONETAR

Costin C. Kirițescu

În noul Centru de conferințe „Kenyatta" care domină cu cele 28 de etaje ale sale silueta capitalei Kenyei, au început la 24 septembrie lucrările adunărilor generale reunite ale Fondului Monetar Internațional și Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare.

Sesiunile anuale ale acestor organisme specializate ale Națiunilor Unite au depășit, mai întotdeauna, gradul de interes pe care îl pot oferi în general reuniunile statutare convocate pentru a se lua act de un raport de activitate, a se aproba o descărcare de gestiune și a se rezolva cîteva probleme aflate în competența lor.

Cele două „surori gemene", aduse la viață acum aproape 30 de ani prin hotărîrile Conferinței monetare și financiare internaționale de la Bretton Woods, poartă o importantă răspundere : aceea ce o-și aduce o contribuție substanțială la realizarea unei serii de obiective dintre cele mai însemnate pentru mersul înainte al economiei, de la promovarea cooperării monetare internaționale pînă la înlesnirea dezvoltării echilibrate a comerțului mondial, de la acordarea de credite pentru reducerea dezechilibrelor balanței de plăți pînă la finanțarea dezvoltării economice.

De aceea, bilanțul anual al activității celor două organisme, aflat în dezbaterea adunărilor generale, nu poate scăpa neobservat : el prezintă de fapt rezultatele la care cele peste 120 de state membre au ajuns, prin intermediul lor, în realizarea acestor obiective. Interesul suscitat atît de bilanț, cît și de discuțiile purtate pe marginea lui, este, deci, firesc.

De la o vreme, sesiunile anuale F.M.I.–B.I.R.D. se desfășoară sub tensiunea prezenței unor foarte serioase probleme de echilibru monetar-financiar care afectează o mare parte din omenire. Îndelungata criză monetară occidentală a afectat, an după an, nu numai relațiile economice dintre state, dar și încrederea în capacitatea Fondului Monetar Internațional de a preveni și combate asemenea dezechilibre, de a valorifica efectiv principiul cooperării în soluționarea unor probleme de interes comun.

Criza valutară a generat astfel o criză a sistemului monetar internațional, punînd sub semnul întrebării mecanismele de bază ale sistemului, funcționarea adecvată a instituțiilor chemate să le stăpînească. Nu este de mirare că sesiunile trecute s-au desfășurat într-o atmosferă de îngrijorare, dacă nu chiar de descurajare.

În fața acestor împrejurări critice, la adunarea generală de anul trecut a F.M.I.–B.I.R.D. a fost luată hotărîrea ca Fondul să inițieze elaborarea unei reforme a sistemului monetar internațional. A fost constituit Comitetul „celor 20" pentru reforma acestui sistem, iar la sesiunea de la Nairobi este pusă în discuție schița reformei.

Unii comentatori s-au grăbit să considere din această cauză actuala adunare generală drept „un al doilea Bretton Woods" și, prin urmare, să-i atribuie o importanță istorică. Lucrurile nu stau însă chiar așa.

În primul rînd, din întreaga activitate de pînă acum a Comitetului celor 20 se poate deduce că schița proiectului de reformă care este prezentată la Nairobi nu cuprinde decît o parte din conținutul necesar al reformei și anume acele idei, exprimate în termeni foarte generali, asupra cărora membrii comitetului au realizat pînă în prezent un acord. Celelalte idei sînt încă în „stare de nebuloasă" și nu vor căpăta o formă mai consistentă decît în primăvara viitoare, cînd se va convoca o nouă ședință a Comitetului celor 20. Dacă acea ședință va fi într-adevăr în măsură să dezbată proiectul de ansamblu al reformei, el va fi prezentat ulterior, în septembrie 1974, la Washington, adunării din acel an a Fondului. După aceasta, reforma va trebui aprobată de cele 125 de parlamente ale țărilor membre, ceea ce va împinge aplicarea reformei în cel mai bun caz în cursul anului 1975. Iată deci că sesiunea de la Nairobi nu poate fi considerată ca reprezentînd „un nou Bretton Woods". Ea este, de fapt, o etapă spre un nou Bretton Woods.

Cu privire la conținutul schiței de reformă, se manifestă un „optimism reținut". Principala realizare de pînă acum ar fi mecanismul propus pentru ajustarea parităților monetare și a cursurilor valutare în vederea echilibrării balanțelor de plăți externe. S-a considerat – cu drept cuvînt – că una din principalele deficiențe ale sistemului de la Bretton Woods a constat în inexistența unor măsuri care să contribuie la combaterea deficitelor și mai cu seamă a excedentelor de balanță. Din această cauză, unele țări au acumulat excedente peste excedente, creîndu-și rezerve valutare uriașe, iar alte țări au acumulat deficite, rupînd echilibrul relațiilor economice internaționale, umflînd excesiv volumul lichidităților și provocînd mișcări anarhice ale capitalurilor, deteriorarea unor monede naționale altădată puternice și alte fenomene caracteristice crizei sistemului monetar occidental.

În schița proiectului de reformă este prevăzută obligația „simetrică" a țărilor de a veghea la echilibrul balanței de plăți, considerîndu-se deopotrivă de dăunătoare atît balanțele deficitare, cît și cele excedentare. Pe bază de reguli și proceduri convenite, ar urma să se procedeze la devalorizări pentru redresarea unei balanțe deficitare, sau la revalorizări pentru lichidarea excedentelor de balanță, astfel încît echilibrul să fie restabilit, buna funcționare a viitorului sistem să fie – cel puțin pe această linie – asigurată.

O altă idee care și-a făcut drum a fost aceea privitoare la interdependența problemelor valutar-financiare și a celor comerciale, considerîndu-se că o altă condiție pentru funcționarea sistemului monetar internațional o constituie înlăturarea obstacolelor, restricțiilor și discriminărilor din calea comerțului mondial, deci rezolvarea coordonată a tuturor acestor probleme.

Se poate, de asemenea, conta pe așezarea drepturilor speciale de tragere (D.S.T.) în fruntea instrumentelor de rezervă, eventual primind o altă denumire care să inspire mai multă încredere și o altă definiție (în prezent, ele sînt definite printr-o cantitate de aur). O serie de aspecte ale utilizării D.S.T. ca instrument de rezervă – cum ar fi condițiile de emisiune – precum și viitorul aurului în cadrul sistemului reformat se pare că rămîn încă în „suspensie".

Rezolvarea în cadrul reformei sistemului monetar internațional a problemei sporirii fondurilor destinate dezvoltării economice se pare, de asemenea, că va mai întîrzia. Este de așteptat, însă, că ținerea sesiunii într-o țară din Africa va da un impuls căutării de căi și mijloace în vederea sprijinirii eforturilor de progres ale țărilor în curs de dezvoltare, a asigurării de condiții pentru situarea acestor țări pe o poziție echitabilă în cadrul noului sistem monetar internațional. În acest sens se pronunță, de altfel, țara noastră, participantă la activitatea F.M.I. și B.I.R.D., organisme din sistemul O.N.U., reprezentată la Nairobi de o delegație condusă de Florea Dumitrescu, ministrul finanțelor.

Mai este, deci, mult de făcut și de aci înainte pentru cristalizarea viitorului sistem monetar internațional, viabil și eficient. Aceasta însă nu se poate realiza fără o înțelegere generală, care să țină seama de interesele tuturor statelor, în particular, de interesele și nevoile specifice ale țărilor în curs de dezvoltare, în vederea sprijinirii eforturilor lor spre progres economic și social.

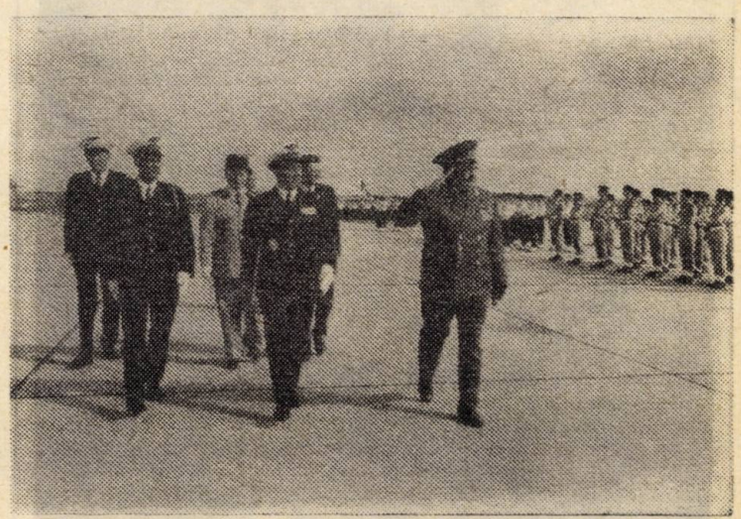

Vizită. *Generalul de armată Victor Kulikov, prim-locțiitor al ministrului apărării al U.R.S.S., șeful statului major, general al forțelor armate, a făcut o vizită oficială în Franța*

1000+1

Acasă

Într-o declarație telefonică făcută din Mexic unei reviste grecești la 21 septembrie, M. Theodorakis a declarat în mod categoric că intenționează să se întoarcă în țară. „Mă voi întoarce la Atena în decembrie", a declarat el.

Amînare

Călătoria președintelui Nixon în Europa, inițial prevăzută pentru octombrie sau noiembrie, ar putea fi întîrziată și chiar amînată definitiv pentru anul viitor, s-a aflat la Casa Albă. În anturajul președintelui se arată că Nixon are în vedere să-și concentreze activitățile asupra problemelor interne și, îndeosebi, asupra celor care privesc problemele energetice și economiei pînă la sfîrșitul sesiunii Congresului. El și-a amînat, de asemenea, proiectul de a asista la inaugurarea aeroportului de la Dallas, precum și participarea la cea de-a 28-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. Henry Kissinger va vorbi în locul său la O.N.U.

Despăgubiri

Japonia va acorda Vietnamului de nord un ajutor economic în valoare de 20 milioane dolari, s-a aflat la 21 septembrie din sursă autorizată. Această sumă este acordată în loc de despăgubiri de război.

Anchetă

Senatorul Mike Mansfield a cerut la 21 septembrie deschiderea unei anchete parlamentare cu privire la rolul S.U.A. în criza politică din Chile. Senatorul a declarat că, în ceea ce-l privește, nu crede într-o complicitate a C.I.A., sau a altor organisme ale guvernului american cu militarii care au răsturnat guvernul lui Allende, dar că este, totuși, indispensabilă o verificare. Mansfield a apreciat că prestigiul Statelor Unite și relațiile lor cu restul Americii Latine ar fi compromise, dacă nu se stabilește că guvernul american nu a jucat nici un rol în evenimentele din Chile.

Pămînt

Între guvernele francez și marocan a fost încheiat un acord parțial privind reglementarea problemei naționalizării de către autoritățile marocane a pămînturilor deținute de unii cetățeni francezi. În acest sens, guvernul marocan s-a angajat să plătească o serie de compensații pentru pămînturile naționalizate. Acordul urmează să faciliteze reinstalarea în Franța a 1 930 de familii franceze al căror pămînt – aproximativ 260 000 de hectare – a fost preluat de guvernul marocan.

Uniune

Într-un interviu acordat săptămînalului egiptean „Al Moussaouar", președintele Republicii Tunisia, Habib Bourguiba, s-a pronunțat în favoarea creării Statelor Unite din Africa de Nord. Acestea ar urma să includă Libia, Tunisia, Algeria, precum și Mauritania. După părerea șefului statului tunisian, această uniune ar urma să se facă pe etape, „încet și prudent". Capitala noului stat ar urma să fie Kairouan, capitala spirituală a musulmanilor din timpurile cele mai străvechi, care ar simboliza reîntoarcerea la trecutul glorios al lumii islamice.

Bun venit. *Flori pentru noul rege al Suediei, Carl al XVI-lea Gustaf*

Rol. *Actrița americană Lee Remick va interpreta rolul mamei lui Winston Churchill în serialul de televiziune care va deschide festivitățile prilejuite de centenarul nașterii cunoscutului om de stat englez*

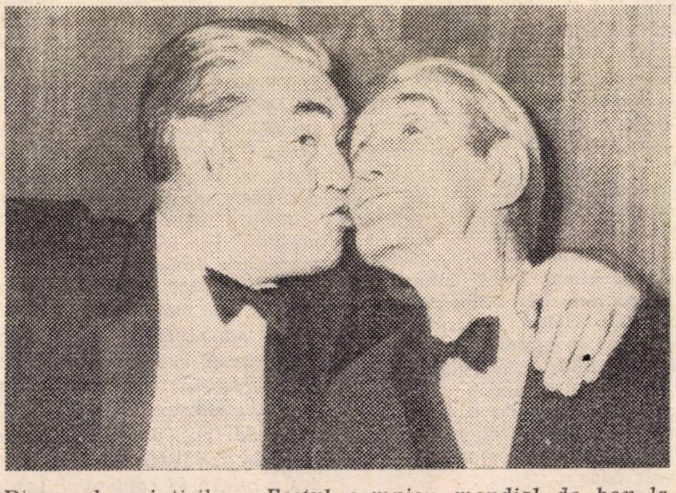

Dineu al amintirilor... *Fostul campion mondial de box la categoria grea, Jack Dempsey (stînga), în vîrstă de 78 de ani, nu mai are nimic împotriva vechiului adversar, francezul Georges Carpentier, Clubul sportiv mondial de box a organizat un dineu în onoarea lor*

Program. *În timpul călătoriei sale în China, președintele Pompidou a vizitat celebrele grote budhiste de la Tantung*

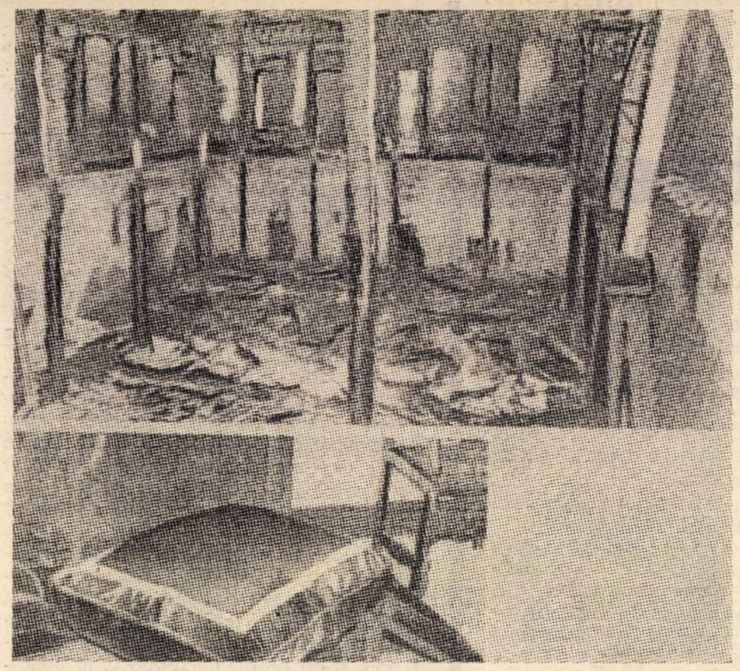

Exil. *Distrus în bună parte, palatul prezidențial din Santiago a rămas fără președinte. Pe un fotoliu — perna însîngerată pe care a fost găsit corpul lui Salvador Allende. Sosind în Mexic, unde a fost primită de președintele Echeverria și soția sa (dreapta), Hortensia Bussi de Allende, văduva președintelui chilian, a putut vorbi lumii...*

Interviu

În timpul celei de-a patra Conferințe a țărilor nealiniate, desfășurată la Alger, președintele I. B. Tito a acordat un interviu săptămînalul algerian „La Révolution Africaine". Referindu-se la poziția Iugoslaviei față de Conferința de securitate și cooperare în Europa, președintele Tito a spus: „Iugoslavia se pronunță pentru pace și securitate în Europa, bazate pe egalitate în drepturi și deplina respectare a opțiunilor fiecărei țări europene privind calea dezvoltării interne. Am salutat procesul destinderii și progresul înregistrat pe calea soluționării unor probleme în suspensie și a înlăturării consecințelor perioadei îndelungate a războiului rece. Dar considerăm că această destindere trebuie să cuprindă toate părțile continentului european și să determine crearea condițiilor pentru reducerea încordării pe un teritoriu mult mai larg, dar în special în zona Mediteranei, precum și pentru soluționarea crizei din Orientul Mijlociu. Din punct de vedere geografic, aceste două zone sînt strîns legate între ele".

Recunoaștere

Un comunicat al Ministerului Afacerilor Externe al R. D. Vietnam anunță că, în dorința de a dezvolta relații prietenești între R. D. Vietnam și Malta, guvernele celor două țări au hotărît să se recunoască reciproc, începînd cu data de 20 septembrie 1973.

Combustibil

Senatorul Thomas McIntyre a depus, la 19 septembrie, în Senatul american un proiect de lege interzicînd exportul tuturor produselor petroliere rafinate. McIntyre a afirmat că în momentul în care S.U.A. sînt amenințate de o penurie de combustibil lichid, distribuitorii americani continuă să obțină beneficii exportînd în Europa, unde prețul combustibilului este de două ori mai mare decît în S.U.A. Acest proiect este depus într-un moment în care președintele Nixon și mai mulți dintre miniștrii săi s-au întîlnit cu guvernatorii a zece state pentru a lua măsurile necesare prevenirii unei penurii de combustibil.

Bani în fîntînă. *Celebra Fontana di Trevi din Roma a devenit obiect de conflict: bănuții aruncați de turiști în speranța reîntoarcerii acolo — așa spune legenda — au ispitit doi tineri fără bani, dar la împărțirea prăzii „controversa" a luat proporții... În fotografie, recoltarea săptămînală (oficială) a mărunțișului...*

Manuale

La 17 septembrie a început la Varșovia întîlnirea ordinară a experților polonezi și vest-germani pentru revizuirea conținutului manualelor școlare de istorie și geografie. Lucrările acestei comisii mixte se desfășoară sub patronajul U.N.E.S.C.O. Revizuirea conținutului manualelor școlare reprezintă unul dintre elementele esențiale ale procesului de normalizare a relațiilor dintre Polonia și R.F. Germania, pe baza prevederilor tratatului din decembrie 1970.

Guvern

Consiliul de Miniștri, întrunit sub președinția lui G. Papadopoulos, a adoptat un decret cu privire la organizarea viitorului guvern grec. Noul cabinet, care va fi format la sfîrșitul acestei luni sau în primele zile ale lunii octombrie, va cuprinde, în afara președinției consiliului, 17 portofolii. Guvernul va fi, în întregime, constituit din civili.

Acord

C.E.E. și Algeria au început la 21 septembrie, la Bruxelles, negocieri care urmează să ducă la încheierea, în 1974, a unui acord de cooperare. Acest acord va fi, în linii mari, asemănător celui pe care „cei nouă" îl negociază cu mai multe alte țări mediteraneene.

Amnistiere. *În baza unui decret semnat de regele Hussein al Iordaniei, Abu Daub (fotografia din stînga), lider al organizației „Al Fatah", a fost amnistiat alături de alți palestinieni și iordanieni*

CIPRU

Unitate și dezvoltare

Există undeva, în albastrele ape mediteraneene, o fîșie de pămînt destinată, de natură și legende, a cunoaște numai fericirea și bunăstarea. E o insulă mică, adăpostind cîteva sute de mii de oameni care, secole de-a rîndul, au trăit și au muncit împreună, în înțelegere și demnitate, fiecare respectînd originea, credința și obiceiurile celuilalt și toți împărtășind sentimentul apartenenței la o singură țară, a alcătuirii unui singur popor, mîndru de tradițiile sale, de civilizația sa străbună, dornic de liniște și prosperitate. Acesta e Cipru.

Există însă și împușcături, morți, durere, dușmănie, o inutilă și absurdă „linie verde" despărțitoare a celor pînă ieri frați, piedici, bariere vizibile sau nu, iscate de neînțelegere și teamă în calea dezvoltării depline a unui popor. Și acesta e tot Cipru, istoria sa din ultimii zece ani. Ani în care cipriotii n-au mai avut de luptat numai împotriva presiunilor externe exercitate asupra statului lor, ci și contra neîncrederii și dezbinării semănate printre ei de aceleași forțe din afară, dornice de stăpînire în Cipru, de atragere a strategicei insule în sfera lor de influență.

Cînd, în toamna anului 1960, prin lupta unei puternice mișcări de eliberare, reunind în rîndurile ei ciprioți greci și turci, Ciprul punea capăt secolelor de dependență a țării, locuitorii săi au fost convinși că, în sfîrșit, au obținut dreptul de a-și vedea singuri de propriile probleme. În cei 13 ani cîți au trecut de la cucerirea independenței, dezvoltarea economică și socială a insulei a înregistrat certe progrese, idealurile de avansare economică și socială ale cipriotilor găsindu-și, în apreciabilă măsură, realizarea. Toți cei care au călcat, în ultimii ani pe pămîntul cipriot vorbesc, despre prefacerile înnoitoare ce se vădesc în economia și structura socială a statului, despre eforturile depuse în direcția folosirii resurselor sale materiale și umane, în așa fel încît să se obțină nivelul dorit de dezvoltare, o dezvoltare eliberată de orice factori de conjunctură.

Două planuri cincinale au dirijat pînă acum aceste eforturi. În cadrul lor, cipriotii au pus bazele unei economii adaptate la condițiile specifice ale insulei, direcție menită să favorizeze scoaterea la iveală și valorificarea tuturor rezervelor țării.

Agriculturii ca ramură esențială, ocupînd peste 36 la sută din populația activă din economie, i s-a acordat, în mod firesc, o atenție deosebită. Și, pentru că ploaia este un eveniment extrem de rar pentru pămîntul cipriot, irigațiile s-au înscris ca punct esențial în programele guvernamentale de dezvoltare. Azi, jumătate din producția agricolă se obține de pe suprafețele irigate și, în cadrul unui plan-program, pentru îndeplinirea căruia cipriotii se bucură și de sprijinul O.N.U., se prevede lărgirea considerabilă a suprafețelor irigate și, în acest fel, redate agriculturii.

În același timp, în toți acești ani a crescut volumul de investiții în proiecte de dezvoltare industrială, dirijate, mai ales, spre industria prelucrătoare : textilă, de confecții, încălțăminte. S-au luat însă în considerație și proiecte de impulsionare a prelucrării țițeiului, a industriei chimice și de construcții. Astfel, anul trecut, la Larnaca s-a dat în folosință prima rafinărie a țării cu o cifră de producție de 750 000 de tone de țiței pe an, ceea ce va satisface necesitățile țării în această ramură pentru aproximativ cinci ani.

Dar problema esențială, care a condiționat toate celelalte aspecte ale dezvoltării țării și a preocupat pe toți cipriotii deopotrivă, a rămas „problema politică", adică găsirea unei căi de restabilire a raporturilor firești între cele două comunități din insulă, pentru conviețuirea lor frățească, în pace și liniște. În acest sens au mers inițiativele guvernului Makarios, în acest scop a fost inaugurat, în urmă cu 5 ani, dialogul intercipriot, înțeles ca unică posibilitate pentru toți locuitorii insulei să ajungă, prin înțelegere reciprocă și nu pe calea armelor ci a rațiunii politice, la acea soluționare a diferendelor dintre ei, care să garanteze instaurarea unui climat de liniște și comprehensiune în insulă, să le permită cipriotilor să-și rezolve singuri afacerile, punînd stavilă oricărui amestec din afară.

Pe acest drum, cipriotii se bucură de sprijinul tuturor popoarelor iubitoare de pace și progres. Astfel, de-a lungul anilor, în cadrul bunelor relații existente între țara noastră și Cipru, poporul român s-a pronunțat, în nenumărate rînduri, cu ocazia contactelor bilaterale sau în forumuri internaționale, pentru rezolvarea problemei cipriote exclusiv prin mijloace pașnice de către poporul ciprict însuși, în respectul intereselor vitale ale Ciprului, în scopul asigurării suveranității, independenței și integrității sale de stat.

Liana Enescu

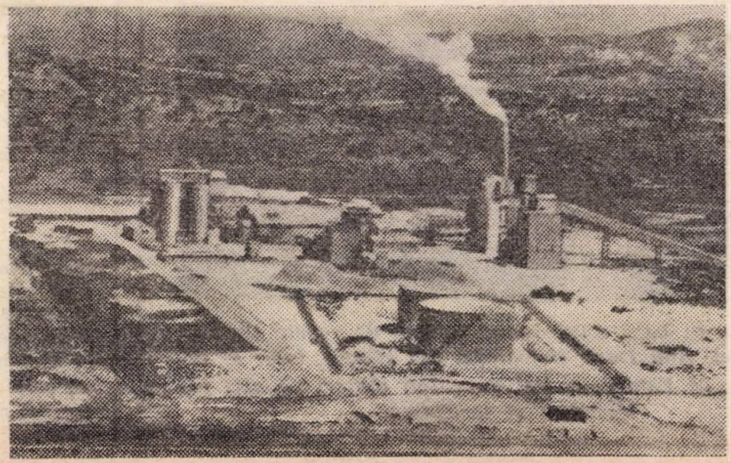

Fabrica de ciment de la Moni

REFLECTOR

„Presiune petrolieră"

Marele joc al presiunii petroliere a început. Colonelul Khaddafi al Libiei acționează în direcția preluării controlului asupra intereselor petroliere americane, patru companii petroliere independente au acceptat naționalizarea a 51 la sută din operațiunile lor în Libia și, în prezent, presiunile asupra firmelor petroliere majore sînt în plină creștere.

Presiunile privind prețurile și cantitățile disponibile asupra tuturor materiilor prime devin mondiale, astfel încît Statele Unite și celelalte țări industrializate vor fi confruntate în viitorul apropiat cu probleme serioase. În condițiile profundei îngrijorări privind criza de energie apărută la orizont – și ale cunoașterii încă insuficiente a măsurilor tehnologice și sociale disponibile pentru diminuarea acestei crize – valvele sondelor arabe se închid. Controversa care înconjoară deja primele reglementări ale administrației, propuse pentru conservarea petrolului, este elocventă pentru îngrijorarea existentă. Aceste propuneri dubioase ar putea împiedica trecerea la petrol, în interesul reducerii poluării, de către fabricile și celelalte întreprinderi care utilizează în prezent cărbunele.

Fără îndoială, dependența S.U.A. de petrolul arab a crescut spectaculos în ultimele luni. Arabia Saudită este acum al treilea furnizor străin al țării, după Canada și Nigeria. Producția sa zilnică a crescut, în parte ca răspuns la cererea americană, la aproape nouă milioane barili pe zi și speranța Statelor Unite este ca Arabia Saudită să producă 20 milioane barili pe zi pînă la sfîrșitul deceniului.

În aceste circumstanțe, starea de spirit a puternicului ministru saudit al petrolului, șeicul Ahmed Zaki al-Yamani, este mult mai importantă decît izbucnirea colonelului Khaddafi. Ceea ce relieftează actuala nervozitate este faptul că șeicul Yamani a început recent să aibă un limbaj similar celui caracteristic în ultimul timp arabilor militanți ; a lăsat și el să se înțeleagă că politica petrolieră arabă față de Statele Unite va fi determinată de politica americană față de Israel.

Cantitatea de petrol disponibilă pe piață va constitui unul din importantele elemente ale poziției strategice a S.U.A. pentru restul deceniului, într-o mult mai mare măsură decît a fost în trecut sau va fi în viitor.

Este de conceput ca în lunile și anii viitori să apară rațiuni solide pentru modificarea puternicului sprijin militar și diplomatic de care Israelul se bucură din partea Statelor Unite de multă vreme. Dar abordările pe care S.U.A. le pot utiliza în cea mai constructivă manieră pentru promovarea unei păci arabo-israeliene durabile nu trebuie să fie determinate de argumentul penuriei de combustibil.

(Din **International Herald Tribune**)

Noul „clan al sicilienilor“

Două „mari“ victime ale mafiei : ziaristul Mauro De Mauro, dispărut fără urmă, și procurorul șef al orașului Palermo, Pietro Scaglione, asasinat în plină stradă

La Milano și Roma, dar mai ales la Palermo „se moare de mafie“. Astăzi, ca și acum o sută de ani. „Mafia moare zilnic, zilnic mafia renaște“, cu aceste cuvinte Domenico Novacco sintetizează, în ultima sa carte „Mafia ieri — Mafia azi“, capacitatea de transformare și mimetism, stimulată nu atît de necesitatea de supraviețuire cît de aceea de expansiune cu orice preț a acestei organizații a crimei adînc înrădăcinată în pămîntul Siciliei. La „noua mafie“ palermitană se referă și articolul pe care îl reproducem după revista „Politica“ din Florența.

Sirenele cîtorva mașini ale poliției rup tăcerea unei după amiezi de fierbinte vară palermitană : poliția se îndreaptă cu toată viteza în strada Serradifalco unde un om a fost doborît cu focuri de mitralieră. Este vorba de un delict îndelung pregătit în straturile subterane ale lumii interlope. Se vorbește de mafia, de o răfuială în comerțul cu tutun, de speculații edilitare. Cineva, totuși, chiar dacă tehnica și profesionalismul asasinilor sînt tipice mediului mafiot, avansează ipoteza că este vorba de o răzbunare între delincvenți dedați „afacerilor de mică importanță“.

Situația în Palermo a devenit îngrijorătoare : 17 asasinate în primele cinci luni și jumătate ale anului 1973 (pentru a nu mai vorbi de multiplele încercări nereușite). Palermo are de fapt o medie de peste 3 asasinate pe lună : un grav record care amintește de trista perioadă a „anilor fierbinți“, culminați cu măcelul de la Ciaculli de la 30 iunie 1963. Atunci au ieșit la iveală nume răsunătoare din oraș, care ocupau, și mulți continuă să ocupe, posturi de conducere în organizația mafiotă. Era perioada expansiunii edilitare, a urbanizării „mafiei de la țară“ care făcea speculă cu suprafețele construibile. De fapt, chiar pe acest fond al speculării edilitare, o lungă serie de delicte contura profilul noului Palermo rezidențial.

Dar cine sînt acum aceste noi personaje, acești protagoniști ai noii escaladări de criminalitate care a însîngerat Ucceria, Zisa, Uditore, Borgo Nuovo și atîtea alte tîrgușoare palermitane ?

Dacă se confruntă numele conținute în dosarul dat publicității de Comisia Antimafia și cele cuprinse în așa-zisul „raport al celor 114“, se observă că situația generală și compoziția acestei „onorate societăți“ sînt simțitor modificate. „Noua mafie“ și-a schimbat nu numai aspectul și strategia, alianțele și mijloacele de lucru, dar și-a schimbat în special aria geografică, locurile obișnuite, ascunzătorile și conducătorii.

Alături de nume cunoscute din sentința judecătorească în cazul „celor 114“ ale noii mafii, pronunțată recent în instanță, sînt indicate multe personaje în aparență de mai mică importanță, niciodată menționate în rapoartele care au dus la procesele de la Lecce și Cantazaro. Este vorba deci de o nouă asociație apărută în perioada de timp cuprinsă între masacrul de la Ciaculli și procesul de la Cantazaro. Tocmai din aceste liste se profilează protagoniștii unei lungi serii de delicte care în ultimii ani au umplut de teroare Palermo.

Anchetatorii sînt convinși, însă, că, în mare, statul major a rămas același. La conducere ar fi deci tot obișnuiții Greco, La Barbera, Torretta, Badalamenti, Rimi și Luciano Liggio. Schimbările s-ar fi produs doar în rîndul intermediarilor și executorilor.

Se schimbă figurile, se schimbă deci și strategiile și obiceiurile : ucigașul de altă dată folosea „lupara“ (pușcă cu două țevi retezate, specifică mafiei — n.n.) ascuns după un zid; în schimb, cel de azi se îmbracă după ultima modă, călătorește în avion și își ascunde „activitatea“ în spatele unor profesiuni deasupra oricăror bănuieli. Noile personaje sînt titulari ai unor importante patrimonii imobiliare și sînt considerate drept modelele cele mai caracteristice ale neomafioților.

Sectorul edilitar, în marea majoritate a cazurilor, este activitatea paravan în spatele căreia se ascund fabuloase cîștiguri de contrabandă. Marfa (țigări, stupefiante, unt din Comunitatea Economică Europeană) mînuită de-a lungul unei adevărate rețele de distribuție este triată în marile centrale din Neapole, Roma, Genova și Milano. Întreaga organizare trece prin cuplul Greco-Liggio. Inteligent și destul de cult, Salvatore Greco, denumit „inginerul“, pentru că a studiat cîțiva ani la Universitate, este un adevărat creier al noii mafii. Pînă cu puțin timp în urmă, Greco a condus o rețea de contrabandă de tutun, pe care a adaptat-o apoi la activitatea mult mai profitabilă a contrabandei de stupefiante.

Luciano Liggio, chiar dacă nu este un creier și nici măcar un „padrino“ (naș) cum a declarat Cesare Terranova (fostul judecător care a condus procesul împotriva lui Liggio și numeroase alte procese în Palermo-ul „anilor fierbinți“), este un om cu o inteligență — se spune — neobișnuită și care, datorită faptului că era pus sub urmărire, a reușit să-și creeze un mare prestigiu și un piedestal mitic. Șef al mafiei palermitane, sau mai bine spus „președinte“ (ales cu o majoritate simplă, în cadrul unei reuniuni de reprezentanți), este indicat Gaetano Badalamenti, poreclit „Tano Battaglia“.

La Neapole, „piața“ e dominată de Gaetano și Salvatore Filippone (titulari ai societății de transport, fantomatica Intrasport din Milano), credincioși lui Greco și foarte apropiați lui Gerlando Alberti. Ei se mîndresc cu relațiile de prietenie cu cei mai buni contrabandiști napolitani, Gennaro Napoletano și frații Sciorio. Clanul are multă încredere în propria eficiență astfel că și-a permis să adăpostească, în perioada în care erau căutați de poliție, pe Gerlando Alberti și chiar pe Liggio.

Frank Coppola, Natale Rimi și Giuseppe Corso sînt șefii indiscutabili ai mafioților stabiliți la Roma. De stabilirea legăturilor între Sicilia și continent se îngrijesc Giovanbattista Brusca și Giuseppe Sciarabba. Primul este titular al unui magazin de vinuri și ulei și de la aparatul său au fost interceptate convorbirile telefonice cu Rimi, Badalamenti și Alberti. Sciaraba, în schimb, este proprietarul unei spălătorii folosită drept centrală de triere a mărfurilor de contrabandă.

Un alt punct de plecare pe harta noii mafii este Milano. Aici, clanul lui Gerlando Alberti se bucură de ajutorul unor elemente specializate în diferite sectoare ale mafiei : contrabandă, desfacere de bijuterii și stupefiante, de opere de artă, răpiri și răscumpărări. „Intrasport“, societatea de transport cu sediul în strada Cadibona 9, reprezintă un comod paravan pentru activitatea grupului. Oficial, cum se spunea, Societatea e înscrisă pe numele lui Filippone & C. (șeful mafiei din Neapole); în fapt, este gestionată de Francesco Magri și în realitate este condusă de Alberti, care și-a instalat aici propriul său cartier general. La telefonul acestei societăți defilează numele importante ale noii mafii care tratează cu baza milaneză toate afacerile sale.

Alberti este omul nou al organizației, care reușește să se impună nu atît prin inteligență, cît prin aroganță și cruzime. Se știe că l-a adăpostit pe Liggio în locuința sa din Cologno Monzese. S-a găsit urma în înregistrările telefonice din cursul unei convorbiri cu un individ care îl numea „padrino“ : „Nu mă pot mișca — ar fi răspuns Alberti la invitația interlocutorului de a se duce la Palermo — pentru că se află la mine Liggio“.

Dar pentru ce această anchetă, care a dus la încriminarea a mai bine de 114 persoane, care a afectat metropolele din centrul și nordul Italiei, a avut ca punct de plecare tocmai Palermo ?

Nu atît pentru că orașul sicilian este o importantă localitate de trecere pentru contrabandă, cît pentru faptul că el reprezintă adăpostul în care sînt păstrate secretele și dovezile tuturor delictelor comise în anii '60 și ale celorlalte pînă la măcelul din strada Lazio, răpirea ziaristului Mauro De Mauro și asasinarea procurorului Scaglione.

Noul curs al mafiei siciliene și începutul delictelor care au zdruncinat viața civilă a orașului Palermo în ultimii ani încep cu masacrul din strada Lazio.

La 10 decembrie 1969, cu cîteva minute înainte de ora 19, două mașini, una albă și alta de culoare închisă, se opresc în fața unei case cu nr. 108 din strada Lazio, o foarte modernă arteră construită în timpul haoticului „boom" edilitar din Palermo. Șase sau șapte oameni, din care cinci în uniformă de polițiști, coboară din mașină și intră în birourile întreprinderii fraților Moncada. În spatele birourilor stau Francesco Tumminello, Girolamo Moncada și Michele Cavataio, care își descarcă pistolul asupra grupului abia pătruns în cameră. Urmează trei minute de bătălie în cursul căreia au fost trase peste două sute de gloanțe. În total — cinci victime : Cavataio, Tumminello, Doně, Bevilacqua și un altul rămas necunoscut aparținînd asediatorilor și al cărui corp a fost încărcat în portbagajul uneia din cele două mașini.

Ancheta a ajuns la concluzia că ucigașii ar fi urmărit de fapt doar sechestrarea lui Cavataio, personaj important, devenit „asociat prin forță" al constructorului edilitar Moncada. Cavataio, care s-a ridicat la poziția de șef al mafiei din regiunea Acquasanta după ce a fost unul din ucigașii cei mai cruzi din anii '60 și după ce a fost absolvit la procesul din Cantazaro de cele 13 delicte de care era acuzat, se pare că aspira la succesiunea lui Torretta a cărui mînă dreaptă a fost. Crima a avut loc, după cum a stabilit ancheta, în urma rezistenței întîmpinate și din nevoia de a șterge unele dovezi și mărturii. Aceasta ar fi cauza oficială. Adevăratul motiv, însă, rămîne ascuns. Dar în noiembrie anul trecut, toți cei din spatele gratiilor, pe baza cererii ministerului public, au fost absolviți de acuzarea de crimă, din insuficiență de probe. Unii acuzați rămîn însă în închisoare pentru alte vini. Printre aceștia Gerlando Alberti, denunțat la un an de la masacru, este reținut și considerat de polițiști drept unul din principalii protagoniști. Și de la acest om pleacă firul care se pare că leagă răpirea ziaristului De Mauro și uciderea procurorului șef al orașului Palermo, Scaglione.

În legătură cu dispariția lui Mauro De Mauro (16 septembrie 1970), numele lui Gerlando Alberti apare în una din multele direcții pe care anchetatorii le cercetează de aproape trei ani, pentru a ajunge la responsabilii sechestrului. Pista drogurilor și a noii mafii este cea pe care se angajează și polițiștii, care au redactat un amănunțit raport care duce tocmai la Alberti.

Luciano Liggio — „un om cu o inteligență neobișnuită — pe un piedestal mitic". Arestat, judecat, condamnat și evadat se ascunde și astăzi nu se știe unde

Răpirea, după elementele care apar din aceste dosare, ar fi fost hotărîtă la o „conferință la nivel înalt" a „clanului sicilienilor" milanezi, desfășurată la sfîrșitul lui iulie 1970 în apartamentul lui Alberti din Cologno Monzese, deoarece ziaristul ar fi dat de firul unui colosal trafic de stupefiante controlat tocmai de Alberti și acoliții săi.

După aproape un an de la dispariția lui De Mauro, au apărut unele mărturii care, pe lîngă faptul că-l consideră încă viu pe ziarist, par să dea credit pistei urmărite de polițiști. O declarație în acest sens este cea făcută de un muncitor sicilian, stabilit de șase ani la Milano, Filippo Spadaro, care l-ar fi văzut pe De Mauro, la cîteva zile de la răpire, pe aeroportul din Linate întovărășit de două persoane, în una din care, pe baza fotografiilor deținute de poliție, l-ar fi recunoscut pe Alberti.

În legătură cu cazul De Mauro, cercetările poliției au dus la stabilirea unor legături și cu tragicul sfîrșit al lui Enrico Mattei, ipoteză pentru care par să încline și rudele ziaristului. Se pare că, De Mauro, în timp ce reconstituia, la dorința regizorului Francesco Rosi, ultimele zile în Sicilia ale lui Mattei, ar fi descoperit noutăți senzaționale, care, după cum afirmă soția sa, ar fi făcut să tremure întreaga Italie, din cauza înaltelor personalități care ar fi fost implicate. „Cînd voi publica aceste știri — ar fi spus De Mauro — îmi voi da doctoratul în ziaristică". Probabil că De Mauro ajunsese la capătul acestei afaceri obscure plecînd de la întrebarea : cine avea interesul să-l facă să dispară pe Mattei ? Această idee pare să cucerească tot mai multă consistență atunci cînd s-au dat publicității amănunte în legătură cu îngrijorătoarea execuție, într-o cameră a spitalului civil din Palermo, a lui Candido Ciuni, un hotelier din Ravanusa, ciuruit de focuri de mitralieră, sub ochii înmărmuriți ai soției, de patru ucigași travestiți în infirmieri.

Și Ciuni probabil știa cîte ceva, cum, de altfel, din motive legate de respectivele profesiuni, știau De Mauro și Scaglione. Se pare că imediat după ce a fost răpit, la doi pași de ușa locuinței sale, De Mauro a fost dus la hotelul Sicilia, proprietatea lui Ciuni, unde ar fi fost supus la ceva asemănător unui interogatoriu. Dar cine avea interesul să-l reducă la tăcere pentru totdeauna pe Ciuni ? De această crimă a fost acuzat un oarecare Giuseppe Di Cristina, fiul șefului mafiot din Riesi, Francesco.

Imediat după arestarea lui Di Cristina s-a dezlănțuit o adevărată vînătoare în căutarea celui care a aranjat angajarea mafiotului. E sigur că angajarea acestuia a fost ratificată de fostul senator Graziano Verzotto, președinte al Intreprinderii minerale din Sicilia (o societate care se ocupă și de petrol), fost „public relation man" la ENI. Rămîne însă

Cazul De Mauro

Mauro De Mauro, ziarist la „Ora", cotidian de seară din Palermo a dispărut de trei ani.

L-au ridicat la orele 20,30 în ziua de 16 septembrie 1970 din fața casei sale (pe strada Magnoliilor), situată într-un cartier nou.

Trei indivizi, poate patru, l-au obligat să urce în mașina sa, un BMW alb. Nu a fost nici o luptă. Doar o invitație de a-i urma, pronunțată de o voce care i s-a părut fiicei lui De Mauro, Franca, ce tocmai se întorcea acasă, „prietenoasă".

De atunci, nimic. Nici cereri de răscumpărare, nici scrisori, nici telefoane, nici un alt fel de comunicare. Dispărut.

Convingerea tuturor este una singură : omorît și înmormîntat, cine știe unde. Într-un sicriu de ciment, poate.

Dar cine era De Mauro ? Ce ar fi putut face ? Ce știa pentru a avea un astfel de sfîrșit ?

«L-am cunoscut profesional pe De Mauro — afirmă Felice Chilanti în volumul „La mafia su Roma" (Mafia asupra Romei), apărută în editura Pallazi — pe timpul anchetei colective organizată de „Ora" și „Paese sera" în legătură cu mafia, pe care am efectuat-o din octombrie pînă în decembrie 1958 ; a fost ancheta în legătură cu bomba care a explodat la „Ora" cîteva ore după publicarea unui articol despre Luciano Liggio... Lucra tot timpul cu convingere ; se entuziasma numai cînd era convins ; și era un ziarist pătrunzător, curajos, capabil... Nu există domeniu de afaceri dubioase ale mafiei de care Mauro De Mauro să nu se fi interesat în felul său, adică singur. Acesta e un punct care ne-a opus totdeauna : toate anchetele asupra problemelor primejdioase, periculoase și compromițătoare, după părerea mea, trebuie desfășurate în colectiv, cel puțin în doi, mai bine în trei sau mai mulți colegi, informînd mereu conducerea ziarului de fiecare pas făcut, deoarece există mereu un risc. De Mauro, însă, lucra singur, își ducea cercetările în secret».

O dată, acest ultim amănunt cunoscut, au început să circule la Palermo voci, care, unite cu biografia lui De Mauro, au aruncat o lumină neliniștitoare asupra dispariției sale. „Nu a șantajat niciodată pe nimeni — mărturisește Chilanti — și atunci cînd s-a folosit de anunțuri amenințătoare despre diferite revelații, a făcut-o numai din îndrăzneală profesională. De Mauro era sărac cînd a fost răpit, ca toți ziariștii care își fac meseria în mod generos și care sfîrșesc chiar prin a fi exploatați în cele mai bune trăsături ale lor care sînt tocmai gustul de originalitate, riscul, ambiția, mîndria pentru meserie".

De Mauro, în acel septembrie 1970, era șef de rubrică la paginile sportive. A părăsit cronica. Nu era vorba de o pedeapsă a directorului, doar o simplă alternare, cum se întîmplă de multe ori la ziarele care dispun de puțini redactori. Iar „Ora" este un ziar care nu-și poate permite o mare redacție. De Mauro a acceptat sarcina conștient de dificultățile ziarului. Lucra cu precizie dar cu puțin entuziasm.

Se gîndea oare la subiectele sale favorite ? Lucra ?

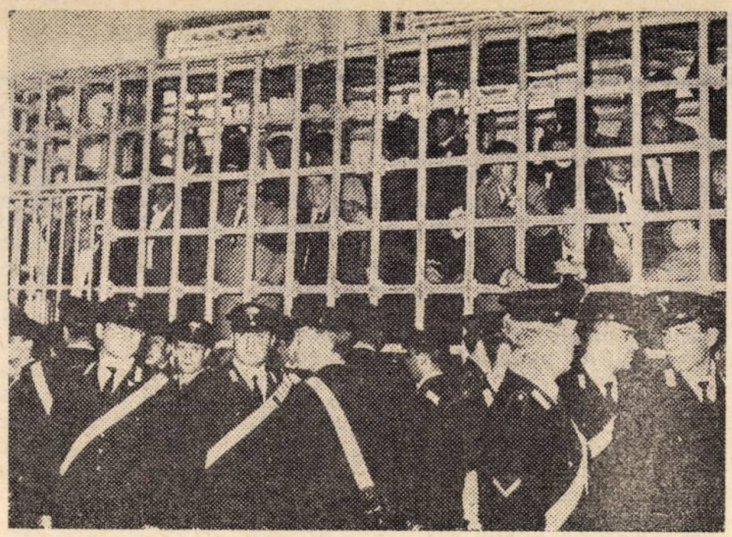

Cantazaro, octombrie 1957 sau „Marele proces al Mafiei" : în spatele gratiilor — 152 de „presupuşi" mafioţi

nerezolvată întrebarea dacă Di Cristina a comis crima pe contul său, pentru motive determinate de interesele mafiote în care era amestecat, sau era un executant de gradul al doilea, avînd la spate personaje aparent de nesuspectat şi mult mai mari în grad decît el.

Cu toate recentele „revelaţii-bombă" făcute de Leonardo Vitale asupra noii mafii şi asupra „cazului De Mauro", soarta ziaristului palermitan continuă să rămînă învăluită de cel mai dens mister. Anchetatorii continuă să bîjbîie în haosul ipotezelor mai mult sau mai puţin credibile, care pe măsură ce apar sînt supuse unei severe analize. Probabil că mărturisirile acestui „Valachi palermitan", mafiotul care s-a hotărît să facă mărturisiri complete, sînt considerate insuficiente pentru a da cheia care să facă lumină asupra întregii întîmplări.

Dacă răpirea lui De Mauro a fost definită de mafiologi ca un fapt „atipic", deoarece mafia a acţionat în afara schemelor tradiţionale în care operează de obicei, tipice rămîn, însă, sechestrările în scop de extorcare a industriaşilor Caruso şi Vassallo, apoi a bogatului proprietar Spadafora şi Cassina. Au fost luate deci la ochi bogate familii şi personaje puternice de care mafia nu ar fi îndrăznit niciodată să se atingă. Cu toate că au fost în joc nume importante, s-a ajuns la punerea sub acuzaţie doar a unor personaje de mică importanţă. S-a ştiut numai că cel care a condus grupul care l-a răpit pe Caruso a fost Giuseppe Albanese, comerciant din Alcamo, cumnat al lui Gerlando Alberti.

Dar sînt coincidenţe importante care leagă toate aceste sechestrări (în afară de cea a inginerului Cassina) ; s-au produs înainte de alegerile din 13 iunie 1971 ; au lovit puternice familii foarte apropiate de democraţia-creştină şi în toate sechestrările, după eliberare, protagoniştii au luat hotărîrea de a adera la partidul neofascist, Mişcarea Socială Italiană (M.S.I.). În ceea ce priveşte răpirea fiului lui Vassallo, s-a ajuns la concluzia că maşina folosită de răpitori era proprietatea unui cunoscut fascist.

În întîmplarea cu Caruso s-a ştiut că vlăstarul miliardarului trapanez (victima a sfîrşit în închisoare pentru că a refuzat să-i numească pe autorii răpirii sale) a fost ţinut prizonier în vila fascistului Michele Polizzi, care ar fi pus de mai multe ori la dispoziţia „tineretului naţional" o vilă la Alcamo.

Faţă de această nouă escaladare mafiotă, statul a încercat să reacţioneze, pe de o parte, prin organizarea a numeroase razii, iar pe de altă parte, prin publicarea mai multor dosare Antimafia. Dar aceasta nu a însemnat mai nimic, deoarece în ultimii ani mulţi şefi mafioţi, datorită normelor care reglementează închisoarea preventivă, au putut trăi liniştiţi în diferite puncte de la graniţă, continuînd să conducă de departe organizaţia, în timp ce alţii ca Liggio, Greco, Buscetta sînt încă urmăriţi de poliţie. Ceea ce constituie încă o dovadă în plus a stării de inferioritate, pe planul eficienţei, în care se află organele de anchetă şi poliţieneşti ale statului în ce priveşte complicata şi misterioasa organizaţie mafiotă.

Această condiţie de inferioritate este determinată de două feluri de cauze, ambele structurale : concepţia că mafia ar fi o excrescenţă bolnavă crescută pe fondul unui ţesut sănătos, în loc de a fi considerată ca o parte integrantă a unui tip de societate ; rapida posibilitate de autoreproducţie a mafiei ale cărei cadre, în loc să se subţieze în urma măsurilor speciale, se reînnoiesc continuu, lărgindu-şi chiar sfera intereselor. Pînă acum, autoritatea judecătorească ca şi cea poliţienească au adoptat obişnuitele măsuri speciale ca şi cum ar fi vorba de o delincvenţă comună, şi nu criminalitate în strînsă legătură cu centrele de putere.

Astfel s-a ajuns la a lovi un mafiot care face pe ucigaşul sau ca intermediar pentru anumite crime, lăsînd la o parte pe iniţiatorul fiecărui delict mafiot şi toată acea lume politico-afaceristă care stă de fapt la temelia activităţii mafiote. Această lume interlopă în care se atenuează caracteristicile delincvenţiale ale mafiei şi se accentuează în schimb trăsăturile politice, este cea mai importantă pentru că garantează „onoratei societăţi" continua capacitate de autoreproducere.

Măsurile luate de poliţie au importanţa lor, dar singure nu sînt în stare să destrame mafia pentru că nu permit atacarea fenomenului de la rădăcină, ci doar manifestările sale cele mai de suprafaţă. Pentru eliberarea Siciliei, şi deci a întregii ţări, trebuie să concorde mai multe elemente : voinţa politică a Antimafiei (Comisia de anchetă privind mafia) de a merge pînă în adîncuri, secţionînd cordonul ombilical care leagă mafia de putere ; promovarea, printr-o politică de reforme, a progresului populaţiei insulelor care să ducă astfel la eliberarea lor de mentalitatea discriminatorie, asupritoare şi necinstită proprie mafiei.

De altfel, este singura posibilitate care să facă verosimilă existenţa reală a unei autonomii regionale.

Placido Ventura

Poliţia nu are îndoieli : făcea anchete asupra traficului de stupefiante controlate de mafie. Şi a informat despre aceasta în dosarul destinat procurorului Scaglione.

Soţia, Elda, susţine în schimb altceva : „E mult timp, cel puţin doi ani, de cînd Mauro nu se mai ocupa de droguri şi de mafie". Şi pentru confirmarea celor spuse subliniază că ultimul articol scris de soţul său în legătură cu aceste lucruri este datat 1968.

Giuliana Saladino, colaboratoare a ziarului „Ora", sub pseudonimul Giulia Sana, în „De Mauro, o cronică palermitană" (apărută în editura Feltrinelli), menţionează un delict întîmplat la Agrigento în 1960. Este celebrul caz al comisarului de poliţie Tandoj. „Timp de zece ani — spune ea - De Mauro a urmărit întîmplările judecătoreşti în cazul Tandoj, arestarea secretarului democrat creştin din Raffadali, Vincenzo di Carlo, arestarea altora, procesul de la Lecce din 1968, despre care a scris pagini întregi, în care a fost chiar martor împotriva mafioţilor şi a fost citat în sentinţa care îi condamna". Apelul era fixat pentru septembrie 1970 şi cineva ar fi putut să vorbească :

De Mauro ? Giuliana Saladino riscă întrebarea, adăugînd că „nimic nu exclude şi de nicăieri nu rezulta că el se ocupa de cazul Tandoj".

Se ajunge la o altă pistă : moartea lui Enrico Mattei, preşedintele ENI, întîmplată la 27 octombrie 1962.

Avionul, provenind din Sicilia, a explodat deasupra localităţii Bascapé, în timp ce se pregătea să aterizeze pe aeroportul Linate.

Din luna iulie, De Mauro încerca să reconstituie ultimele ore de viaţă ale lui Enrico Mattei în Sicilia pentru regizorul Rosi, angajat în realizarea unui film despre acest personaj.

Nu era prima oară cînd De Mauro colabora cu Rosi. A mai făcut-o pentru filmul „Salvatore Giuliano". Şi nu era pentru prima oară cînd se preocupa de un asemenea subiect.

La aflarea ştirii despre moartea preşedintelui ENI, a alergat imediat la Gagliano, în ciuda faptului că ziarul trimisese pe altcineva. A vorbit cu multe persoane, a strîns mărturii şi impresii din care a făcut o serie de articole pentru „Giorno", al cărui corespondent pentru Sicilia era. Reexaminează notiţele de atunci, apoi începe interogarea celor care au fost cu Mattei în zilele de 26 şi 27 octombrie 1962 : D'Angelo, Corallo, Verrotto, Vito Guarrasi, Pompeo, Colajani, Michele Russo.

Şi mai ce ? Ce anume a aflat ?

„A aflat ceva extrem de important despre (încă) misterioasa dezintegrare a bireactorului lui Mattei, plecat de pe aeroportul din Fontanarossa, de lîngă Catania ? Sau el este cel care, fiind în posesia unui oarecare element, a avansat o ipoteză care nu ar fi trebuit emisă ; sau a arătat că ştie mai mult, mizînd pe aceasta în speranţa descoperirii unui interlocutor, şi nereuşind decît să se descopere pe sine ; sau cineva s-a folosit de el, l-a trimis fără acoperire să ceară unele amănunte, un joc subtil de şantaj şi a căzut în cursă ; sau serviciile secrete : acel De Mauro este un om incomod, se ocupă de moartea lui Mattei, vorbeşte cu unul sau cu altul, trebuie înlăturat imediat, a şi aflat că... ? Şi pentru ce sechestrul ? Pentru a afla de la cine şi cît ştie. O echipă eficientă, expertă intră în acţiune şi nu lasă urme".

The New York Times

ÎN CE STADIU SE AFLĂ „ANUL EUROPEI?"

DUPĂ PĂREREA lui Henry Kissinger, acest an trebuia să fie „Anul Europei" pentru politica S.U.A., dar şansele de real succes sînt modeste. Şi aceasta nu pentru că nu ar fi timpul să se pună capăt erodării relaţiilor transatlantice; motivul este că pur şi simplu au apărut prea multe frustrări neprevăzute.

Odată confirmat secretar de stat, post în care el doreşte să se dovedească deosebit de eficient, Kissinger va încerca, fără îndoială, să pună în practică planul său original de a reface N.A.T.O. Dar speranţele preşedintelui Nixon într-un triumfător turneu european sînt mai vagi. Dorinţa lui Kissinger de a folosi întîlnirea de la Copenhaga a miniştrilor de externe ai Pieţei comune pentru a întări unitatea a eşuat din păcate.

Nici ambianţa din Europa apuseană nu este deosebit de propice. Bonnul şi Parisul au neînţelegri mai mari decît cu ani în urmă în legătură cu politica agricolă a comunităţii europene, care favorizează clar Franţa. Francezii şi-au reluat declaraţiile lor ostile antivest-germane şi, simultan, politica răsăriteană a cancelarului Brandt este tulburată.

Încercările vest-europenilor de a face faţă dificultăţilor lor au eşuat. Balonul de încercare fluturat de Bonn, care propunea o întîlnire la nivel înalt franco-anglo-vest-germană, nu şi-a luat niciodată zborul. În acelaşi timp, combinarea mai multor factori a contribuit la slăbirea legăturilor transatlantice.

Criza monetară, provocată iniţial de structura necontrolabilă a creditului american şi de un dolar slăbit, nu s-a rezolvat. Mulţi europeni se plîng că exporturile americane continuă să se facă pe seama lor. Şi în plus s-a ivit necesitatea îndepărtării suspiciunilor că tratativele bilaterale purtate de Washington cu terţe părţi nu ar reflecta interesele membrilor europeni ai N.A.T.O.

După cum a recunoscut clar Kissinger, atunci cînd a vorbit pentru prima dată despre Anul Europei, există schimbări fundamentale în relaţiile dintre această regiune şi Statele Unite, relaţii care iniţial au fost organizate în cadrul N.A.T.O. Timp de o întreagă generaţie, vest-europenii au fost capabili să se concentreze asupra problemelor interne, bazîndu-se, concomitent, pe protecţia umbrelei nucleare americane.

Era decolonizării i-a scăpat de legăturile de peste mări prea costisitoare şi i-a ajutat să creeze o uriaşă piaţă în cadrul comunităţii europene, care are acum nouă membri. Aceasta le-a consolidat autoîncrederea, dîndu-le posibilitate să folosească un ton mai ridicat în afacerile mondiale, deşi încă nu sînt cu adevărat uniţi şi sînt cu siguranţă incapabili să se apere.

În cadrul N.A.T.O., Statele Unite au încetat să fie reazemul economic binefăcător şi astăzi au devenit un rival comercial dezavantajos al Europei.

În consecinţă, un fel de spirit evaziozelaţionist de fiecare parte a oceanului începe să ia locul vechii teorii a celor doi piloni, care a susţinut în trecut speranţele nord-atlantice. Aliaţii încep să considere deseori interesele lor comerciale ca neconcordante, scopurile lor politice ca unilaterale şi investiţiile lor defensive comune ca tot mai puţin agreabile.

Consecinţa este un nou climat psihologic. Unii americani văd necesitatea de a susţine Europa în propriul nostru interes, într-o lume capabilă de schimbări bruşte. Dar aceasta este mai greu din punct de vedere politic, din cauza resentimentelor comerciale şi suspiciunii diplomatice faţă de Washington din Europa de vest. În acelaşi timp, deşi vest-europenii doresc să aibă soldaţii şi rachetele lor, ei nu doresc să plătească pentru aceasta sau să garanteze unele facilităţi pentru a uşura sarcina americană.

C. L. Sulzberger

INTERNATIONAL Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

OBSTACOLE ÎN REDEFINIREA LEGĂTURILOR ATLANTICE

OFICIALITĂŢILE vest-europene se felicită reciproc pentru depăşirea primului obstacol în direcţia elaborării unei noi definiri a relaţiilor cu Statele Unite. Dar acordul miniştrilor Pieţei comune de a răspunde cererii Washingtonului, realizat recent la Copenhaga, scoate la lumină o serie de alte dificultăţi ce vor trebui învinse înainte de atingerea aparent simplului obiectiv al reafirmării alianţei atlantice. Ele reflectă cît de mult s-au uzat relaţiile între aliaţi sub presiunea destinderii Est-Vest şi a modificării tiparelor economice şi politice.

Comentînd punctul de vedere vest-european, Etienne Davignon, director general în Ministerul de Externe belgian, a declarat că, „în cursul anului 1973, relaţiile interaliate au fost marcate de o atmosferă de reticenţă şi apatie". În ceea ce priveşte relaţiile din sînul Europei occidentale, noul acord s-ar putea dovedi, însă, o piatră de hotar marcînd primul pas spre acţiunea comună politică, mult dezbătută dar neatinsă încă.

Membrii Comunităţii Economice Europene au fost capabili să cadă de acord asupra unui „dialog" cu Statele Unite, care să înceapă oficial în cursul proiectatei călătorii europene a preşedintelui Nixon, în această toamnă, dar propunînd un compromis, destul de depărtat de sugestia iniţială a Washingtonului, constînd dintr-o „nouă cartă a Atlanticului". Rezistenţa faţă de această denumire, sugerată de Henry Kissinger în luna aprilie, a dus rapid la substituirea ei prin termenul „declaraţie solemnă asupra principiilor atlantice". Comunitatea vest-europeană a propus două declaraţii: prima asupra relaţiilor economice cu Statele Unite, accentuînd „identitatea europeană", iar a doua a Organizaţiei Tratatului Atlanticului de Nord. Nu s-a stabilit încă ferm dacă Franţa va fi de acord cu o declaraţie a N.A.T.O., deşi — după cum a afirmat o altă oficialitate a alianţei — „ideea emiterii a două documente a constituit singura modalitate de a se obţine concursul Franţei".

Era de aşteptat, de la bun început, ca Statele Unite să fie dezamăgite de compromis, deoarece acesta, în locul stabilirii unui cadru unic pentru diversele negocieri interaliate (asupra apărării, comerţului, problemelor monetare etc.), va marca poziţiile rivale ale Europei occidentale şi Statelor Unite în chestiunile ce nu sînt legate de apărare. S-a nutrit, însă, speranţa că Washingtonul va accepta noul curs al evenimentelor ca inevitabil şi ca singura alternativă la o dispută deschisă privind statutul Europei.

Efortul de a răspunde apelului Washingtonului în favoarea îmbunătăţirii relaţiilor i-a făcut pe vest-europeni să cadă de acord, în cele din urmă, asupra ideii

Bursa din Paris. „Criza monetară, provocată iniţial de structura necontrolabilă a creditului american şi de un dolar slăbit, nu s-a rezolvat"

alegerii unei personalităţi politice importante, care să vorbească în numele tuturor celor nouă ţări ale Pieţei comune, şi a elaborării unui singur document, care să cuprindă toate punctele lor de vedere. Documentul a fost pus la punct săptămîna trecută şi urmează a fi prezentat Washingtonului în aceste zile. El conţine trei secţiuni : una asupra principiilor, alta asupra chestiunilor politice, cu un accent particular pe relaţiile Est-Vest, şi ultima asupra subiectelor economice, cum ar fi comerţul, evoluţiile monetare, problemele inflaţiei etc.

Cele nouă ţări au fost de acord, pentru prima dată, că unul dintre principii trebuie să fie „importanţa — demonstrată istoric — a menţinerii unor legături strînse cu Statele Unite" şi necesitatea „unui dialog constructiv cu Statele Unite". În trecut, Franţa a refuzat să meargă mai departe de identificarea Statelor Unite ca una din numeroasele ţări cu care C.E.E. are relaţii speciale, în primul rînd economice.

Propunerea Pieţei comune urmează să transforme „dialogul" mai degrabă într-un schimb între doi parteneri egali — cele nouă ţări europene şi Statele Unite — decît într-o discuţie în sînul a 10 ţări, ca în trecut. Subliniind acest punct de vedere, miniştrii Pieţei comune au căzut de acord, se pare, asupra nivelului întîlnirii lor cu preşedintele Nixon : acesta va fi primit oficial de preşedintele Comisiei şi de preşedintele Consiliului ministerial, actualmente premierul Danemarcei, ca reprezentanţi ai Europei. Celelalte ţări care nu fac parte din Piaţa comună vor fi libere să trimită delegaţii pe care îi aleg — miniştrii afacerilor externe sau, în unele cazuri, miniştrii comerţului exterior.

Următorul pas urmează a fi răspunsul Washingtonului, care a declarat că ar putea renunţa la organizarea călătoriei şi emiterea declaraţiei în acest an, dacă ele nu pot aduce progrese „de substanţă".

Decizia Pieţei comune nu exclude în mod necesar o întîlnire de anvergură la nivel înalt, care ar putea avea loc în paralel cu o declaraţie atlantică. Dar aceasta, la rîndul său, ridică numeroase întrebări. Există problema protocolului, aparent superficială, dar care ilustrează tensiunile subterane ale alianţei atlantice. Franţa a anunţat că preşedintele Pompidou „nu se va deplasa" pentru o întîlnire la nivel înalt a alianţei, lăsînd astfel întredeschisă uşa pentru o reuniune la Paris. Ideea este intolerabilă însă pentru oficialităţile pactului, după cum a declarat una dintre ele : „Franţa a dat N.A.T.O. pe uşă afară în 1966. Cum ne-am putea întoarce acum acolo pentru reafirmarea solemnă a alianţei ?"

Flora Lewis

Frankfurter Allgemeine

ÎN PERSPECTIVA NOULUI GUVERN GREC

CERCURILE guvernamentale de la Atena consideră că, după încheierea vizitelor sale la Londra, Paris şi Geneva, liderul politic Spyros Markezinis va prezenta şefului statului, Gheorghios Papadopoulos, pînă la sfîrşitul acestei luni, lista miniştrilor şi va apărea, la 3 octombrie, în faţa celor 8,7 milioane greci, în funcţia de prim-ministru. Din informaţiile disponibile, se poate deduce că incidenţa concepţiilor rezultate în urma repetatelor întrevederi dintre Papadopoulos şi fostul conducător al Partidului progresului, asupra diverselor faze ale înfăptuirii regimului parlamentar se referă şi la componenţa noului cabinet.

Între timp, Markezinis s-a întîlnit, în Franţa, cu fostul prim-ministru Stephanopoulos, care a fost de acord cu intenţiile enunţate de el. Se poate presupune, cu oarecare certitudine, că a fost programată cu acest prilej şi o întîlnire la Paris cu Karamanlis. Dacă Markezinis ar reuşi să-l cîştige şi pe acesta de partea intenţiilor sale politice — Karamanlis fiind premierul grec cu cel mai mare prestigiu şi cu o perioadă de guvernare de opt ani, între 1955—1963 — cabinetul de tranziţie pînă la alegerile parlamentare din 1974 va dispune de o bază relativ solidă şi din punct de vedere politic.

Tocmai acest lucru îl urmăreşte Markezinis şi el a cerut unele concesii şefului statului în schimbul preluării rolului de pregătitor al regimului parlamentar, în cadrul modificării Constituţiei, confirmată prin referendumul de la 29 iulie.

Papadopoulos se dovedeşte a fi înclinat spre moderaţie şi îmbogăţit de experienţa celor şase ani de guvernare — deci un politician pe cît de abil, pe atît de clarvăzător, la fel ca Markezinis, fost ministru al coordonării. Probabil că toţi sau aproape toţi ofiţerii, care au îndeplinit pînă acum funcţii de miniştri sau de secretari de stat, trebuie să se aştepte să fie destituiţi. Markezinis intenţionează să guverneze cu politicieni şi tehnocraţi.

Acum, la aproximativ zece săptămîni după lichidarea monarhiei, peisajul politic din Grecia începe să adopte contururi noi.

La 11 septembrie, preşedintele Papadopoulos a expus Consiliului de Miniştri intenţiile sale referitoare la unele măsuri de tranziţie. Printre acestea, se numără proclamarea Tribunalului constituţional şi adoptarea decretului prezidenţial referitor la admiterea partidelor politice.

Şeful statului va avea de luat acum decizii, considerate ca o premisă a transformării republicii într-o „democraţie prezidenţială". Ce-i drept, au fost stabilite deja liniile directoare pentru viitor, pe care trebuie să le aducă înlocuirea regimului ofiţerilor. Dar proporţia „liberalizării", considerată în unele cercuri de ofiţeri ca un „experiment periculos", iar de presa de opoziţie ca o jumătate de măsură, va deveni vizibilă abia după constituirea noului guvern. După cum se afirmă în cercurile democraţilor conservatori, începutul se întrevede încă de pe acum.

Hans Jürgen Krüger

Die Presse

PARTIDUL LIBERAL ENGLEZ ÎN ASCENSIUNE

RECENTELE succese obţinute de liberalii britanici în alegerile comunale asigură Congresului lor un interes mai mare decît în oricare alt moment al epocii postbelice. Acum, ca şi în trecut, este valabilă afirmaţia că liberalii datorează succesele pe care le-au obţinut ocazional în special unor izbucniri ale nemulţumirii faţă de principalele partide politice. Totuşi, această nemulţumire este acum adîncă, iar starea de spirit a opiniei publice este categoric mai stabilă decît în unele prilejuri anterioare încît, fără a se vorbi de o redeşteptare a liberalilor, se poate afirma că de astă dată succesul lor nu este chiar atît de efemer. Pentru a menţine această dinamică reînviorare, liberalii au prezentat un program în care sînt

Joseph Luns (dreapta), secretar general al N.A.T.O., a purtat, la 17 septembrie, la Reykjavik, convorbiri cu primul ministru islandez, Olafur Johannesson, şi cu o serie de alţi miniştri islandezi. Cu acest prilej, au fost dezbătute probleme legate de viitorul bazei americane a N.A.T.O. din insula Keflavik şi de „războiul codului" dintre Islanda, pe de o parte, Marea Britanie şi R.F. Germania, pe de altă parte. Potrivit purtătorului de cuvînt al guvernului, miniştrii islandezi au declarat că nu sînt satisfăcuţi de atitudinea N.A.T.O. în problema „războiului codului". Ei au prevenit pe Luns că Islanda ar putea să-şi reconsidere apartenenţa la N.A.T.O.

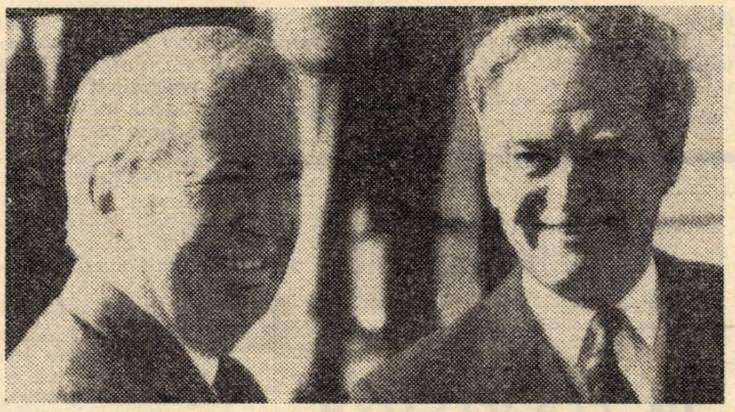

Dublin. Întîlnire între premierul britanic Edward Heath (stînga) și premierul irlandez, Liam Cosgrave. A fost discutată problema viitorului Irlandei de Nord. La încheierea întrevederii nu a fost anunțată nici o hotărîre concretă. Cei doi șefi de guvern au convenit, totuși să se întîlnească trimestrial.

formulate obiective care pînă acum lipseau.

Este vorba mai degrabă despre o bază de discuții, decît despre un manifest electoral. Acest program se adresează „păturii fluctuante de alegători", care nu sînt liberali, dar care, de astă dată, vor vota poate pentru liberali. Această pătură a crescut în ultimii ani. Cum de 50 de ani partidul liberal nu a mai fost la putere, el poate propune o nouă orînduire socială și poate încerca să se folosească de puterea de atracție pe care o comportă un factor politic nou. În consecință, o reformă radicală pe toată linia în vederea căreia partidul a lansat două lozinci importante pe plan politic. În primul rînd, o mai puternică accentuare a federalismului, cu parlamente regionale pentru Scoția și Walles (cum a fost și va mai fi încă în Irlanda de Nord), precum și noi parlamente regionale și provinciale. Pe de altă parte și pe aceeași linie, o mai largă politică comunitară.

Această concentrare care se deplasează de la nivel național la nivel local s-a confirmat în mare măsură și a asigurat partidului neașteptatul său succes în alegerile comunale. Totodată, activiști tineri se străduiesc să arate lumii cum se poate ajunge, prin intermediul unei organizări corespunzătoare, la mici ameliorări locale, de natură să atragă numeroși adepți de partea partidului, chiar dacă adversarii afirmă cu ironie că liberalii își bazează campania electorală pe problema transportării gunoaielor. Tinerii liberali extremiști, un dureros spin în ochii organizației de partid reîmprospătate, au atras partidului mai multă simpatie decît multe discursuri și promisiuni frumoase prin demonstrațiile lor, uneori zgomotoase. Ei protestează împotriva autocamioanelor uriașe, destinate transporturilor pe continent folosite în special după intrarea Angliei în C.E.E. și care au devenit un adevărat blestem pentru șosele. Întrucît aceste autocamioane uriașe sînt asociate cu intrarea Angliei în C.E.E., cu care partidul, inclusiv organizația sa de tineret, este de acord, liberalii pot dovedi că întreaga lor politică, chiar atunci cînd este vorba de probleme decisive ca cea a Europei, pune pe primul plan sentimentul respectului față de individ. În general, liberalii — pentru care, pînă de curînd, planificarea era combătută în mod absolut — se prezintă ca adepți ai unei dezvoltări economice controlate și ai unei inflații controlate.

Prețurile, beneficiile, rentele și salariile medii trebuie limitate la un indice de creștere fix, a cărui depășire trebuie anulată prin impozite, iar în cazul salariilor, printr-o creștere a cotizațiilor la asigurările sociale. Prin aceste metode, se pare că nu rămîne prea mult din politica liberală de prețuri și venituri, preconizată de liberali. În documentul său, partidul preconizează „planificarea de stat în măsura în care în cadrul ei poate funcționa în mod real inițiativa liberă".

Noul impuls al partidului liberal a mai scăzut de fapt în ultimul timp, întrucît în luna septembrie — potrivit unui sondaj al opiniei publice — adepții săi au scăzut de la 28 la sută la 22 la sută. Această cifră este totuși cu 50 la sută mai mare decît în luna iunie. Un alt sondaj arată că liberalii ar avea 29 la sută din voturi, adică cu ceva mai puțin decît conservatorii. În legătură cu aceste cifre, este interesant faptul că în programul lor, atît de larg, liberalii nu au introdus și revendicarea de a se adopta o lege electorală care să corespundă noilor condiții, revendicare care ar fi trădat un egoism de partid. Dar se va auzi și despre o asemenea revendicare, dacă la viitoarele alegeri partidul va reuși să realizeze un succes care să fie pe măsura rezultatelor obținute în recentele sondaje ale opiniei publice.

Fritz Kessler

Le Monde diplomatique

PARIS

NAMIBIA — POPORUL OVAMBO REZISTĂ

ALEGERILE de luna trecută din Ovamboland, primul bantustan al Namibiei care s-ar bucura chipurile de autonomie, s-au încheiat printr-o catastrofă și explicațiile date populațiilor indigene de comisarul general (cea mai înaltă personalitate albă oficială a regimului) nu vor putea atenua consecințele acestui lucru. Boicotarea scrutinului, a declarat el presei, dovedește că „această formă de consultare este totalmente străină poporului african". Nu este sigur că a putut convinge pe cineva, nici măcar pe sine însuși. După greva prelungită a muncitorilor supuși regimului contractelor care a paralizat, aproape total, anul trecut economia, boicotarea alegerilor de la 1 și 2 august de către populația ovambo a oferit o nouă dovadă a refuzului masiv de care se lovește politica sud-africană în acest teritoriu.

Rezultatul alegerilor pentru consiliul legislativ din Ovambo era cunoscut dinainte, deoarece numai șase din cele 56 de locuri ale sale erau disputate. Într-adevăr, 35 de locuri au fost ocupate automat prin numirea titularilor lor, în principal demnitari și șefi de trib, și alte 15 urmau să fie atribuite fără opoziție unor candidați guvernamentali separatiști și tradiționaliști. Dar acolo unde cele șase locuri au fost supuse în mod real votului, electoratul și-a manifestat disprețul față de sistem printr-un absenteism evasitotal. S-au prezentat la urne numai 1,6 la sută din cei 50 000 de alegători. În orașele albe din sud, unde indigenii ovambo sînt utilizați ca muncitori migratori, participarea la vot a fost derizorie. În capitala Windhoek, de pildă, au votat doar patru persoane, dintre care trei... polițiști negri.

Ovamboland trăiește sub regimul stării de urgență de 18 luni și, în ciuda acestui fapt, ca și a controlului polițist generalizat în perioada care a precedat consultarea, cuvîntul de ordine privind boicotul lansat de Organizația populațiilor din Africa de sud-vest (S.W.A.P.O.) a fost respectat pretutindeni.

Acest fapt nu ar fi prea grav dacă teritoriul Ovamboland ar constitui un caz de excepție între bantustanele Namibiei. Dar în Okavangoland, situat în apropiere, influența S.W.A.P.O. a constrîns recent pe primul ministru al bantustanului să demisioneze. În Dumaraland, politica bantustanelor a fost respinsă pe motivul caracterului ei fraudulos. Iar proiectele concepute pentru Numaland nu au reușit nici măcar să demareze. Și, ca de obicei, și-au manifestat opoziția intransigentă față de apartheid și indigenii Herero, în ciuda tentativelor regimului, care se străduiește să întrețină aici o mișcare proguvernamentală și să susțină revendicările șefilor dizidenți în sînul tribului.

În februarie, primul ministru Vorster a depus în fața parlamentului sud-african un amendament la legea care prevede autonomia națiunilor indigene. Inaugurarea oficială a consiliului consultativ pentru întregul teritoriu, a cărui creare o imaginase, urma să aibă loc în cursul convorbirilor cu secretarul general al Națiunilor Unite, Kurt Waldheim. Dar ca și în cazul creerii bantustanelor, înființarea consiliului consultativ a fost primită de populația africană cu o indiferență rece. Ripostînd, ea și-a fondat propria convenție națională — o coaliție „ad hoc" reunind grupări politice care refuză atît consiliul consultativ, considerat o instituție impusă de sus, cît și politica bantustanelor, în care ele văd un plan de dezmembrare a țării. Chiar consilile triburilor, care au binecuvîntarea guvernului, au început recent să critice această politică, plîngîndu-se că au fost înșelate în distribuirea pămînturilor.

Pentru regimul sud-african, dificultatea constă în faptul că apartheidul nu poate funcționa în afara unor instituții concepute special pentru bantustane și fără dezvoltarea lor ulterioară. Planurile pre-

văzînd crearea de bantustane în Namibia au fost elaborate în detaliu în anii 1962—1963 în raportul Comisiei Odendaal, dar, ca şi în teritoriul sudafrican, sistemul se dezvoltă natural — dacă ne putem exprima astfel — în cadrul unor proiecte vizînd deposedarea africanilor de pămînturile lor şi transformarea lor în mînă de lucru migratoare, aşa după cum o cere economia sudafricană.

Politica agrară în bantustane şi politica mîinii de lucru sînt astfel strîns legate ; nemulţumirile suscitate de una se topesc imediat în nemulţumirile acumulate contra celeilalte : pentru regim ele rămîn, însă, elementele indispensabile ale aceleiaşi politici.

În ceea ce îl priveşte, regimul rasist sudafrican are grave raţiuni politice pentru a încerca să accelereze transpunerea în fapt a proiectelor sale din Namibia. Crearea „vetrelor naţionale" este, în esenţă, destinată să sustragă oraşele şi zonele industriale de la activitatea politică a africanilor, pe care o doresc cantonată în îndepărtatele bantustane, unde economia este inertă. Dacă administraţia ar putea crea acolo ceva asemănător instituţiilor politice legitime, resentimentul faţă de regimul alb s-ar atenua poate, în timp ce conflictele s-ar deplasa în interiorul bantustanelor şi atunci cei care ar plăti cheltuielile ar fi conducătorii de negri. În sfîrşit, bantustanele au constituit pînă în prezent argumentul principal al regimului în tactica de conciliere cu Naţiunile Unite şi de atenuare a criticilor internaţionale.

Refuzul continuu şi total al ocupaţiei sudafricane : aceasta este rădăcina vitală a rezistenţei politice a africanilor. Şi aceasta permite explicarea diferenţelor care există între tacticile adoptate de adversarii sudafricani ai sistemului bantustanelor şi cele ale namibienilor. În Africa de Sud, unde segregaţia (sau apartheidul) este de origine mai veche, unde aplicarea sa este mai opresivă şi mai întinsă, principalul adversar al bantustanelor, şeful Butholezi din Kwazoulou, a avut ca tactică desfăşurarea de acţiuni în limitele procesului politic legal şi surprinderea guvernului în propriul său joc — el a cerut ca autonomia să fie împinsă pînă la limita ei extremă, deşi toată lumea ştie că acest lucru este imposibil. În Namibia, opoziţia faţă de bantustane este mult mai deschisă. Prezenţa continuă a S.W.A.P.O., într-o situaţie de obscură legalitate, într-adevăr, dar care nu se confundă cu cea de clandestinitate totală, este explicaţia esenţială a acestei realităţi. Dar există încă alte două. Mai întîi, mişcarea de guerilă s-a implantat în teritoriu, chiar dacă ea nu se află decît în faza de început, în primul rînd în fîşia Caprivi şi în anumite puncte din Kaokaoveld şi din Ovambolandul septentrional. Şi astfel, chiar în regiunile în care ea nu şi-a făcut încă apariţia, lozincile şi tacticile S.W.A.P.O. pot de acum înainte să se refere la soluţiile de schimb pe care le oferă lupta armată.

În al doilea rînd, administrarea sudafricană a teritoriului este hărţuită de Naţiunile Unite. Tentativa cea mai recentă a O.N.U. în direcţia realizării unei soluţii negociate este iniţiativa luată de secretarul său general de a consulta toate părţile acestui conflict vechi de 27 de ani. Consiliul de Securitate trebuia să examineze raportul misiunii Waldheim încă din luna aprilie, deoarece mandatul secretarului general în această problemă a expirat la această dată. Conflictul din Orientul Apropiat a amînat scadenţa, dar problema va fi pusă în faţa Consiliului în această lună. Între timp, reuniunea la nivel înalt a Organizaţiei Unităţii Africane (O.U.A.), desfăşurată la sfîrşitul lunii mai la Addis Abeba, adoptînd punctul de vedere al S.W.A.P.O., s-a distanţat de această iniţiativă, cerînd să i se pună capăt o dată pentru totdeauna. Cei cu memorie bună îşi vor aduce aminte că statele africane nu i s-au opus atunci cînd a fost discutată pentru prima dată în Consiliul de Securitate, în cursul sesiunii pe care acesta a ţinut-o la Addis Abeba în februarie 1972. La vremea respectivă, ele şi-au justificat atitudinea, afirmînd că această tentativă a puterilor occidentale, care tutelau dialogul dintre secretarul general şi Africa de Sud, va avea cel puţin meritul de a dovedi că discuţiile nu pot duce la nimic.

După cum era destul de previzibil, întrevederile dintre Vorster şi Waldheim s-au împiedicat de problema autodeterminării, concepută de o parte şi de alta de o manieră divergentă şi incompatibilă. În rezoluţiile pe care le-au votat, Naţiunile Unite au luat poziţie în favoarea autodeterminării şi independenţei teritoriului menţinut în integralitatea sa, în timp ce planul conceput pentru bantustane implică, în esenţă, dezmembrarea lui.

Sudafricanii îşi apără punctul de vedere fondîndu-se pe teza că sistemul bantustanelor nu numai că serveşte interesele poporului namibian, dar că el este şi conform dorinţelor acestuia. Boicotarea alegerilor din luna trecută a distrus această ficţiune. Cît despre Consiliul Naţiunilor Unite pentru Namibia, care se consideră autoritatea legitimă a teritoriului, problema sa este de a găsi mijlocul să-şi exercite această autoritate cu eficacitate. S.W.A.P.O., întărită de succesele obţinute în interiorul teritoriului, doreşte acum să grăbească realizarea proiectelor sale care vizează întărirea acestui organism al Naţiunilor Unite ; de asemenea, ea se străduieşte să determine statele membre de a-i accepta candidaţii la funcţia de comisar permanent al Naţiunilor Unite pentru Namibia.

Mişcarea de guerilă s-a implantat în teritoriu, chiar dacă ea nu se află decît în faza de început

PROFIL

LEOPOLDO BENITES

preşedintele celei de-a 28-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.

Noua sesiune a Adunării Generale a Naţiunilor Unite se desfăşoară — conform tradiţiei — sub o nouă preşedinţie. A revenit anul acesta Ecuadorului onoarea de a asigura — printr-una din personalităţile vieţii sale politice — conducerea lucrărilor înaltului for internaţional. Leopoldo Benites, în vîrstă de 68 de ani, este una din personalităţile cunoscute la Naţiunile Unite. A reprezentat Ecuadorul de peste treisprezece ani ca ambasador pe lîngă O.N.U. şi a făcut parte din delegaţiile ţării sale la Naţiunile Unite încă din 1953.

L. Benites s-a născut în localitatea Guayaquil — al doilea mare oraş ecuadorian după Quito — la 17 octombrie 1905. Şi-a făcut studiile superioare la Universitatea din Guayaquil, unde şi-a dat doctoratul în ştiinţe politice şi sociale şi unde a fost profesor timp de mai mulţi ani.

El a devenit apoi membru al Parlamentului ecuadorian (1944—1945), a intrat în cariera diplomatică pe care o urmează fără întrerupere pînă la actuala înaltă funcţie de preşedinte al Adunării Generale a O.N.U. Înainte de a fi ambasador pe lîngă Naţiunile Unite, condusese oficiile diplomatice ecuadoriene din Uruguay (1947—1952 ; 1956—1960), Bolivia (1954—1956) şi Argentina (ianuarie-noiembrie 1956). În acest timp, una din funcţiile sale internaţionale a fost aceea de a prezida lucrările Consiliului de Securitate din iulie 1961, în timpul conflictului franco-tunisian asupra Bizertei, conflict ce fusese adus în discuţia acestei instanţe internaţionale.

Profesor universitar, ziarist, parlamentar şi diplomat de carieră, Leopoldo Benites, al cărui tact şi a cărui erudiţie au fost întotdeauna apreciate în cercurile diplomatice ale Naţiunilor Unite, este un recunoscut cercetător al literaturii clasice şi a istoriei hispanice a continentului latino-american.

POSTA REDACTIEI

„Te lăsăm aici, Salvador Allende"...

Ruxandra Gheorghe, com. Stîlpeni, jud. Argeș ; Ion Tot, Orăștie ; Adrian Zaharia, Ploiești ; Ionel Anghel, Mărășești ; Constantin Gh. Crăciun, com. Pîngărați, jud. Neamț. Revista noastră a scris despre sensul evenimentelor din Chile. Vă prezentăm astăzi relatarea doamnei Hortensia Bussi de Allende, văduva președintelui Salvador Allende, privind înhumarea soțului său. L-a văzut ultima oară la un dineu ce a avut loc la 10 septembrie. A doua zi a fost trezită la ora 7,40 de un telefon al soțului care i-a spus : „Te chem de la Moneda. Situația s-a agravat. Marina s-a răsculat. Voi rămîne aici. Nu pleca nicăieri. Îmi este practic imposibil să ies din clădire". „Am ascultat în permanență emisiunile de la radio, declară în continuare d-na Allende. Am ascultat ultimul său mesaj adresat poporului chilian. El este înregistrat și constituie un document pe care îl voi face cunoscut lumii... Către ora prînzului, la Palatul Moneda nu mai răspundea nimeni la telefon. Cînd, în sfîrșit, am obținut legătura telefonică, la aparat erau agenți ai siguranței sau carabinieri, nici unul din aghiotanții sau secretarii lui. Pe la ora 11,30, deasupra clădirii Președinției a apărut un elicopter de recunoaștere. Pe atunci nu știam că carabinierii ne părăsiseră... În acel moment au început atacurile aeriene. Avioanele își lansau încărcătura, apoi plecau la bază. Între fiecare atac se declanșa un tir dezlănțuit. Încetul cu încetul, reședința s-a transformat într-o masă de fum".

D-na Allende declară că a ordonat gărzilor să nu tragă în trupe, dar că ordinele sale nu au fost urmate ; de îndată ce a început bombardamentul, profitînd de un moment în care avioanele erau plecate să se aprovizioneze la bazele lor, ea a coborît la automobilul pe care șoferul său îl adusese în curtea din spatele casei. Pentru a ajunge în stradă, ea a fost nevoită să traverseze un colegiu patronat de călugărițe.

„Am hotărît să merg la domiciliul fostului ministru de finanțe, Felipe Herrera. Din fericire, nimeni nu ne-a urmărit. Am rămas acolo toată ziua. Nu am putut ieși, deoarece fusese proclamată starea de asediu și fusese decretată interdicția asupra circulației. Nu știam nimic despre soțul și copiii mei. El a murit probabil între orele 14,00 și 16,00".

„A doua zi, am fost anunțată telefonic că Salvador se afla la Spitalul Militar și că fusese rănit. M-am dus la spital și, deși m-am identificat, soldații m-au împiedicat să intru. Am aflat că e mort de la un general care mi-a declarat : Doamnă, eram prietenul lui Salvador Allende. Primiți condoleanțele mele. Acest general, al cărui nume nu-l cunosc, mi-a promis un jeep și un ofițer care să mă conducă la baza forțelor aeriene. Dar un alt general a intervenit și mi-a declarat că voi fi constrînsă să călătoresc cu automobilul său, deoarece nu este disponibilă nici o mașină și nici un soldat. Împreună cu nepotul meu am plecat la baza aeriană unde mi s-a spus că cadavrul soțului meu se afla la bordul unui avion, în care m-am urcat. Acolo am văzut un sicriu acoperit cu o prelată militară. Lîngă sicriu se aflau nepotul meu, Patricio Lopez, și sora lui Salvador — Laura Allende. Avionul s-a îndreptat spre Vina del Mar, la cîțiva kilometri nord de Valparaiso. Avionul a aterizat apoi la baza aeriană de la Quinteros. Acolo sicriul a fost coborît. Am cerut să-mi văd soțul, dar nu mi s-a permis. Am urmat furgonul în două automobile pînă la cimitirul Santa Ines. Oamenii ne priveau mirați, fără să știe ceea ce se întîmpla. Printre ei erau numeroși soldați și carabinieri. Împreună cu rudele, l-am însoțit pe Salvador în tăcere, pînă la cavoul familiei. Am cerut din nou să mi se permită să-l văd. Întîi au refuzat, apoi au deschis sicriul și am văzut doar lințoliul care-l acoperea. Am izbucnit în lacrimi. Ofițerul care mă însoțea a spus atunci cu voce tare : Salvador Allende nu poate fi înmormîntat atît de anonim. Vreau să se știe cel puțin numele persoanei care este înhumată.

Am luat atunci cîteva flori pe care le-am aruncat peste sicriul care începuse deja să fie acoperit cu pămînt și am spus : Te lăsăm aici, Salvador Allende, tu care ești președintele republicii, iar întregii tale familii nu i s-a permis să te însoțească.

Mi-am exprimat apoi dorința de a mă duce la Cerro del Castillo, unde se află reședința prezidențială de vară. Mai fusesem umilită, în momentul urcării în avion, cînd am fost percheziționată pentru a fi împiedicată să mă sinucid și apoi cînd nu mi s-a permis să-mi văd soțul. După multe tergiversări, am fost autorizată să mă duc la reședință, unde am fost primită de intendent. Acolo mă aștepta o altă surpriză. Covoarele fuseseră strînse, mobilele ridicate. Am luat cîteva din hainele mele, din ale soțului meu și, fără a mînca, m-am reîntors la baza de la Quinteros". Acum, doamna Hortensia Bussi de Allende se află în Mexic. **În fotografie :** președintele Salvador Allende și soția sa.

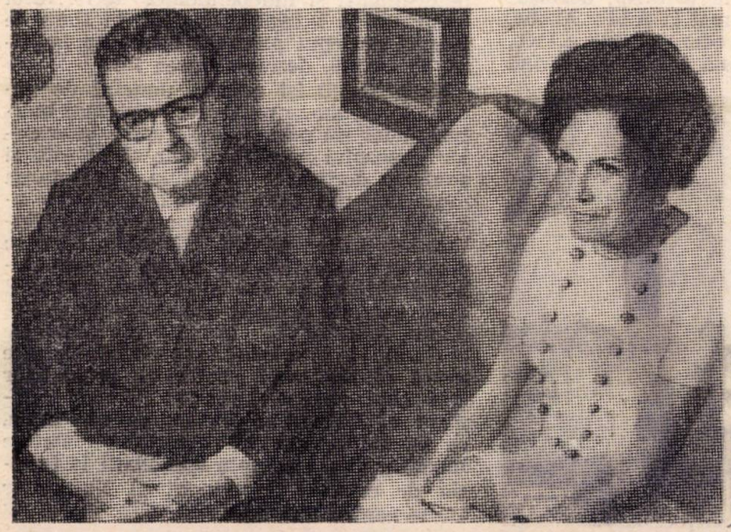

L. Stoiculescu, Rîmnicu Vîlcea. 1. La „Palazzo del Governo" (Palatul guvernamental) din San Marino, cele două fotolii de lemn sculptat vor fi ocupate, de la 1 octombrie, de doi noi căpitani-regenți : Antonio Volpinari (socialist) și Giovanni Luigi Franciosi (democrat-creștin) care au fost aleși la 19 septembrie de cei zece membri ai Marelui Consiliu General (parlamentul). Mandatul le expiră la 31 martie 1974. Vă reamintim cu acest prilej că în Republica San Marino doi căpitani-regenți își asumă, întotdeauna împreună, funcțiile de șef de stat. Arhivele palatului conservă, de altfel, de la jumătatea secolului al XIII-lea, numele tuturor căpitanilor-regenți ai republicii, întotdeauna doi. Și azi, la fel ca odinioară, numele celor doi șefi de stat sînt anunțate la 1 aprilie și 1 octombrie, în fiecare an. Ca și odinioară, căpitanii-regenți nu pot fi realeși decît la trei ani după expirarea ultimului mandat. Pînă la 30 septembrie în biroul de la „Palazzo del Governo" unde se află două fotolii identice, două telefoane și două dosare cu aceleași hîrtii, se vor afla democrat-creștinul Francesco Maria Francini și socialistul Primo Bugli, cei doi căpitani-regenți, interlocutorii din iunie anul acesta ai președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Timbre

Paul Popa, Galați. Intrarea Republicii Democrate Germane și a Republicii Federale Germania în Organizația Națiunilor Unite a fost marcată la Berlin și Bonn prin emisiuni speciale. Timbrele din R.D. Germană (8 milioane exemplare) prezintă imobilul și emblema O.N.U. ca și cea a R.D.G. cu mențiunea „Republica Democrată Germană — membră a O.N.U.". Cele din R.F. Germania poartă emblema Națiunilor Unite și vulturul federal pe fond negru-roșu-auriu.

Viorel Cruceanu, Podul Turcului, jud. Bacău. 1. Veți găsi unele din problemele care vă interesează în numerele 3/1970 și 1/1971 ale revistei noastre. 2. Yakubu Gowon, șeful statului nigerian, s-a născut la 19 octombrie 1934, în localitatea Jos din provincia Zaria din nordul Nigeriei, într-o familie din gruparea etnică fulawi (musulmană).

POSTA REDACTIEI

Elveția și O.N.U.

Mihai Derdena, București. 1. Într-adevăr, Elveția nu este membră a Organizației Națiunilor Unite, dar colaborează cu Națiunile Unite, fie prin organizații specializate, fie prin organe direct dependente de Adunarea Generală (U.N.C.T.A.D., O.N.U.D.I., U.N.I.C.E.F., etc.). Consiliul federal exclude **a priori** o adeziune care — se consideră la Berna — ar obliga Elveția să renunțe sau să-și modifice statutul de neutralitate, bazat pe dreptul internațional. Numeroase declarații oficiale subliniază că guvernul elvețian, în cazul în care problema intrării țării în Organizația Națiunilor Unite s-ar pune, o va supune unui vot popular, revenindu-i corpului electoral în întregime — și nu numai parlamentului — să se pronunțe asupra marilor opțiuni de politică externă. Existînd o largă identitate între obiectivele Cartei O.N.U. și scopurile politicii Elveției, această țară contribuie pe măsura mijloacelor sale la realizarea obiectivelor Cartei.

2. Participarea S.U.A. și Canadei la lucrările Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa a fost cerută de țările Europei occidentale, în baza strînselor legături economice, politice și militare care există între toate aceste țări.

Carl al XVI-lea Gustaf al Suediei

Valentina Suciu, Constanța. Carl al XVI-lea Gustaf al Suediei va purta numai titlul de „Rege al Suediei" și nu pe acela, purtat de toți predecesorii săi, de „Rege al Suediei, goților și vanzilor". În timpul ceremoniei solemne, care a avut loc la palatul regal din Stockholm, noul rege al Suediei a făcut cunoscută deviza sa : „Pentru Suedia — în pas cu timpul". Adresîndu-se poporului suedez, regele Carl al XVI-lea Gustaf a declarat : „Prin deviza mea — Pentru Suedia — în pas cu timpul — înțeleg să vă arăt cum voi milita pentru realizarea cerințelor care stau în fața unui monarh al epocii noastre. Bunicul meu prea-iubit și admirat devenise simbolul monarhiei moderne și eu sînt ferm hotărît să-i urmez exemplul". Adresîndu-se noului rege, președintele parlamentului, Henry Allard, a spus : „A succeda unui rege care a știut atît de bine să se conducă după deviza sa «Datoria înainte de toate» reprezintă neîndoios o sarcină deloc ușoară. Totuși, Maiestatea Voastră s-a pregătit în mod strălucit pentru înalta misiune și se află în măsură să-și îndeplinească funcțiile regale". **În imagine :** actualul rege Carl al XVI-lea Gustaf împreună cu regele decedat, Gustaf al VI-lea Adolf.

Popa Cornel, com. Groșeni, jud. Arad. Vă sugerăm să vă adresați revistei „Magazin istoric".

IMPORTANT!

Abonați-vă din timp și pe termene cît mai lungi, pentru a vă asigura continuitatea în primirea publicației.

Prețul unui abonament este de :

— anual	**104 lei**
— pe șase luni	**52 „**
— pe trei luni	**26 „**

Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

Nicolae Brebenel, Craiova. Informația dv. este exactă. Vă furnizăm cîteva detalii în legătură cu această chestiune. „Post Office" din Anglia construiește în prezent, la Southampton, un nou antrepozit pentru deservirea navelor destinate instalării cablurilor submarine, care va costa 800 000 lire sterline. Acest centru va juca un rol important în întreținerea serviciilor telefonice internaționale. Antrepozitele vor ocupa 2,3 ha de teren recuperat pe malul rîului Test. Vor fi deservite navele care asigură întreținerea a peste 15 000 mile marine de cabluri submarine ce leagă Anglia cu Europa și America. Centrul va cuprinde un mare depozit de cabluri, ateliere de reparații navale, birouri și va fi dat în exploatare în toamna anului 1974. Antrepozitul va fi dotat cu o instalație pentru manipularea rapidă a cablurilor prin tehnica denumită „pan loading". Această tehnică permite — prin intermediul unor containere speciale — încărcarea navelor în 4 ore, în loc de 4 zile, cît necesită această operație prin folosirea tehnicii obișnuite.

Florin Coman, București. Șapte bombe au explodat la Birmingham de la începutul noului val de atentate. Două din aceste atentate au fost revendicate de o grupare extremistă „The Persuaders". În ce privește „Sinn Fein", aripă a I.R.A., ea nu este responsabilă de niciun atentat, a declarat recent George Lynch, unul din liderii acesteia. „Membrii Sinn Fein nu folosesc bombe" a afirmat George Lynch. Deși „membrii acestei organizații din Birmingham se află sub supravegherea permanentă a poliției de la declanșarea atentatelor în Marea Britanie", Sinn Fein „nu este o organizație militară și nici purtătorul de cuvînt al I.R.A.". **În fotografie :** Bastoane cu oglinzi — noul sistem de detectare a bombelor ce ar putea fi ascunse în caroseriile automobilelor ce circulă pe șoselele britanice.

Simion Balotescu, Galați. În perioada 1974—1979, producția agricolă a Indiei urmează, potrivit datelor oficiale, să crească cu peste 5 la sută. În acest plan cincinal de dezvoltare a țării (al cincilea), investițiile în agricultură se vor ridica la 70 de miliarde de rupii, cea mai mare sumă destinată acestui scop ce a fost înregistrată vreodată în India.

POSTA REDACȚIEI

Neutralitate și nealiniere

Dodc V. Anton, com. Modelu, jud. Ialomița. Neutralitatea reprezintă o instituție de drept internațional ce desemnează statutul politico-juridic al unui stat în raporturile sale cu celelalte state. Neutralitatea poate fi temporară — în timpul unui conflict armat — și permanentă. Statutul de neutralitate se stabilește, juridic, prin acte unilaterale (declarații, prevederi constituționale, legi), garantate de unele state prin convenții internaționale ori recunoscute tacit sau expres. Din statutul de neutralitate decurg anumite drepturi și obligații. **Nealinierea** este un concept politic relativ recent, de aceea nici definiția nu este ușor de dat. Expresia „țări nealiniate" a fost precedată de cea de „țări neangajate". Este de fapt același lucru. Totuși, termenul de nealiniere s-a impus considerîndu-se că el exprimă mai bine esența fenomenului și anume faptul că nealinierea, implicînd neapartenența la grupări militare, constituie, totodată, o atitudine politică activă, militantă și nu pasivă în fața marilor probleme contemporane. Amănunte privind aceste concepte, cît și o explicare mai largă a nealinierii veți găsi la rubrica noastră „Răspundem cititorilor" din nr. 8/1973. Anul acesta, cea de-a IV-a Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate de la Alger a fost preocupată de imprimarea unui conținut nou mișcării nealiniate. Iată cum se degajă din cuvîntarea președintelui Algeriei, Houari Boumediene, în același timp și președinte al conferinței, liniile directoare ale conceptului de nealiniere : independența națională în componentele sale politică, economică și culturală ; lupta împotriva colonialismului și apartheidului ; lupta împotriva neocolonialismului, imperialismului și a tuturor formelor de hegemonie străină ; dizolvarea blocurilor ; desființarea bazelor militare ; dezarmarea generală și totală. „Acestea sînt, între altele, sarcinile noastre dacă vrem să domnească în lume o pace fondată pe egalitatea statelor, democratizarea raporturilor internaționale și cooperarea între popoare".

Laur Preda, București. Vă mulțumim pentru sesizare. Este greu — și sperăm că toți cititorii noștri înțeleg acest lucru — să urmărim în detaliu difuzarea revistei. Avem în vedere și observația dv. în legătură cu paginile lipsă.

Marin Calotescu, București. Pe șoselele lumii circulă în prezent, potrivit unor date statistice recente, peste 260 milioane autovehicule. Numai în anul trecut, în lume au fost produse circa 35,2 milioane ; în Europa occidentală au fost produse 12 310 000 autovehicule, iar în Japonia, 6 300 000.

P. Rebreanu, Cluj. Vă prezentăm o imagine înfățișîndu-i pe locuitorii orașului indian Ahmedabad care privesc cu îngrijorare spre apele fluviului Sabarmati mereu mai umflate de ploile neîntrerupte care s-au abătut asupra Indiei.

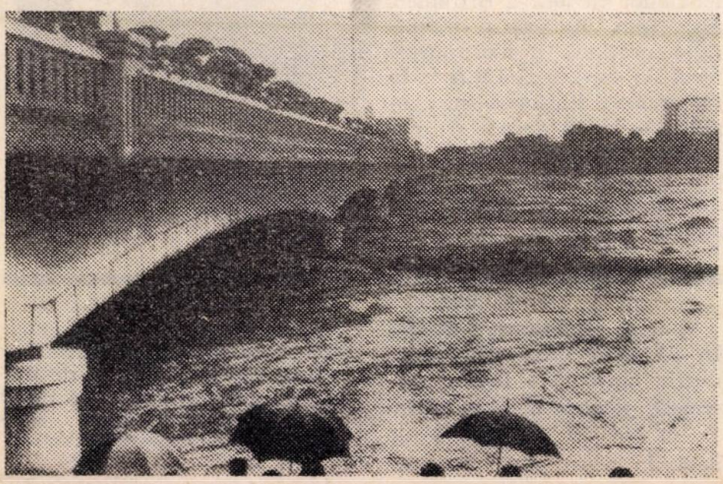

Ștefan Cîmpeanu, București. Așa cum v-am mai informat și în numărul trecut, la Vientiane a fost parafat la 14 septembrie, după șapte luni de negocieri, protocolul anexă la Acordul de restabilire a păcii și realizare a înțelegerii naționale în Laos. Protocolul definește concret modalitățile de aplicare a Acordului de la Vientiane, semnat de cele două părți la 21 februarie 1973. Vă prezentăm **în imagine** pe un reprezentant al Frontului Patriotic Laoțian (stînga) și pe un ofițer al armatei laoțiene conversînd înaintea semnării protocolului, ale cărui clauze se referă, în special, la formarea guvernului provizoriu de uniune națională și a Consiliului consultativ politic.

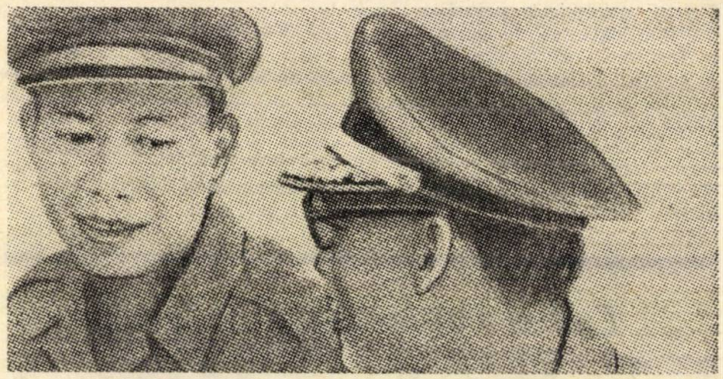

Ion Dînșoreanu, Arad. Comitetul Economic și Social al Națiunilor Unite (E.C.O.S.O.C.) se întrunește, anual, de regulă în două sesiuni : sesiunea de primăvară — la New York —, la care se discută cu prioritate probleme sociale, și o sesiune de vară — la Geneva — unde sînt dezbătute în special probleme economice. Conform articolului 61 al Cartei O.N.U., E.C.O.S.O.C. este format din 27 de membri. În fiecare an, Adunarea Generală a Națiunilor Unite realege 9 membri pentru o perioadă de 3 ani. Locurile în E.C.O.S.O.C. sînt repartizate astfel : 3 reprezentanți din țările socialiste europene, 8 — din țările capitaliste industriale, 5 — din țările latino-americane și 11 — din statele afro-asiatice. La cea de-a 26-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., care a avut loc în 1971, a fost adoptată rezoluția 2 847, care prevede o lărgire a E.C.O.S.O.C. de la 27 la 54 de membri, locurile urmînd să fie repartizate după cum urmează : 6 reprezentanți din țările socialiste ale Europei, 13 — din țările capitaliste industriale, 10 — din țările Americii Latine, 25 — din statele afro-asiatice. Întrucît era vorba de o modificare a Cartei O.N.U., rezoluția necesita o ratificare din partea a două treimi din totalul statelor membre ale O.N.U., inclusiv a membrilor permanenți ai Consiliului de Securitate. Această majoritate nu a fost însă, pînă în prezent, întrunită. În acest an, în E.C.O.S.O.C. sînt reprezentate : Algeria, Bolivia, Brazilia, Marea Britanie, Burundi, R.P. Chineză, Chile, Finlanda, Franța, Haiti, Japonia, Liban, Republica Malgașe, Malayezia, Mali, R.P. Mongolă, Niger, Olanda, R.P. Polonă, Spania, S.U.A., Trinidad și Tobago, Uganda, R.P. Ungară, U.R.S.S., Zair, Noua Zeelandă.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef
Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.10. Internațional 17.69.87 și 18.53.55. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Abonamentele pentru străinătate : prin intreprinderea „ROMPRESFILATELIA" — serv. Import-Export Presă — București, Calea Griviței nr. 64–66, P.O.B. — 2001

C.P.C.S.

Pentru şantierele industriale,

pentru şantierele social-culturale,

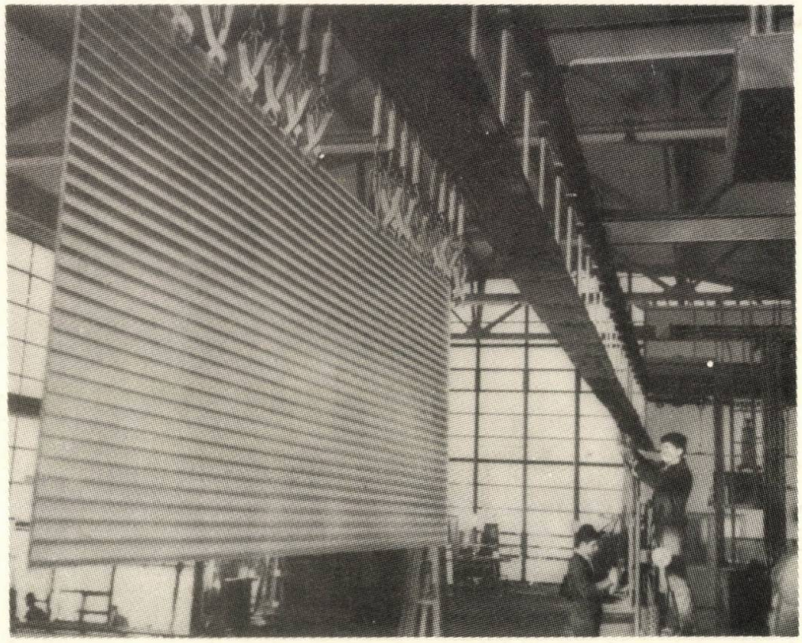

un bogat sortiment de:

• geam tras, laminat ornamental, în peste 300 de modele noi • geam jaluzea • geam termoizolant • geam securizat • vată de sticlă •

de la:

ÎNTREPRINDEREA DE GEAMURI

SCĂENI

oraşul Boldeşti – jud. Prahova

COMBINATUL
DE PRELUCRARE A LEMNULUI

PITEȘTI

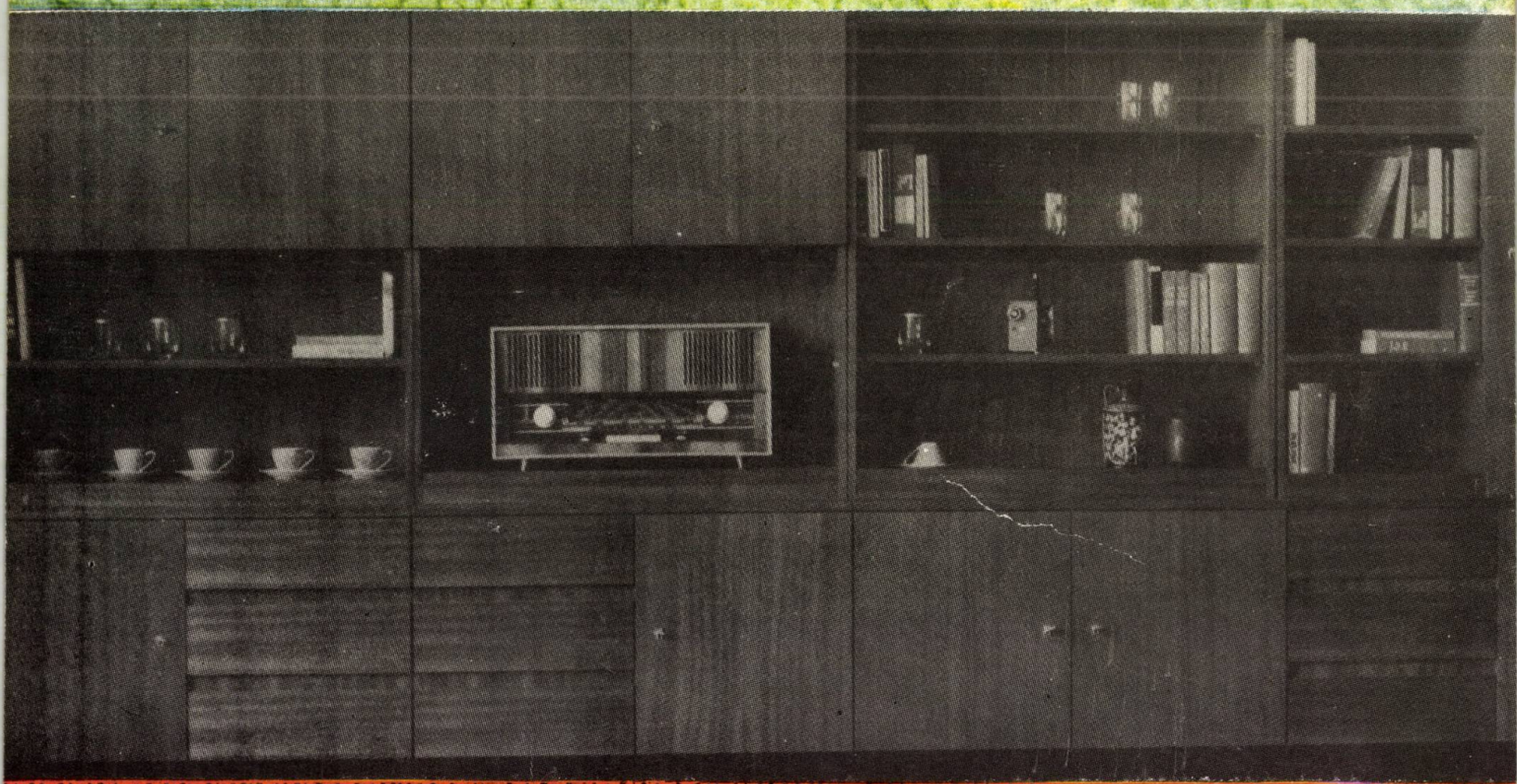

CAMERA DE LUCRU IDEALĂ

ASTORIA

linie modernă, finisaj impecabil,
se încadrează perfect
în ambianța oricărui apartament

Lei 2

LUMEA

CABINETUL DE PARTID SIBIU

Nr. 41 4 octombrie 1973

Din actualitatea săptămînii

SANTIAGO DE CHILE

GENEVA • NEW YORK

BELGRAD • PARIS

ANKARA • TOKIO

INDIA — azi și mîine

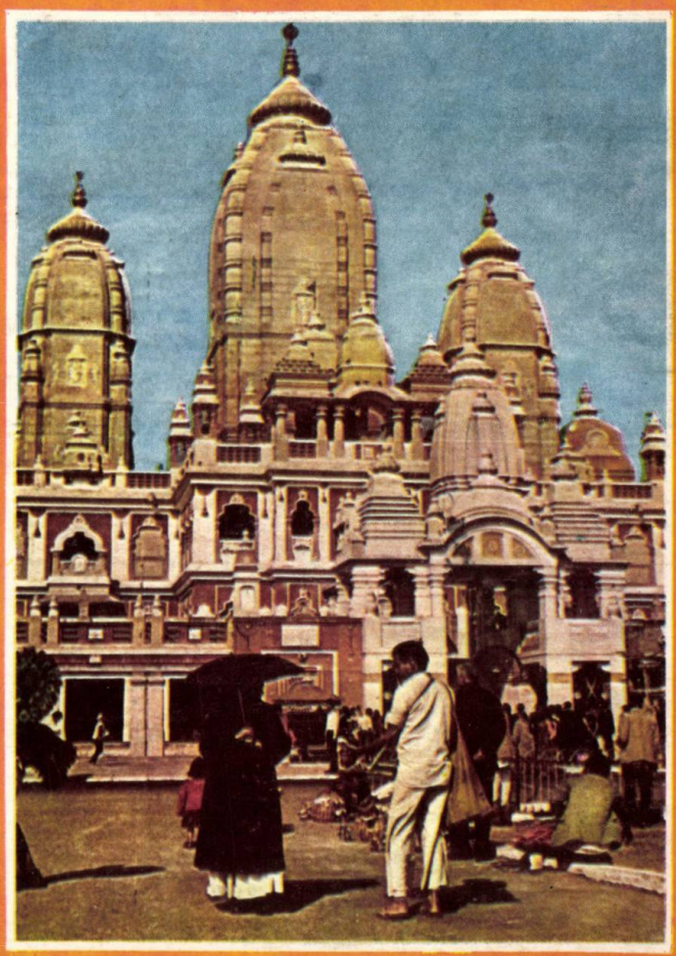

Reportaj pe glob: COTTBUS

Un nou serial
Misterele I.T.T.

Pe străzile pustii din Santiago, trupele sînt gata să reprime orice rezistență

Sînt supravegheate, în special, ferestrele clădirilo

DRAMATICE SECVENȚE CHILIENE

Agenția „Prensa Latina" a difuzat fotografiile realizate, în exclusivitate, de reporterii săi în timpul dramaticelor momente ale loviturii de stat militare din Chile

Tancurile și trupele pîndesc orice mișcare

Cărțile au devenit hîrtie de ars

LUMEA

41 (519)

4 octombrie 1973

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Geneva. Pentru măsuri efective de dezangajare militară și dezarmare în Europa. N. Răzvan 2

O.N.U. Pledoarie în favoarea păcii și a destinderii. Victor Martalogu 3

Belgrad. Vizita lui Alexei Kosighin. Simion Marcovescu 4

Paris. Conferința de presă. Paul Diaconescu 5

Atena. Guvern „politic". Ion Badea 6

Ankara. Campania electorală. Ion Badea 6

Tokio. Premierul Tanaka în Europa. Florea Țuiu 7

Peru — suveranitatea în acțiune. Ștefan Andrei 8

Dramatice secvențe chiliene. Martori oculari despre evenimente 10

Orientări și reevaluări în politica S.U.A. (I). Adrian Comănescu 13

Condiția dramatică a muncitorilor imigrați

— **„Barbarul" este și astăzi... celălalt ?** Florica Șelmaru 19

— **„Caravanele" și nefericiții lor pasageri** 20

A fi „Gastarbeiter". Dr. N. S. Stănescu 21

DOCUMENTAR

Republica Guineea-Bissau. Dumitru Constantin 14

CONTRAPUNCT

Casa-morgana. Radu Budeanu 15

REPORTAJ PE GLOB

Acel ținut dintre Elba și Neisse... Vasile Crișu 16

India, azi și mîine. Eugeniu Obrea 17

1000 + 1 22–23

SERIAL

Istoria și misterele concernului I.T.T. (I) 24

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

Rinascita, Le Figaro, L'Unità 26–29

PROFIL

Dr. Varahagiri Venkata Giri, președintele Republicii India 29

POȘTA REDACȚIEI 30–32

SAPTAMINA

CABINETUL DE PARTID SIBIU

26 septembrie — 2 octombrie

miercuri

— În Hotărîrea adoptată, Comitetul Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român a luat cunoștință cu vie și profundă satisfacție de rezultatele deosebit de pozitive ale vizitei pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a întreprins-o în Cuba, Costa Rica, Venezuela, Columbia, Ecuador, Peru, dînd o înaltă apreciere activității remarcabile, bogată în rezultate, desfășurate de secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat, ca sol al prieteniei și solidarității poporului român cu popoarele vizitate, cu toate popoarele Americii Latine.

— La Conakry s-a anunțat **proclamarea Republicii Guineea-Bissau, stat independent, suveran și democrat.**

— José Ignacio Rucci, secretarul general al Confederației Generale a Muncii din Argentina, a fost asasinat cu focuri de armă pe o stradă din Buenos Aires.

— În Chile, junta militară a procedat la **înlocuirea cadrelor civile din administrație cu militari.**

— Senatul Statelor Unite s-a pronunțat, cu 49 voturi pentru și 46 contra, în favoarea reducerii cu 40 la sută în viitorii trei ani a forțelor americane dislocate în străinătate.

joi

— Guvernul Islandei a anunțat oficial că va rupe relațiile diplomatice cu Marea Britanie dacă guvernul britanic nu va ordona retragerea tuturor navelor sale aflate în limitele zonelor de pescuit islandeze.

vineri

— În cadrul lucrărilor celei de a doua faze a **Conferinței pentru securitate și cooperare,** România a prezentat propuneri privind aspectele militare ale securității.

— La Moscova s-a încheiat cea de-a șaizeci și patra ședință a Comitetului Executiv al Consiliului de Ajutor Economic Reciproc.

— La Nairobi s-au încheiat lucrările sesiunii anuale a Fondului Monetar Internațional și a Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, la care, printre cele 130 de țări, a participat și România, în calitate de membră a celor două organisme.

— Într-un mesaj trimis președintelui Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, ministrul afacerilor externe al R.P. Chineze solicită o acțiune imediată pentru **restabilirea tuturor drepturilor** țării sale în cadrul acestei organizații a O.N.U.

— Convorbiri la Brioni între **președintele Iosip Broz Tito și Alexei Kosighin,** cu prilejul vizitei președintelui Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. în Iugoslavia.

— Este dat publicității comunicatul privind vizita în Finlanda a lui **Janos Kádár,** prim-secretar al C.C. al P.M.S.U.

— Este arestat de către junta militară **secretarul general al Partidului Comunist din Chile, Luis Corvalan.**

sîmbătă

— Întrevedere **Nixon — Gromiko,** cu prilejul prezenței ministrului afacerilor externe al U.R.S.S. în S.U.A., pentru a participa la lucrările Adunării Generale a O.N.U.

— Reuniunea consultativă a reprezentanților unor partide comuniste din Europa occidentală se încheie la Stockholm.

— Într-un mesaj adresat secretarului general al O.N.U. de către Norodom Sianuk, șeful statului Cambodgia, președintele Frontului Unit Național al Cambodgiei, se cere includerea, pe agenda lucrărilor Adunării Generale, a problemei restabilirii drepturilor legitime ale Guvernului Regal de Uniune Națională al Cambodgiei în O.N.U.

— Convorbiri între **președintele Nixon și cancelarul Willy Brandt,** aflat în Statele Unite cu ocazia celei de a 28-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.

duminică

— În urma unui acord semnat la New York, se anunță că **U.R.S.S. și Republica Irlanda** au hotărît să facă, într-un viitor apropiat, schimb de reprezentanțe diplomatice la nivel de ambasade.

— Președintele Prezidiului C.C. al Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de Sud, președintele Consiliului Consultativ de pe lîngă Guvernul Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud, **Nguyen Hun Tho,** și-a încheiat vizita de stat în Tanzania, plecînd în Uganda.

luni

— La Cairo are loc **prima sesiune a Adunării constituante egipteano-libiene.**

— La Blackpool își începe lucrările **Conferința anuală a Partidului laburist britanic.**

— Spyros Markezinis, liderul fostului Partid Progresist, a fost însărcinat de președintele Gheorghios Papadopoulos să formeze noul guvern grec.

marți

— În Declarația Comitetului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român se arată că întregul popor român a aflat cu profundă îngrijorare și indignare vestea arestării secretarului general al P.C. din Chile, tovarășul Luis Corvalan, exprimîndu-se protestul ferm și cerîndu-se eliberarea sa și a celorlalți reprezentanți ai Unității Populare, curmarea campaniei sălbatice de prigoană, persecuție și urmărire a forțelor progresiste și democratice, restabilirea drepturilor și libertăților constituționale, respectarea drepturilor fundamentale ale omului în Chile.

— Președintele Zambiei, **Kenneth Kaunda, a anunțat dizolvarea Parlamentului țării și organizarea de noi alegeri legislative,** care vor avea loc probabil în luna noiembrie a.c. Viitorul Parlament zambian va fi format din 125 de deputați.

GENEVA

Pentru măsuri efective de dezangajare militară și dezarmare în Europa

Corespondență de la N. Răzvan

Cea de-a doua fază a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa a început, la începutul acestei săptămîni, etapa experimentală de desfășurare a lucrărilor sale, propunîndu-și ca, pe baza concluziilor desprinse din analiza modului cum s-a lucrat pînă acum, să-și concentreze și mai mult eforturile asupra dezbaterilor de fond, menite să definească cele mai bune căi și mijloace de soluționare a multiplelor probleme aflate pe agenda sa. Comitetul de coordonare, întrunit luni 1 octombrie a.c., a convenit asupra calendarului ședințelor pentru perioada următoare, care prevede continuarea activității în organele de lucru, dezbaterea punct cu punct a tematicii prevăzute în recomandările finale de la Helsinki, pe baza propunerilor prezentate de statele participante.

Încă de la început, obiectul principal al discuțiilor l-au constituit aspectele fundamentale — politice, juridice și militare — ale securității. Paralel cu examinarea principiilor care trebuie să guverneze relațiile dintre state în Europa și a măsurilor de aplicare a acestor principii, statele participante au acordat o atenție deosebită aspectelor militare ale securității, care se discută în subcomisia a 2-a pentru probleme militare. Faptul că la dezbateri au participat, practic, toate delegațiile, că fiecare stat și-a adus contribuția orală sau scrisă (pînă în prezent au fost depuse nouă documente de lucru, de către România, U.R.S.S., Iugoslavia, Norvegia, Suedia și Spania) demonstrează interesul și importanța acordată acestor chestiuni. Ritmul susținut imprimat schimburilor de vederi a făcut ca lucrările acestei comisii să fie cele mai avansate, în raport cu lucrările celorlalte organe de lucru. Într-un timp relativ scurt, s-a reușit să se încheie un prim tur de orizont asupra întregii tematici de care se ocupă această comisie.

Urmînd politica sa consecventă de a-și aduce întreaga contribuție la așezarea relațiilor dintre state pe baze noi, în condiții care să asigure fiecărei națiuni dreptul de a se dezvolta liber, în afara oricărui pericol de folosire a forței sau de amenințare cu forța, România a supus examinării, în acest for general european, propunerile sale menite să ofere un progres efectiv pe calea dezangajării militare și dezarmării pe continent. Documentul românesc de lucru a atras atenția participanților și s-a bucurat de un interes deosebit în rîndul reprezentanților presei prin concepția sa unitară și logică, de abordare dialectică și în spirit realist a aspectelor militare ale securității. Documentul vine să completeze, într-un domeniu fundamental al securității, inițiativa țării noastre privind adoptarea de măsuri concrete care să facă efectivă nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța. Importantul document depus de delegația română cuprinde trei părți distincte, corespunzătoare celor trei paragrafe din directivele trasate de miniștrii de externe, în prima fază a conferinței, cu privire la abordarea problemelor militare la actualele negocieri : un preambul și două părți dispozitive. Dintre acestea, una se ocupă de măsurile destinate să întărească încrederea între statele participante (măsuri cunoscute la Conferință sub inițialele „C.B.M." — Confidence Building Measures), cealaltă privind perspectiva negocierilor în materie de dezarmare în Europa.

Cum este și normal, introducerea în temă, pe care o face preambulul, evidențiază o serie de principii și elemente care fundamentează prevederile celor opt articole cu caracter dispozitiv. La rîndul lor, acestea prevăd măsuri de natură să asigure traducerea în viață a tezelor din preambul. Astfel, pornind de la **legătura indisolubilă dintre aspectele politice și cele militare ale securității** și avînd în vedere **interesul vital al tuturor popoarelor de pe continent în procesul dezangajării militare și dezarmării în Europa**, propunerile românești evidențiază **sarcina Conferinței, ca singur for plenar european, de a dezbate și problemele general-europene ale dezangajării militare și dezarmării, în toate aspectele lor.** De asemenea, se prevede în mod expres angajamentul ca, pe bază de consultări, să se treacă la **examinarea, într-un for general european, cu participarea tuturor statelor participante la Conferință, a întregii problematici a dezangajării militare și dezarmării în Europa.**

Din dezbateri a reieșit în mod clar că nu se poate vorbi în mod serios de securitate europeană, nu se poate aborda cu eficacitate problema edificării unui nou sistem de relații în Europa, fără a se dezbate și găsi o soluție aspectelor militare ale securității. În înseși directivele subcomisiei se arată clar că destinderea politică și dezarmarea se completează reciproc. Preocupări asemănătoare celor pe care le exprimă documentul românesc se afirmă și în proiectul iugoslav, de pildă, care evidențiază că „aspectele militare și politice ale securității sînt strîns legate și sînt parte ale procesului de destindere, de întărire a securității, de promovare a cooperării și depășire a divizărilor existente în Europa, proces în care toate statele participante sînt vital interesate". De asemenea, „guvernul suedez — a declarat reprezentantul acestei țări în subcomisie, ambasadorul Lennart Eckerberg — dorește foarte mult ca această legătură între aspectele politice și cele militare ale securității în Europa să-și găsească o expresie clară în declarația finală, asupra căreia, sperăm, statele participante vor cădea de acord la finele Conferinței noastre". Poziții apropiate au fost exprimate și de alți reprezentanți, care au argumentat necesitatea ca la examinarea aspectelor militare ale securității pe continent să participe toate statele europene ; aceste state trebuie să aibă posibilitatea deplină de a-și prezenta și apăra interesele lor legitime ; or, este evident că orice hotărîre privind aspectele militare ale securității pe continent poate să fie viabilă și să contribuie efectiv la întărirea stabilității numai în măsura în care răspunde intereselor tuturor statelor, poziției lor liber exprimate la negocierile respective.

Insistînd la Conferință ca examinarea măsurilor de interes general-european privind dezangajarea militară și dezarmarea pe continent să fie încredințată, așa cum este și firesc, unui for general-european, țara noastră a exprimat, totodată, opinia că măsurile ce vizează în mod nemijlocit numai o regiune sau anumite țări pot să formeze obiectul negocierilor în cadrul unor foruri specifice, cu participarea țărilor direct implicate și a altor state care manifestă interes în acest sens. Din această categorie ar face parte negocierile, care urmează să se deschidă în curînd la Viena, privind reducerea forțelor armate și a armamentelor în Europa centrală, cu mențiunea că, pînă în prezent, nu s-a rezolvat problema accesului tuturor statelor europene care ar dori să participe. România, interesată — ca, de altfel, toate statele continentului — în soluționarea oricăror aspecte care constituie părți componente ale problemei generale a securității europene, va participa, după cum este cunoscut, la aceste negocieri.

Geneva. Centrul internațional de conferințe al O.N.U.

Este esențial ca, în toate cazurile cînd se abordează unele categorii de măsuri parțiale, toate statele europene să fie informate în mod sistematic pentru a putea aprecia evoluția negocierilor și implicațiile pe care această evoluție le are în ceea ce privește securitatea fiecărui stat în parte, precum și a întregului continent. Aceasta presupune stabilirea unor modalități precise prin care statele europene să țină legătura cu forurile specifice menționate. În acest sens, documentul românesc prevede ca **statele participante la Conferință să fie informate — prin organismul de consultări** care ar urma să fie creat ca rezultat al Conferinței — asupra progreselor și acordurilor realizate în orice alte negocieri privind dezangajarea militară și dezarmarea în Europa și în diferite zone ale continentului. De asemenea, așa cum evidențiază și propunerile prezentate de România, **indiferent de forum, în toate negocierile asupra dezangajării militare și dezarmării în Europa, trebuie să se respecte principiul conform căruia nici o măsură nu trebuie să aducă atingere securității vreunui stat.**

În ceea ce privește **măsurile pentru întărirea încrederii și creșterea stabilității,** documentul țării noastre prevede : **notificarea prealabilă a marilor manevre și a marilor mișcări militare, schimburi de observatori la manevre militare și abținerea de la amplasarea de arme nucleare pe teritoriul altor state.** Aceste propuneri au reținut atenția participanților la dezbateri, avînd în vedere perspectiva reală ca, încă la această Conferință, să se ajungă la un acord asupra modalităților prin care să fie puse în aplicare măsuri privind notificarea prealabilă a manevrelor și mișcărilor militare importante, precum și schimbul de observatori. În favoarea lor s-a pronunțat marea majoritate a statelor participante, iar o serie de delegații au supus examinării sugestii suplimentare. În acest sens, Norvegia s-a referit la precizarea ariei de aplicare a prevederilor, la mărimea forțelor armate (terestre, aeriene și navale), s-a subliniat necesitatea de a se defini noțiuni ca mari manevre militare și mari mișcări militare, deosebirile și asemănările dintre cele două categorii de acțiuni. S-a pus, totodată, problema conținutului și formei notificărilor, a datei cînd ar trebui făcute. Astfel, Iugoslavia a sugerat ca notificările să specifice scopul manevrelor sau mișcărilor militare care ar urma să aibă loc, perioada și zona în care s-ar desfășura, nivelul forțelor armate care ar fi angajate. Ca un complement la măsura preconizată de România privind abținerea de la amplasarea de arme nucleare pe teritoriul altor state, Iugoslavia a propus renunțarea la amplasarea de noi baze militare sau la lărgirea bazelor existente, precum și la trimiterea de noi forțe armate în vreo regiune din Europa.

Dezbătînd pe larg aceste măsuri de întărire a încrederii sau cu caracter colateral, mai mulți vorbitori au evidențiat că ele au un caracter inițial. Desigur că, pentru atingerea obiectivului fundamental de realizare a unei diminuări și, în ultimă instanță a eliminării pericolului pe care îl reprezintă cursa înarmărilor pe continent, este necesar ca acești pași inițiali să fie urmați de alții, mai cuprinzători. În mod necesar, pe prim plan trebuie să se situeze interzicerea armelor nucleare și a tuturor celorlalte arme de distrugere în masă, reducerea și, în ultimă instanță, eliminarea întregului arsenal de mijloace de nimicire în masă : arme nucleare, chimice, bacteriologice și de alt tip. În același timp, programul complex și cuprinzător de măsuri de dezangajare militară și dezarmare în Europa ar putea cuprinde — conform concepției României — măsuri ca : reducerea și, în cele din urmă, retragerea tuturor trupelor străine de pe teritoriile altor state în limitele frontierelor lor naționale ; lichidarea bazelor militare aflate pe teritoriile altor state ; reducerea bugetelor militare, începîndu-se cu bugetele țărilor mari, puternic înarmate, și încetarea cursei înarmărilor ; trecerea treptată la reducerea trupelor și armamentelor aflate în dotarea armatelor naționale ; crearea de zone denuclearizate în diferite părți ale Europei și asumarea de către puterile posesoare de arme nucleare a obligației de a nu folosi aceste arme împotriva statelor care fac parte din asemenea zone ; pregătirea condițiilor pentru desființarea blocurilor militare și, în ultimă instanță, lichidarea acestora.

În discuții, s-a mai subliniat faptul că măsurile de dezangajare militară și dezarmare care ar fi adoptate în Europa trebuie să țină seama de drepturile și interesele legitime ale tuturor regiunilor și continentelor, să reprezinte veritabile contribuții la întărirea păcii și securității fiecărui stat participant, a tuturor statelor, a întregii omeniri. În acest sens, documentul românesc de lucru subliniază că **dezangajarea militară și dezarmarea în Europa fac parte integrantă din procesul dezarmării pe plan mondial.** În consecință, orice măsuri de destindere militară în Europa sînt de natură să influențeze pozitiv situația din lumea întreagă. Cursa înarmărilor în Europa — ca, de altfel, în întreaga lume —, cu risipa imensă de resurse materiale și umane pe care o provoacă, constituie nu numai un factor generator de instabilitate și insecuritate pe continent, ci și o povară tot mai grea pe umerii tuturor popoarelor europene. Prin înfăptuirea dezarmării, uriașele fonduri care se cheltuiesc astăzi pentru susținerea cursei înarmărilor vor putea să ia drumul construcției pașnice, al ridicării nivelului de viață al popoarelor de pe continent.

Propunerile românești, alături de alte propuneri prezentate la Conferință, sînt de natură să răspundă acestei preocupări. Rămîne ca toate statele participante, intensificîndu-și eforturile, să caute posibilitatea de a se pune de acord asupra acestor propuneri.

O.N.U.

Pledoarie în favoarea păcii și a destinderii

Corespondență din New York de la Victor Martalogu

„Nici un om de bună-credință nu poate să nu aplaude politica de destindere care vizează promovarea cooperării și înțelegerii, pentru a înlocui izolarea, neîncrederea și conflictele latente. Salutăm această atenuare a tensiunilor, care ne inspiră o nouă speranță de a vedea această diplomație de înaltă valoare căpătînd mai multă forță și atacînd ultimele puncte nevralgice pentru a le elimina".

Cu asemenea constatări și cu astfel de speranțe au debutat, în urmă cu 10 zile, dezbaterile de politică generală în plenul Adunării Organizației Națiunilor Unite, aprecierile aparținînd lui Mario Gibson Barboza, ministru de externe al Braziliei — stat căruia îi revine, prin tradiție, onoarea de a deschide seria discursurilor politice. Într-adevăr, nu a existat vorbitor, din cei 44 care au apărut în prima săptămînă în fața tribunei Adunării, care să nu fi relevat, între primele constatări interesînd comunitatea internațională, climatul de destindere creat în lume — urmare a demersurilor diplomatice cu caracter bilateral și multilateral, a convingerii factorilor responsabili din diverse state de valoarea preeminentă a argumentelor furnizate de dreptul internațional, de Carta Națiunilor Unite, de rațiune și logică. Destinderea a constituit — ca problemă și noțiune — elementul preponderent și predilect al majorității vorbitorilor.

Luînd ca model expresia de „pace indivizibilă", se profilează, în prezent, impunerea noțiunii de „indivizibilitate a destinderii". Cîteva extrase din discursurile rostite de o serie de miniștri de externe ni se par elocvente pentru conturarea ideii și sprijinirea afirmației.

Astfel, relevînd importanța acordurilor realizate între U.R.S.S. și S.U.A., ministrul de externe sovietic, Andrei Gromiko, a arătat că „principiul coexistenței pașnice nu numai că este recunoscut ca singură bază posibilă a relațiilor dintre țările socialiste și cele capitaliste, dar este, în același timp, în curs de a se aplica în practică într-o manieră din ce în ce mai amplă. El se materializează sub forma tratatelor și acordurilor. Procesul de destindere evoluează, lărgindu-se și aprofundîndu-se,

înglobează un număr tot mai mare de state și atinge domenii tot mai importante ale relațiilor lor".

Primul ministru și ministrul afacerilor externe al Noii Zeelande, Norman Kirk, a apreciat, referindu-se la noile relații dintre marile puteri, că rezultatele acestor raporturi calitativ superioare trebuie puse în beneficiul statelor mici și al Organizației. „Noi, națiunile mici, care avem nevoie de o pace stabilă, de o cooperare și o ordine internațională de asemenea stabilă, nu putem să ne declarăm satisfăcute de o situație provizorie și precară. Trebuie să găsim mijlocul pentru a înscrie această destindere în cadrul cel mai larg, cel mai constructiv și permanent al ordinii internaționale".

La rîndul său, ministrul afacerilor externe al Perului, Miguel Angel Dela Flor Valle, a arătat că „apropierea dintre Est și Vest care se concretizează în prezent va permite rezolvarea problemelor moștenite de la cel de-al doilea război mondial, limitate esențialmente la regiunile dezvoltate ale lumii și decurgînd fundamental din strategiile de convingere nucleară".

Se desprinde, deci, din aceste intervenții dorința a numeroase state de a lărgi climatul de destindere în direcția beneficierii și utilizării virtuților pe care acesta le încorporează și le oferă în rezolvarea unor noi probleme din domeniile politic, economic și social. De altfel, o serie de vorbitori au stabilit o strînsă conexiune între destindere și cooperarea și securitatea economică. Ministrul de externe al Mauritaniei, Ould Mouknass, releva, astfel, în favoarea măsurilor necesare instaurării unei veritabile cooperări economice internaționale. „Statele dezvoltate, în interesele lor de perspectivă, trebuie să organizeze această cooperare pe baza egalității și participării tuturor statelor la o operă în mod necesar comună. Altfel, destinderea va rămîne limitată".

Necesitatea aplicării acestor principii a fost competent subliniată și de Philippe de Seynes, secretar general adjunct al O.N.U. pentru probleme economice și sociale, cu prilejul deschiderii, săptămîna trecută, a dezbaterilor din Comitetul pentru probleme economice și sociale (2) al Adunării Generale. El a arătat, astfel, că „destinderea trebuie să se manifeste rapid printr-o creștere a cooperării economice și tehnice, puse sistematic în aplicare pe scară mondială și în cadrul obiectivelor Națiunilor Unite".

Lista problemelor în care cooperarea internațională a fost invocată și recomandată a cuprins, între altele, dezarmarea, decolonizarea, dreptul mării. „În domeniul dezarmării, a declarat vicepremierul și ministrul de externe iugoslav, Milos Minici, au fost atinse doar obiective inițiale. Totuși, nu se poate vorbi încă de măsuri eficace pentru o dezarmare generală și completă. Amplitudinea limitată a negocierilor și concertărilor actuale dintre marile puteri este reflectată de faptul că înarmările continuă și se extind la noi regiuni. Deși salutăm măsurile bilaterale ducînd la dezarmare, sîntem convinși că rezultate reale nu pot fi obținute fără participarea tuturor statelor". În continuare, ministrul iugoslav a arătat că este deosebit de important ca puterile nucleare să satisfacă definitiv exigențele larg manifestate în lume cu privire la interzicerea completă a folosirii și producerii de arme nucleare, distrugerea stocurilor existente și interzicerea tuturor experiențelor cu arme nucleare în toate mediile. „Un element inseparabil al acestor măsuri, a precizat Milos Minici, este desființarea bazelor militare străine și retragerea tuturor trupelor din teritoriile străine".

În sfîrșit, ni se pare deosebit de semnificativă aprecierea făcută în cadrul discursurilor rostite că ambianța cea mai propice abordării de fond și rezolvării favorabile a numeroaselor probleme este cea oferită de cel mai mare și mai reprezentativ forum internațional. Majoritatea vorbitorilor au exprimat, explicit sau implicit, opinii asupra capacității actuale a Organizației și a viitorului său rol. Unii dintre vorbitorii de săptămîna trecută din Adunarea Generală și-au exprimat regretul că, în ciuda apropierii sale de o universalitate completă, O.N.U. rămîne în unele privințe ineficace.

O serie de miniștri de externe au subliniat menirea O.N.U. de instrument fundamental pentru soluționarea problemelor cheie ale lumii contemporane, evidențiind, în context, contribuția României la efortul de a face din Organizația Națiunilor Unite forumul conceput în 1945 de fondatorii ei. Ministrul de externe supleant al Greciei, Anninos Kavalieratos, de exemplu, a declarat: „Aș vrea să amintesc că România, o țară din regiunea noastră, a fost cea care, cu sprijinul viguros al altor state, între care și Grecia, a ridicat anul trecut în fața Adunării Generale necesitatea de a întări rolul Națiunilor Unite în domeniul salvgardării păcii mondiale, dezvoltării cooperării între toate statele și întăririi normelor de drept internațional".

BELGRAD

Vizita lui Alexei Kosîghin

Corespondență de la Simion Morcovescu

Belgrad. Convorbiri oficiale sovieto-iugoslave: președintele Consiliului Executiv Federal al R.S.F. Iugoslavia, Gemal Biedici, și președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., Alexei Kosîghin

Timp de o săptămînă, atenția opiniei publice iugoslave a fost reținută de vizita premierului sovietic, Alexei Kosîghin. Succedînd călătoriei întreprinse în 1971 și 1972 de Leonid Brejnev în Iugoslavia și, respectiv, Iosip Broz Tito în Uniunea Sovietică, venirea premierului sovietic la Belgrad a constituit un nou prilej pentru a se face o trecere în revistă cuprinzătoare a relațiilor reciproce sovieto-iugoslave, de a se consemna stadiul atins și, în același timp, căile care să ducă la ridicarea lor pe o treaptă superioară.

Bilanțul perioadei scurse de la cele două întîlniri la nivel înalt menționate este apreciat ca pozitiv, caracteristica lui generală constituind-o dinamica schimburilor pe multiple planuri. Baza ansamblului relațiilor interstatale și dintre partidele celor două țări o constituie principiile consemnate, după cum s-a subliniat de ambele părți, în declarația de la Belgrad și menționate în mai multe documente publicate ulterior.

Pe fondul bunelor relații politice a fost posibilă edificarea celorlalte aspecte ale colaborării bilaterale, în special a legăturilor economice, domeniu în care, după aprecierea ambelor părți, au fost obținute cele mai bune rezultate. Cifrele publicate sînt de natură să demonstreze că schimbul de mărfuri, principala formă a colaborării economice, a înregistrat o creștere substanțială. Ritmul dezvoltării acestor legături este ilustrat de faptul că, în ultimii 3 ani, valoarea schimburilor a fost aproape dublată, iar de ambele părți se consideră că suma de 700 milioane dolari, la cît vor ajunge în acest an, nu este o cifră limită, ci o dovadă că în acest domeniu se poate face și mai mult. Pe lîngă aceasta, anul trecut a fost semnat un acord prin care Uniunea Sovietică a oferit Iugoslaviei un credit de 540 milioane dolari, pe un termen de 10 ani, pentru utilarea a 50 de obiective industriale. Cu toate aceste rezultate pozitive, se remarcă însă că în această sferă există și unele dificultăți. În acest sens, se amintesc folsirea sub prevederi a creditului sovietic, precum și slaba cooperare în producție dintre întreprinderile iugoslave și cele sovietice.

Întîlnirile și convorbirile premierului sovietic cu gazda sa, Gemal Biedici, la Belgrad și, ulterior, cu președintele Tito la Brioni, au prilejuit evaluarea stadiului actual al relațiilor iugoslavo-sovietice. În acest context, este semnificativă declarația premierului iugoslav care a arătat, printre altele, că, pornind de la orientarea politicii sale externe, Iugoslavia „acordă o mare însemnătate dezvoltării relațiilor de prietenie și colaborare multilaterală cu U.R.S.S., de care ne leagă lupta comună împotriva fascismului, lupta pen-

tru socialism și interesele comune în multe probleme ale luptei pentru pace și progres în interesul tuturor popoarelor lumii". El a precizat că „această colaborare cu succes este posibilă deoarece se întemeiază pe interesele comune și avantajul reciproc, pe principiile egalității în drepturi, respectării reciproce și consecvente a particularităților dezvoltării interne și a pozițiilor internaționale ale fiecărei țări — principii care constituie esența declarației de la Belgrad din 1955 și a declarațiilor comune din 1971 și 1972". La rîndul său, șeful guvernului sovietic, evocînd declarația comună din 1971, a precizat că, în acest document, cele două țări au subliniat că „relațiile lor se edifică pe o bază principială, de clasă, pe respectul reciproc și egalitatea în drepturi". „O asemenea abordare, a spus el, creează condiții favorabile pentru o colaborare fructuoasă între țările noastre în domeniile politic, economic și cultural, permite găsirea unor soluții reciproc acceptabile în problemele care se ivesc în desfășurarea colaborării noastre".

Dialogul purtat de premierul sovietic la Brioni și Belgrad cu factorii de cea mai înaltă răspundere din Iugoslavia a cuprins un larg tur de orizont asupra inițiativelor și măsurilor întreprinse și a celor care urmează să fie inițiate în vederea promovării colaborării bilaterale, mai ales în domeniul economic. Oaspetele a avut prilejul să cunoască direct dezvoltarea politică, economică și socială a Iugoslaviei, preocupările actuale în legătură cu reforma sistemului constituțional și întărirea sistemului de autoconducere, cu pregătirile pentru Congresul al X-lea al partidului. Menționînd, în cuvîntarea rostită în fața colectivului de muncitori ai întreprinderii „Energoinvest" din Sarajevo, că a venit în Iugoslavia ca, „împreună cu conducătorii ei, să consolideze căile întăririi continue a colaborării dintre cele două țări", Alexei Kosîghin a subliniat că, „în cursul convorbirilor prietenești cu tovarășii Tito, Biedici și alți conducători iugoslavi, acest țel a fost atins".

Cum era și firesc, în cadrul actualelor convorbiri sovieto-iugoslave s-a făcut un schimb de păreri în problemele internaționale actuale. În acest context, o temă deosebită a constituit-o Conferința de la Alger a țărilor neangajate și, în general, politica de nealiniere, partea iugoslavă informînd pe oaspeți despre reuniunea de la Alger.

Convorbirile iugoslavo-sovietice sînt apreciate aici ca o nouă contribuție concretă la dezvoltarea colaborării multilaterale și a prieteniei dintre Iugoslavia și Uniunea Sovietică.

PARIS

Conferința de presă

Corespondență de la Paul Diaconescu

Joi după-amiază, în Sala Tapiseriilor, loc de întîlnire tradițională între reprezentanții presei și președintele Franței, peste 300 de ziariști așteptau cu curiozitate declarațiile domnului Georges Pompidou la cea de a noua conferință de presă a sa. Curiozitate firească, pe care șeful statului francez a intuit-o, amintind în preambulul conferinței că numai în ultimele patru luni a avut întîlniri la nivel înalt cu Leonid Brejnev, Richard Nixon, Willy Brandt, Edward Heath, Mao Tzedun. Curiozitate explicată, de asemenea, prin evoluția situației monetare internaționale, precum și prin accelerarea procesului inflaționist în lumea capitalistă, proces de care Franța nu este scutită. În sfîrșit, o serie de aspecte politice și sociale interne așteptau răspunsurile cele mai autorizate.

Conform previziunilor, problemele de politică externă au prevalat — acoperind aproximativ trei pătrimi din durata conferinței. Care au fost principalele aspecte abordate ?

Continentul european. Referindu-se la o serie de dificultăți existente între țările Pieței comune, președintele Georges Pompidou a ținut să sublinieze că între Franța și R. F. Germania nu există nici o „criză" și a afirmat că, prin existența și activitatea sa, C.E.E. este menită să aducă avantaje tuturor țărilor membre. În legătură cu relațiile dintre vestul și estul Europei, șeful statului francez a declarat că Franța este profund atașată politicii de dezvoltare a destinderii, înțelegerii și cooperării cu Europa răsăriteană, politică dusă în interesul comun al țărilor europene și al întregii lumi.

Sistemul monetar internațional. Președintele Franței s-a declarat pentru o reglementare în aur a deficitelor permanente, pentru un control al mișcărilor de capitaluri, împotriva inflației și a speculei — arătînd că Franța nu poate fi de acord cu o libertate totală în acest domeniu, libertate în care cei puternici îi zdrobesc în mod automat pe cei slabi, cei bogați pe cei săraci.

Vizita în R. P. Chineză. Evocînd recentele întîlniri pe care le-a avut cu președintele Mao Tzedun și cu premierul Ciu En-lai, șeful statului francez a declarat că, într-o serie de probleme importante de politică internațională, pozițiile celor două părți sînt convergente. „China și Franța — a spus el — înțeleg să rămînă stăpîne pe destinele lor". Referindu-se la relațiile de colaborare economică, Georges Pompidou a amintit că între Franța și R. P. Chineză se pregătește semnarea unui acord în valoare de aproximativ 1,2 miliarde de franci.

În încheierea conferinței sale de presă, șeful statului francez s-a referit la o serie de probleme de politică internă. Manifestîndu-și preocuparea față de ritmul inflației, el s-a pronunțat pentru adoptarea unor măsuri mai severe, menite să frîneze creșterea prețurilor. Abordînd problema proiectului de reducere a mandatului prezidențial de la 7 la 5 ani, președintele Georges Pompidou a afirmat că va rămîne la cîrma statului pînă la alegerile prezidențiale din 1976 și a lăsat să se întrevadă intenția de a-și reînnoi candidatura.

Ca de obicei, numeroase reacții și comentarii au urmat declarațiilor făcute de președinte. Printre personalitățile politice, Alain Peyrefitte, secretar general al U.D.R., releva, în domeniul politicii externe, dorința președintelui de a continua dezvoltarea procesului de destindere și cooperare cu toate țările lumii, în ciuda deosebirilor de sisteme economice și sociale. Pe de altă parte, Jean Lecanuet, președintele centriștilor din opoziție (C.D.M.), aprecia că declarațiile șefului statului conțin în fond mai mult constatări decît propuneri. Comentînd principalele aspecte ale conferinței de presă, Georges Marchais, secretarul general al Partidului Comunist Francez, a subliniat că Franța are nevoie de o altă politică, prin care să fie rezolvate problemele economice și sociale aflate în impas.

Ziarele franceze au acordat, la rîndul lor, un spațiu larg declarațiilor președintelui Georges Pompidou. „Le Figaro" vede în declarațiile conferinței de presă imaginea unei Franțe „preocupate de interesele sale economice, precum și de independența sa..., aceasta într-un climat de colaborare strînsă cu țările europene și de participare a tuturor celorlalte popoare". Pe de altă parte, referindu-se la aspectele politicii interne, ziarul „Le Monde" constată că atît sindicatele cît și cercurile patronale sînt ostile oricărei politici autoritare asupra salariilor și prețurilor, politică pe care președintele a evocat-o în conferința sa de joi. Ziarul consideră, de asemenea, că Georges Pompidou se distanțează din ce în ce mai mult de „integriștii" majorității, atunci cînd declară că nu are de primit lecții de gaullism de la nimeni.

Paris. Președintele Georges Pompidou, în timpul conferinței sale de presă

ATENA

Guvern „politic"

A treia întîlnire Papadopoulos—Markezinis a fost, după cum se aştepta, decisivă. Două comunicate anterioare — care anunţau în termeni aproape identici „deplina coincidenţă de păreri" între preşedintele Republicii Elene şi fostul lider al Partidului Progresist — înlăturaseră, de fapt, orice îndoială cu privire la formarea guvernului „de compoziţie politică", anunţat în mesajul prezidenţial de la 14 august. Într-adevăr, după o şedinţă extraordinară a Consiliului de Miniştri în funcţiune, preşedintele Papadopoulos a investit, în mod oficial, la 1 octombrie, pe Spyros Markezinis cu mandatul alcătuirii unui nou cabinet. Un comunicat, publicat în aceeaşi zi, precizează că premierul desemnat va trebui să prezinte lista guvernului pînă la sfîrşitul acestei săptămîni. Urmînd ca sîmbătă 6 octombrie — cînd va reveni de la New York, unde participă la lucrările Adunării Generale a O.N.U., şi ministrul supleant al afacerilor externe, Phaidon-Anninos Kavalieratos — membrii actualului guvern să-şi prezinte, oficial, demisiile. Între timp, Spyros Markezinis va supune preşedintelui, spre aprobare, opiniile sale cu privire la politica externă viitoare a Greciei — relaţiile externe ale ţării fiind de resortul exclusiv al preşedintelui — precum şi programul politicii guvernamentale în domeniile economic şi social — care intră în competenţele primului ministru. A fost fixată, de asemenea, pentru 8 octombrie, data depunerii jurămîntului.

După crearea tribunalului constituţional ,în luna septembrie, se completează, astfel, cu încă o linie, graficul revenirii treptate a Greciei la un regim politic de tip parlamentar. Guvernul denumit „de compoziţie politică", pe care-l va formă Spyros Markezinis, este definit ca un cabinet de serviciu, pe termen limitat (maximum un an), pînă la alegerile parlamentare preconizate a se ţine în 1974.

Componenţa şi programul său concret vor putea fi cunoscute complet la începutul săptămînii viitoare. Totuşi, datele furnizate pînă acum presei greceşti de surse autorizate permit conturarea scheletului organizatoric şi programatic al viitorului cabinet. Astfel, un decret prezidenţial, emis recent, stipulează că noul Consiliu de Miniştri grec va cuprinde, pe lîngă primul ministru, 2 vicepremieri, 20 de miniştri, 21 de subsecretari de stat şi 30 de secretari generali. Vor exista 18 ministere, între care va fi reînfiinţat Ministerul coordonării şi planificării. La el vor participa „personalităţi ale lumii politice, economice şi ştiinţifice, precum şi unii dintre membrii civili ai guvernului actual, pentru continuarea politicii exercitate în anumite domenii" („Elefteros Kosmos"). Lista concretă a cabinetului ar fi deja discutată, în principiu, de preşedintele Papadopoulos.

Misiunea fundamentală a guvernului, după însăşi expresia viitorului prim-ministru, va fi de „a asocia situaţia creată de actul de la 21 aprilie 1967 cu cea care va proveni din alegerile parlamentare". Desigur, conţinutul exact al acestei linii va putea fi cunoscut numai din programul guvernamental şi, îndeosebi, după acţiunile ce vor fi întreprinse de noul cabinet în exercitarea atribuţiilor sale. Sînt, însă, indicii certe că programul guvernului Markezinis se va concentra asupra principalelor trei probleme cu care este confruntată în prezent viaţa politică, economică şi socială a Greciei : reconcilierea internă, presiunile inflaţioniste şi creşterea preţurilor.

Un punct important pe agenda viitorului cabinet va fi determinarea reprezentanţilor fostelor partide de centru şi de dreapta să participe la viaţa politică. Poziţia acestora este încă de espectativă ; astfel, Panaiotis Kanellopoulos, reprezentantul ERE, şi George Mavros, reprezentantul Uniunii de centru, au făcut recent declaraţii în care au exprimat rezerve faţă de formula Markezinis, fără a închide însă complet uşa unei eventuale participări a unor factori din aceste partide la activitatea publică. Ziarul „Akropolis", de obicei bine informat, apreciază că poziţiile exprimate sînt doar de oportunitate. În realitate, scrie ziarul, în cercurile politice se constată deja o anumită efervescenţă generată de pregătirile în vederea cristalizării viitoarelor formaţii. „Elefteros Kosmos" precizează, la rîndul său, că deja se conturează trei viitoare partide. Cel mai important se consideră a fi partidul condus de însuşi viitorul prim-ministru, care va include cadrele vechiului Partid Progresist, anumite elemente de centru-dreapta şi de dreapta, precum şi reprezentanţi ai cercurilor economice. Se aşteaptă, de asemenea, formarea unei grupări politice de opoziţie, radicale, în care vor activa îndeosebi reprezentanţi ai ERE şi Uniunii de centru. În sfîrşit, presa greacă observă că nu trebuie exclusă alcătuirea unei formaţii a celor care urmează principiile actului de la 21 aprilie 1967, în fruntea căreia ar putea veni fostul vicepremier Nikolaos Makarezos.

O mai mare clarificare asupra evoluţiilor politice viitoare se aşteaptă să aducă mesajul pe care — după cum s-a anunţat — urmează să-l adreseze naţiunii preşedintele Papadopoulos cu ocazia sau imediat după depunerea jurămîntului de către noul guvern.

Corespondenţe de la Ion Badea

ANKARA

Campanie electorală

O campanie electorală deosebit de disputată, marcată de implicaţiile unor evoluţii mai recente sau de durată, cu multe elemente inedite, se desfăşoară în aceste zile în Turcia. La 14 octombrie, cei 16 865 510 cetăţeni ai ţării care au împlinit 21 de ani şi cărora legea turcă le dă drept de vot sînt chemaţi să desemneze din 3 811 candidaţi pe cei 450 de viitori membri ai Camerei deputaţilor (Medjilisul) şi 50 de senatori (o treime din totalul de 150 de locuri eligibile ale Senatului).

Organizate cu numai două săptămîni înaintea aniversării semicentenarului republicii, alegerile de la 14 octombrie — care prilejuiesc, implicit, o retrospectivă — sînt, totuşi, departe de a avea un caracter jubiliar. Dimpotrivă, mai mult decît oricînd în cei 50 de ani ai regimului republican turc, ele depăşesc cadrul actelor procedurale obişnuite, de trecere de la o legislatură la alta, constituind, de fapt, o intensă confruntare, dorit decisivă, între formaţiunile politice şi între acestea şi electorat. Pentru că, mai mult decît oricînd, în 1973, în Turcia se pune nu numai problema reînnoirii mandatelor pentru forul legislativ suprem, ci, în primul rînd, cea a creării condiţiilor adecvate pentru soluţionarea rapidă a unei liste lungi de probleme economice, sociale şi politice de stringentă actualitate.

Turcia face eforturi notabile pentru dezvoltarea sa social-economică. Noul plan cincinal, a cărui aplicare a început în 1973, desemnează industrializarea drept ţel naţional şi stabileşte un ritm anual de creştere a venitului naţional de 8,9 la sută. Sînt în curs de aplicare sau preconizate proiecte importante pentru edificarea unei industrii constructoare de maşini, de construire a unor baraje, centrale electrice, sisteme de irigaţii etc. Rămîn însă de rezolvat aspecte multiple şi complexe. Sintetizîndu-le într-un discurs recent, Suleyman Demirel, liderul Partidului Dreptăţii, membru al coaliţiei guvernamentale, releva că, în ultimii doi ani, preţurile au crescut cu 40 la sută, afectînd îndeosebi pe cei cu venituri mici şi fixe. Această situaţie, suprapusă pe alte elemente de ordin administrativ şi social, a declanşat unele conflicte de muncă şi un început de radicalizare a păturilor sărace, care cer măsuri mai ferme pentru ameliorarea condiţiilor de viaţă.

Contextului economico-social încărcat i se adaugă unul politic deosebit. „Turcia — releva în acest sens săptămînalul «Devir» — merge la alegeri ieşind dintr-o perioadă critică, creată de memorandumul militarilor de la 12 martie 1971". Este data de la care, în urma intervenţiei comandanţilor armatei, în ţară s-a introdus starea excepţională şi s-au format, succesiv, cabinete „deasupra partidelor", deşi era posibilă guvernarea pe baza majorităţii parlamentare a Partidului Dreptăţii. Între timp, cei patru generali care au semnat memorandumul au atins vîrsta pensionării, în aprilie a.c. s-a format un guvern politic de coaliţie, iar, la 26 septembrie, a fost ridicată starea excepţională şi în regiunile Ankara şi Istanbul. Totuşi, cel puţin pe plan psihologic, atmosfera creată de actul militarilor continuă să preocupe. Acelaşi „Devir" se întreabă, de exemplu, dacă Suleyman Demirel va primi mandatul formării noului cabinet în eventualitatea că partidul său va obţine din nou majoritatea absolută în parlament. Tocmai de aceea, scrutinului de la 14 octombrie i se atribuie un rol hotărîtor în echilibrarea şi consolidarea vieţii politice turceşti.

În condiţiile enumerate sumar, campania electorală în curs se desfăşoară sub semnul anumitor particularităţi. Se asistă, astfel, la reevaluări şi reorientări în cadrul formaţiunilor politice tradiţionale, cu două consecinţe principale : pe de o parte, are loc o mai accentuată afirmare a unor forţe noi şi o delimitare a partidelor, după orientarea lor politico-socială, în formaţiuni de stînga şi de dreapta, create însă pe baze aşa-zise naţionale, nu de clasă ;

pe de altă parte, s-a consumat un proces de desprindere, la vîrfuri, atît din Partidul Republican al Poporului, cît și din Partidul Dreptății — principalele protagoniste — a unor grupuri de dreapta, care s-au constituit, după alegerile din 1969, în formațiuni politice de sine stătătoare. Este cazul Partidului Republican al Încrederii, desprins din Partidul Republican al Poporului, și cel al Partidului Democratic, desprins din partidul lui Suleyman Demirel.

Culoarea aparte a actualei campanii electorale din Turcia este reliefată și de totalul de opt partide politice care își dispută șansele. Ele au pus în funcțiune întregul arsenal propagandistic de care dispun pentru a-și apropia cît mai multe sufragii. Au fost date publicității programe electorale speciale, abundente în proiecte și angajamente privind : amnistia generală, stabilizarea prețurilor, învățămînt modern pentru toți, reglementarea proprietății asupra terenurilor de stat, locuri de muncă și venituri sporite, modificarea Constituției și desființarea instituției senatorilor de drept etc. Liderii tuturor partidelor întreprind lungi turnee prin țară, zilnic au loc cel puțin opt mitinguri principale, se difuzează broșuri și insigne, presa este angrenată total, iar radioteleviziunea a rezervat evenimentului programe speciale.

Observatorii apreciază că disputa va continua să aibă loc efectiv între Partidul Republican al Poporului (143 de mandate la alegerile din 1969) și Partidul Dreptății (256 de mandate). Împreună cu Partidul Unității, cu care, potrivit cercurilor de presă turcești, ar putea forma o eventuală coaliție, Partidul Republican al Poporului se situează la stînga evantaiului politic, adresîndu-se în special păturilor sărace ale populației. Programul său prevede, între altele, dezvoltarea economică și socială, fundamentată pe extinderea sectorului public, prin naționalizarea resurselor petroliere și miniere, a industriei grele, a băncilor și societăților de asigurare, pentru învățămînt gratuit, limitarea ponderii capitalului străin etc. Principalul său oponent, Partidul Dreptății, majoritar de opt ani, este, în schimb, reprezentantul dreptei moderate și adeptul economiei mixte, în cadrul căreia inițiativa privată — în colaborare cu capitalul străin — să fie încurajată, pentru a juca rolul preponderent în dezvoltarea industriei, agriculturii, comerțului și serviciilor.

Tuturor celorlalte partide nu li se atribuie șanse deosebite, indiferent dacă unele au o oarecare pondere în parlament, pondere care este însă rezultatul unor sciziuni și nu al confruntării directe cu alegătorii. Totuși, presa și observatorii din Ankara nu exclud complet eventualitatea influențării într-o anumită măsură a rezultatelor de către aceste partide, care vor căuta să smulgă o parte din voturile primite pînă acum de P.D. și P.R.P. Pozițiile Partidului Dreptății, de pildă, ar putea fi influențate de Partidul Democratic și de Partidul Religios, care se adresează aceluiași electorat de pe poziții apropiate. La fel, Partidul Republican al Poporului va trebui să se apere împotriva încercărilor Partidului Republican al Încrederii de a-și apropia pe cei care pînă acum votau pentru Ismet Inönü, retras, anul trecut, de la conducerea P.R.P. Șansele acestui partid vor fi, de asemenea, afectate de faptul că cei peste un milion de muncitori turci aflați în străinătate, printre care are mulți sprijinitori, nu vor putea să-și exercite dreptul de vot.

În aceste condiții, unii observatori caută să desprindă în ce măsură ar putea avea dreptate liderul populist, Bulent Ecevit, cînd afirmă că nici un partid nu va putea obține majoritatea absolută la 14 octombrie.

TOKIO

Premierul Tanaka în Europa

Corespondență de la Florea Țuiu

Primit cu mari onoruri protocolare, premierul Kakuei Tanaka, folosind adesea eticheta niponă — înclinîndu-se în timpul salutului sau al momentelor solemne — a început prima etapă, deosebit de importantă, a turneului său, vizita în Franța, prin convorbirile cu premierul Pierre Messmer, cu care a abordat probleme economice și de altă natură, continuîndu-le, în întîlnirile din a doua zi, cu președintele Georges Pompidou și, din a treia zi, cu ministrul de finanțe, Valéry Giscard d'Estaing.

Comunicatul de presă, publicat după întrevederile cu Pompidou, apreciază că Franța și Japonia și-au afirmat „dorința lor comună de a se încheia cu succes atît negocierile multilaterale comerciale, cît și cele monetare". El subliniază „importanța cooperării dintre C.E.E. și Japonia" și dezvăluie că discuțiile de trei ore de la Palatul Elysée dintre Pompidou și Tanaka, purtate într-o „atmosferă de mare prietenie și încredere reciprocă", au fost „un schimb profund de vederi asupra principalelor probleme internaționale curente și asupra relațiilor franco-japoneze". Acest schimb de vederi, precizează comunicatul, a evidențiat „o largă convergență de opinii și dorința comună de a dezvolta relațiile dintre cele două țări în domeniile politic, economic, cultural și științific și de a intensifica consultările comune în diferite domenii". Părților nu le-a scăpat din vedere necesitatea de a aborda „diferite forme de cooperare între țările industrializate, ce se vor realiza, între altele, în fafoarea țărilor în curs de dezvoltare".

Presa japoneză este surprinsă că acest comunicat nu se referă, în nici un fel, la „planul Kissinger" privind noua Cartă a Atlanticului, ceea ce „reflectă mari deosebiri de vederi între Tanaka și Pompidou în această problemă" („The Daily Yomiuri"), considerată subiect major pe agenda convorbirilor.

O parte a convorbirilor Tanaka-Pompidou a fost rezervată informării reciproce asupra situației din Asia, îndeosebi din Indochina, și din Europa, iar o altă parte a fost dedicată problemelor economice, abordate și în întîlnirile cu Messmer și d'Estaing. A fost ridicată de partea franceză (și se așteaptă să fie ridicată și de cea engleză) problema cumpărării de către Japonia a avionului supersonic „Concorde". Parisul ar dori să înceapă în curînd curse regulate cu „Concorde" pînă la Tokio, via Pekin. Cît privește primul aspect al problemei, Tanaka a afirmat, la o conferință de presă ținută vineri, că Japonia este interesată în cumpărarea acestui avion, dar, deocamdată, nu-l poate achiziționa datorită unor probleme tehnice legate de poluare, zgomotul și raza de acțiune a avionului. Guvernul nipon va permite însă acestui avion să aterizeze în capitala Japoniei, dacă va fi inaugurată linia Paris—Pekin—Tokio.

Cît privește relațiile economice bilaterale și internaționale, discuțiile au pornit de la realitatea că raporturile comerciale ale Japoniei cu Franța „sînt minimale", de numai circa 300 milioane dolari în ambele sensuri, și se soldează în avantajul Japo-

Turneul premierului japonez Kakuei Tanaka. Etapele pariziană și londoneză : întîlnire cu președintele Pompidou (stînga) ; cu premierul britanic Heath și secretarul de stat Whitelaw (dreapta).

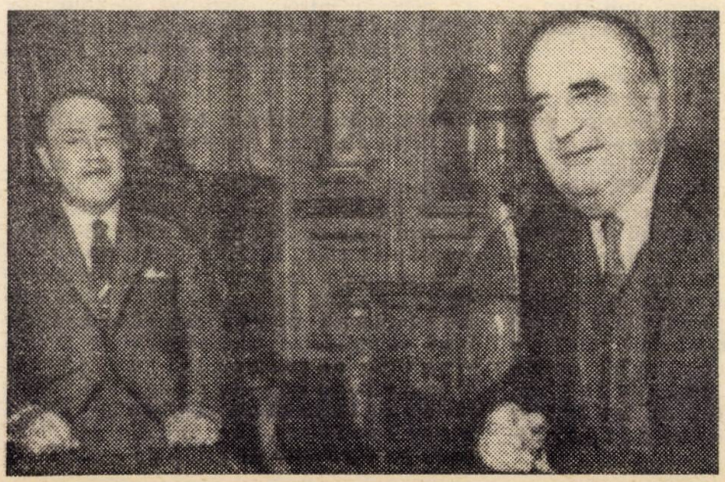

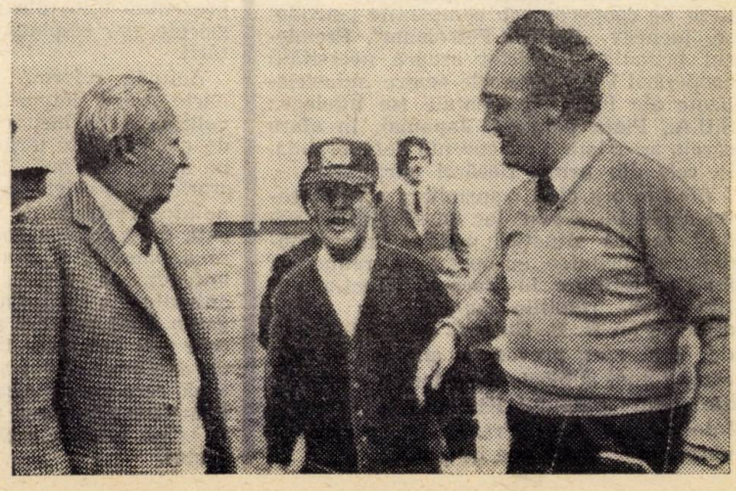

niei. De asemenea, investiţiile franceze în Japonia sînt reduse, reprezentînd doar 2,6 la sută din totalul investiţiilor străine în această ţară, faţă de 5,6 la sută cît are Anglia şi 6,9 la sută cît are R.F.G. Pentru a îmbunătăţi această situaţie, s-a vorbit, în primul rînd, despre „o lărgire a termenilor de cooperare dintre Japonia şi Franţa", prin varianta avansată de Tanaka de a se „combina în mod eficient puterea economică şi tehnologică a Japoniei cu influenţa Franţei în Africa, Orientul Mijlociu şi Asia".

Sursele nipone afirmă că a fost discutată, în detaliu, propunerea părţii japoneze de a se coopera în unele proiecte privind sursele de energie, în sensul participării capitalului japonez la exploatarea petrolului de către Franţa în Africa şi Orientul Mijlociu şi la construirea de către o întreprindere mixtă japono-franceză a unei uzine de îmbogăţire a uraniului. Premierul Messmer a precizat, într-una din întîlnirile sale cu presa, că realizarea pe baze comune cu Japonia, în Niger, a uraniului îmbogăţit serveşte ca un bun exemplu pentru proiectele comune viitoare privind noile afaceri comune pentru exploatarea petrolului, cu atît mai mult cu cît economia Franţei şi Japoniei se bazează aproape exclusiv pe importul de petrol, iar consumul lor a crescut foarte mult în ultimul timp. Partea niponă a manifestat un interes deosebit faţă de sistemul francez „Pheonix", deocamdată experimental, de îmbogăţire a uraniului. Francezii au încercat, de asemenea, să capteze interesul niponilor faţă de „Euro-dif", un sistem de îmbogăţire a uraniului bazat pe difuziunea gazoasă, pus la punct prin cooperarea dintre Franţa, Belgia, Italia, Spania şi Suedia.

Premierul Tanaka a spus că este gata să satisfacă cererea franceză ca actualul acord comercial dintre cele două ţări să fie suplimentat cu un tratat de navigaţie.

Şi în a doua etapă a turneului vest-european al premierului japonez — Marea Britanie — problemele economice au constituit principalul subiect al discuţiilor. În raporturile comerciale bilaterale, din nou avantajul este de partea japonezilor. Vînzările japoneze în Marea Britanie au crescut cu 55 la sută în 1972 şi au continuat să se majoreze în acest an datorită importurilor de automobile, motociclete şi televizoare în culori japoneze (în primele şapte luni ale acestui an, Marea Britanie a importat din Japonia mărfuri în valoare de 248 milioane lire, cu 70 la sută mai mult decît în perioada corespunzătoare a anului trecut, şi aceasta în ciuda devalorizării lirei şi revalorizării efective a yenului). O parte a consecinţelor acestui fenomen : unele uzine britanice au fost sau urmează a fi închise, muncitori concediaţi, încercări de stopare a ofensivei produselor japoneze (în general mai ieftine).

În întrevederile dintre cei doi premieri, diferitele aspecte ale relaţiilor comerciale au fost discutate cu prioritate, o atenţie deosebită fiind acordată proiectelor japoneze de cooperare cu companiile petroliere, inclusiv „British Petroleum". Premierul britanic a insistat asupra necesităţii cooperării între diversele centre industrializate ale lumii occidentale (se înţelege : S.U.A., Piaţa comună, Japonia), în afara căreia ar exista o concurenţă defavorabilă, în cele din urmă, fiecărei părţi.

Pînă la ora cînd transmitem această corespondenţă, a avut loc un schimb de vederi asupra situaţiei politice internaţionale : securitatea europeană şi reducerea forţelor militare în Europa, situaţia din Indochina, relaţiile Japoniei cu lumea asiatică, cu R. P. Chineză şi U.R.S.S. etc., dar mai sînt prevăzute alte întrevederi asupra unor subiecte considerate „delicate" (de genul „planului Kissinger"), în care, întocmai ca şi în Franţa, se speră obţinerea unor clarificări de poziţii.

Peru – suveranitatea în acţiune (I)

ŞTEFAN ANDREI

În legătură cu viitorul congres, care urmează să aibă loc între 2—4 noiembrie, Partidul Comunist Peruan a publicat în organul său „Unidad" un amplu material intitulat „Procesul revoluţionar şi programul Partidului Comunist Peruan".

Materialul cuprinde o analiză detaliată, din unghiul de vedere al Partidului Comunist Peruan, a realizărilor obţinute în procesul revoluţionar de transformare economică şi socială a ţării, iniţiat prin înlăturarea oligarhiei de la puterea politică, la 3 octombrie 1968 şi instaurarea guvernului revoluţionar al forţelor armate, condus de preşedintele Juan Velasco Alvarado.

În primul capitol sînt abordate transformările înfăptuite în domeniul economiei, subliniindu-se că „guvernul revoluţionar al forţelor armate a impulsionat o transformare radicală, care demolează dominaţia imperialistă şi oligarhică asupra economiei peruane şi generează depăşirea stării de dependenţă şi subdezvoltare, punînd bazele unei noi societăţi". Natura noii puteri politice a fost evidenţiată prin actul de la 9 octombrie 1968, cînd au fost naţionalizate cîmpurile petroliere de la Brea şi Parinas şi a fost expropriată rafinăria din Talara, punîndu-se capăt violării legilor şi suveranităţii naţionale de către I.P.C., subsidiar al companiei nord-americane Standard Oil. Guvernul peruan a respins cererea S.U.A. ca în termen de 6 luni să fie compensată compania I.P.C., ameninţînd cu încetarea asistenţei financiare şi cu suprimarea cotei alocate pentru exportul de zahăr peruan pe piaţa nord-americană. În această acţiune guvernul a contat pe sprijinul poporului şi al forţelor armate peruane în efortul de a prelua bogăţiile naţionale şi de a le pune în valoare în folosul dezvoltării de sine stătătoare a ţării pe calea progresului economic şi social. Naţionalizarea companiei I.P.C. a constituit astfel un prim pas în declanşarea procesului de afirmare şi dezvoltare independentă a Republicii Peru.

Guvernul revoluţionar a iniţiat în iunie 1969 înfăptuirea unei largi reforme agrare, începînd cu latifundiile de tip capitalist mai dezvoltate, consacrate cultivării şi industrializării trestiei de zahăr. În 1961, moşierii cu latifundii de peste 500 hectare reprezentau 0,4% din numărul unităţilor agricole, dar stăpîneau 15,6% din suprafaţa ţării.

Actuala reformă agrară formează o parte foarte importantă a procesului revoluţionar, o încununare a luptelor duse de comunităţile ţărăneşti şi muncitorii de pe moşii, din anii 1956—1964. Reforma agrară are o orientare antifeudală, fiind anulate prestările de servicii personale legate de concesionarea dreptului de folosire a pămîntului, s-a interzis sistemul semifeudal de plată a rentei cu muncă, în animale sau bani. La 24 ore de la promulgarea legii au fost naţionalizate 8 dintre cele mai puternice întreprinderi deţinute de capitalul străin şi de oligarhia autohtonă, care monopolizau producţia de zahăr. Prin legea reformei agrare au fost afectate adînc interesele oligarhiei şi imperialismului.

Aproape jumătate din valoarea totală a exporturilor peruane o constituie mineralele, în special cuprul, principalul produs de export, cu un aport de peste 25% din totalul încasărilor valutare. În trecut, producţia minieră era controlată de 3 întreprinderi nord-americane, care integrau aşa-zisa mare minierie : „Marcona Mining" monopoliza producţia de fier, iar „Southern Peru Copper Corporation" şi „Cerro de Pasco Corporation" controlau mai mult de 80% din producţia de cupru.

Pe baza legilor adoptate în septembrie 1969 şi octombrie 1970 de noul guvern, monopolurile au pierdut concesionarea unor mari zăcăminte cuprifere. Mai tîrziu, statul şi-a rezervat drepturile de comercializare a cuprului şi a celorlalte minerale. Întreprinderea de stat „Minero Peru" a ajuns, astfel, să deţină o cotă de 53,34% din exporturi. Nedispunînd de rafinării proprii, această întreprindere era nevoită să vîndă minereuri concentrate, obţinînd o rentabilitate scăzută. Recent s-a stabilit ca statul peruan să-şi rezerve rafinarea obligatorie a cuprului şi facultativă a altor minerale. Acum se găseşte în fază de construcţie o rafinărie de cupru, cu o capacitate de 125 000 de tone, şi sînt în fază de elaborare proiectele pentru construirea unei rafinării de plumb şi zinc electrolitic.

Peru a fost prima producătoare de petrol din America Latină, iar pînă în 1920 figura printre primii 10 producători de petrol din lume. Sub controlul monopolurilor străine şi al guvernelor oligarhice, ţara a devenit din exportatoare importatoare. Exproprierea companiei I.P.C. a pus capăt exploatării imperialiste a petrolului peruan şi a constituit începutul unei noi politici petroliere. Prin lege se interzice sistemul de concesiuni petroliere, permiţîndu-se numai încheierea de contracte cu capitalul naţional sau străin, pentru explorarea şi exploatarea zăcămintelor petroliere. Se speră că în 1975 necesităţile consumului naţional vor fi acoperite în principal din producţia naţională. A fost creată întreprinderea de stat „Petro Peru" care a preluat gestiunea bunurilor companiilor expropriate şi prin intermediul căreia guvernul deţine, practic, controlul asupra industrializării şi comercializării ţiţeiului şi produselor petroliere. Se prevede ca această întreprindere să dezvolte o uzină pentru producţia de îngrăşăminte şi un complex petrochimic pentru fabricarea de detergenţi, fibre sintetice şi mase plastice.

Peru este principala ţară producătoare de peşte din lume (aproape 10% din producţia mondială) şi de făină de peşte, (peste 60% din producţia mondială). Exporturile de făină şi ulei de peşte constituie, de mai bine de 10 ani, un sfert din totalul exporturilor, în timp ce consumul intern de peşte în scopuri alimentare este de numai 8 kg pe cap de locuitor. În trecut, industria peştelui era dominată de cinci firme principale, proprietare a aproape 25 de întreprinderi prelucrătoare care controlau 50% din producţia de făină de peşte. Participarea capitalului străin era de aproximativ 30%, trei din cele cinci mari producătoare de făină de peşte fiind

nord-americane. Prima măsură adoptată de guvernul revoluționar în domeniul economiei piscicole a fost naționalizarea comercializării făinei și uleiului de pește, măsură apreciată de organizațiile populare revoluționare ca progresistă, cu conținut antiimperialist și antioligarhic. Crearea unei industrii naționale a peștelui, prin exproprierea unor firme private, constituirea întreprinderii de stat „Pesca Peru" însărcinată cu controlul asupra pescuitului, conservării și industrializării peștelui, promovarea folosirii peștelui pentru consumul alimentar uman direct sînt apreciate de partidul comunist ca măsuri revoluționare avansate, care pun capăt monopolului imperialist și oligarhic asupra pescuitului industrial, unul dintre sectoarele de bază ale economiei.

În anul 1970, guvernul întreprinde acțiuni concrete pentru crearea unui puternic sector financiar de stat, prin preluarea succesivă de către Banca Națională a acțiunilor Băncii Internaționale, Băncii Populare și ale Băncii Continentale, precum și ale altor bănci centrale și regionale. Înainte de venirea la putere a guvernului militar, activitatea financiară era dominată de 8 bănci metropolitane, care dețineau peste 90% din capital și rezerve. Dintre acestea cinci erau controlate, prin participarea majoritară, de capitalul străin (american, italian, francez). În martie 1971 s-a constituit Corporația financiară a dezvoltării care asigură coordonarea acțiunilor de investiții în sectorul de stat al economiei, crearea de noi întreprinderi în domeniile de importanță deosebită pentru dezvoltarea țării și consolidarea celor existente. În conformitate cu noile dispoziții legale, rezervele de valută străine au fost preluate de banca centrală, întărind pozițiile sectorului de stat în ceea ce privește controlul operațiunilor financiare externe.

Sprijinind cu hotărîre transformările revoluționare produse în sectorul financiar-bancar, organizațiile sindicale și politice revoluționare, în frunte cu Partidul Comunist Peruan, s-au pronunțat pentru adoptarea de noi măsuri în direcția consolidării sectorului de stat în acest domeniu, a întăririi controlului guvernamental asupra operațiilor de credit comercial, susținînd necesitatea de a se ajunge la naționalizarea totală a operațiilor financiare și de credit. Ele au arătat că numai în aceste condiții resursele financiare ale țării vor putea fi alocate rațional și folosite în conformitate cu prioritățile stabilite în planul național de dezvoltare, că procesul revoluționar va deveni cu adevărat ireversibil, în măsura în care oligarhia va fi lipsită de puterea sa economică. care reprezintă baza puterii sale politice.

Guvernul revoluționar a promulgat, în iulie 1970, legea generală a industriilor, avînd ca obiectiv promovarea unor schimbări radicale în structura economiei, asigurarea unei dezvoltări industriale permanente, în primul rînd a metalurgiei feroase și neferoase, a industriei chimice și petrochimice, a îngrășămintelor minerale, a celulozei și hîrtiei, a cimentului.

S-au stabilit deja măsuri pentru valorificarea controlată a aportului investițiilor străine la dezvoltarea țării prin intermediul creării de întreprinderi și societăți mixte. Noua legislație a consolidat pîrghiile de control ale statului asupra întregii dezvoltări economice. oferind, în același timp, posibilități destul de largi de acțiune pentru sectorul industrial particular. Au fost adoptate noi dispoziții legale în direcția transformării companiilor străine în întreprinderi industriale mixte sau naționale, cu o participare corespunzătoare a statului peruan.

În analiza acestor măsuri trebuie pornit, potrivit aprecierii Partidului Comunist Peruan, de la constatarea că industria peruană, ca și economia în ansamblu, s-a caracterizat nu atît prin dominația unor relații capitaliste generalizate, ci mai ales prin dependența de interesele imperialiste în domeniile comercial, tehnologic și financiar.

Orientarea guvernului revoluționar urmărește modificarea radicală și fundamentală a acestei situații, înlocuirea relațiilor de dependență prin noi relații de producție, promovarea creării unei industrii naționale în sectoarele de bază, pentru a reduce și. în final, a lichida aservirea față de monopolurile străine.

Crearea, în ianuarie 1972, a întreprinderii de stat „Indu Peru", însărcinată cu studierea și elaborarea de proiecte industriale și transpunerea lor în viață, a urmărit preluarea de către stat a răspunderii pentru dezvoltarea industriilor de bază.

În anii 1971 și 1972 sectoarele producătoare de mijloace de producție au cunoscut ritmurile cele mai ridicate de dezvoltare (sistemul actual de calcul statistic include în această categorie și producția de bunuri de consum de folosință îndelungată). Se are în vedere lichidarea situației din trecut în domeniul investițiilor, caracterizată printr-o amplasare nerațională a noilor unități economice în teritoriu, prin repartizarea inechitabilă a investițiilor pe ramuri, cu un accent exagerat asupra producției bunurilor de consum.

Guvernul peruan a acordat o atenție deosebită consolidării pozițiilor sectorului de stat în domeniul comerțului exterior, unde în trecut controlul monopolurilor străine și al cîtorva mari companii ale oligarhiei peruane era total sau cvasitotal asupra principalelor produse de export : făină și ulei de pește, minereuri (cupru, fier, plumb și zinc), bumbac și zahăr. Statul a preluat controlul asupra exporturilor de zahăr și făină de pește, a instituit monopolul asupra producției și comercializării bogățiilor minerale, a reglementat importurile.

În ultimii 4 ani au fost adoptate măsuri pentru preluarea controlului efectiv de către stat asupra principalelor întreprinderi și servicii din domeniul transporturilor, telecomunicațiilor, al producției și distribuției energiei electrice.

Partidul Comunist Peruan, organizațiile populare revoluționare au exprimat prin declarații și acțiuni concrete sprijinul lor hotărît față de măsurile adoptate, care contribuie la folosirea optimă a resurselor financiare ale țării în scopul dezvoltării.

Ele apreciază că acțiunile întreprinse pe plan legislativ, măsurile administrative în cadrul planului de dezvoltare economică adoptate de guvernul revoluționar, au produs schimbări structurale cu caracter revoluționar, care au redus în mod radical dominația imperialistă și oligarhică în economia peruană.

■

În anii de cînd se află la putere guvernul revoluționar militar s-a dezvoltat sectorul de stat al economiei, atît pe calea naționalizării cît și prin crearea de noi întreprinderi : „Petro Peru" care deține monopolul în domeniul industriei petroliere și petrochimice ; „Minero Peru" care are monopolul comercializării și înnobilării minereurilor ; „Electro Peru", care prin preluarea succesivă a controlului asupra unor întreprinderi private, a devenit principala întreprindere de electricitate a țării ; „Pesca Peru" care deține controlul principalelor activități ale producției și comercializării făinei și uleiului de pește; „Sider Peru" care controlează industria siderurgică ; „Indu Peru", principala pîrghie a statului pentru asigurarea unei dezvoltări corespunzătoare a industriei grele și constructoare de mașini.

REFLECTOR

Conferința de securitate și cooperare europeană : proiect iugoslav

Delegația iugoslavă a prezentat subcomitetului pentru aspectele militare al Conferinței europene de la Geneva un proiect de măsuri care cere ca toate statele participante la convorbirile privind reducerea înarmării și a forțelor armate în Europa, convorbiri ce vor începe la 30 octombrie la Viena, să țină seama de următoarele principii :

1. Aspectele militare și politice ale securității sînt în strînsă legătură și constituie parte integrantă a procesului de reducere a încordării, de consolidare a securității, de perfecționare a colaborării și de lichidare a diviziunii existente în Europa, ceea ce este de interes vital pentru toate statele participante.

2. Avînd în vedere faptul că securitatea este indivizibilă, măsurile care se întreprind în scopul reducerii forțelor armate și armamentelor în Europa trebuie orientate în direcția consolidării securității în Europa, incluzînd și regiunea mediteraneană, și în nici un caz nu trebuie redusă securitatea statelor sau stabilitatea vreunei regiuni din Europa sau din lume.

3. Ținînd seama de interesul lor vital pentru problemele de bază ale securității în Europa, toate statele participante ar trebui să beneficieze de posibilitatea deplină de a participa la examinarea acestor probleme. În acest context, ar fi necesar ca ele să fie informate în permanență despre progresul convorbirilor cu privire la reducerea forțelor armate și a înarmărilor în Europa sau despre alte măsuri referitoare la problema dezarmării, astfel încît ele să-și poată apăra propriile interese și să-și aducă aportul la tratative.

4. Avînd în vedere necesitatea de a se trece la dezarmarea generală și totală — care rămîne în continuare țelul final al tuturor eforturilor depuse în acest domeniu — delegația iugoslavă propune ca toate statele participante să-și consolideze eforturile în direcția frînării cursei înarmărilor și în favoarea unui acord, conținînd primele măsuri în domeniul dezarmării, îndeosebi referitoare la arme de distrugere în masă. În acest sens, statele și-ar asuma sarcina de a depune eforturi pentru convocarea cît mai rapidă a conferinței mondiale de dezarmare.

DRAMATICE SECVENȚE CHILIENE

Mărturii oculare despre evenimente

În fața palatului La Moneda din Santiago : nouă prizonieri

O succesiune ameţitoare de detalii dau imaginea — uneori fragmentară, alteori contradictorie, dar neîncetat dramatică — a vieţii chiliene din ultimele trei săptămîni, răstimpul cît a trecut de la lovitura de stat militară de la 11 septembrie. Partidele politice au fost interzise — întîi cele cuprinse în Unitatea Populară, Centrala sindicală a oamenilor muncii dizolvată, primarii şi rectorii de universităţi demişi. Au început arestările conform listelor, se vorbeşte despre execuţii, se ard cărţi în plină stradă. Continuă atmosfera de teroare şi suspiciune. Despre evenimente, numeroşi participanţi povestesc amănunte din cele mai grăitoare. Dăm, deci, cuvîntul unor martori oculari.

Premii

Într-un buletin de ştiri transmis de postul de radio controlat de militari, junta chiliană a anunţat că Luis Corvalan, conducătorul Partidului Comunist din Chile, a fost arestat, la Santiago, în noaptea de 27 septembrie. Nu se oferă nici un alt amănunt.

La 28 septembrie, junta a lansat o campanie de publicitate în presă şi la radio, oferind recompense pentru denunţarea principalilor conducători de stînga. Pentru informaţii de natură să ducă la arestarea celor 17 personalităţi proeminente de stînga, aflate pe principala listă a guvernului, a fost oferită suma de 500 000 escudos (aproximativ 1 400 dolari). Ca un stimulent suplimentar, junta a afirmat că toate conturile bancare ale fiecărei personalităţi urmărite vor fi remise persoanei ale cărei informaţii vor duce la arestarea respectivei personalităţi.

Chiar în momentul în care anunţurile privind recompensele apăreau în ziarele din capitală şi erau transmise de posturile de radio controlate de militari, junta a anunţat arestarea uneia dintre cele mai căutate personalităţi de stînga. Este vorba de Luis Espinoza, membru al Partidului socialist, arestat în oraşul Valdivia, din sudul ţării.

Iată lista difuzată cu numele persoanelor căutate : Carlos Altamirano (senator), secretar general al Partidului socialist, Oscar Guillermo Garreton (deputat), secretar general al Mişcării de Acţiune Populară Unificată, Miguel Enriquez, secretar general al M.I.R., Mario Palestro şi Luis Espinoza (deputaţi socialişti), Alejandro Villalobos, Victor Toro, Andres Pascal Allende şi Bautista Van Schouwen (membri ai M.I.R.), Samuel Riquelme (comunist), Luis Valente Rossi (senator comunist), Antonio Viera Gallo (creştin de stînga), fost secretar la justiţie, Hernan Del Canton, secretar general al Centralei Unice a Muncitorilor (C.U.T.) şi fost ministru de stat, Luis Figueroa (comunist), preşedinte al C.U.T. şi fost ministru de stat, Orlando Millas, şeful Comisiei politice a Partidului comunist şi fost ministru de stat, Miriam Contreras Bell, secretara particulară a preşedintelui Allende.

(După ASSOCIATED PRESS)

„Viva la libertad" : o lozincă indezirabilă pentru noul regim

O închisoare pentru 4 000

O închisoare pentru patru mii, poate mai mulţi, o închisoare în aer liber, imensă cît poate să fie un stadion modern. Îmi amintesc de ziua în care acest Stadion naţional din Santiago a fost inaugurat în 1962, pentru Campionatele mondiale. Atunci, treptele erau ticsite de susţinători entuziaşti. Acum, sînt pline de deţinuţi.

De ce junta generalilor a hotărît să facă public acest spectacol, n-aş putea să spun. Poate pentru că au vrut să arate lumii că nu sînt atît de cruzi cum şi-i închipuie alţii. Era o zi cu un soare cald, primăvăratic şi colonelul Jorge Espinoza ne povestea cum îşi petrec prizonierii o zi. „La soare, pe scări", spune colonelul, ca şi cum aceşti prizonieri ar fi aici doar pentru a face helioterapie.

În timp ce ne povestea cu cîtă umanitate sînt trataţi deţinuţii, soseşte un camion. Uşile din spate se deschid şi, cu mîinile pe ceafă, înconjuraţi de militari cu puşca în poziţie de tragere, coboară cam 20 de tineri cu un aer înspăimîntat şi priviri îngrozite. Grupul celor 200 de ziarişti, fotografi, operatori de televiziune au alergat să-i vadă. Colonelul Espinoza a rămas singur, urcat pe o cutie ca pe un grotesc piedestal. După dispariţia deţinuţilor sub arcadele stadionului, ne-am întors spre el pentru a primi ultimele instrucţiuni. „Nu vă apropiaţi de deţinuţi, nu vorbiţi cu ei, nu le daţi nimic".

L-am urmat în interiorul stadionului şi spectacolul a devenit cutremurător. Grupaţi după criterii spontane, deţinuţii stăteau care în picioare, care întinşi, care îmbrăcaţi, care cu pieptul gol. Ordinele nu au fost respectate : împingînd soldaţii, grupul de ziarişti încearcă să se apropie de plasa dincolo de care erau prizonierii. Au reuşit doar în parte, dar suficient pentru a înjgheba o conversaţie rostită de la distanţă. „Cîţi sînteţi" ? „Zece mii". „Vă tratează bine ?" „Nu, foarte rău". „Ce vă dau de mîncare ?" „Numai fasole". Unii încearcă să ne comunice numerele de telefon de acasă. Am înţeles că aşteptau de mai bine de zece zile să fie interogaţi, insistau să le sprijinim cererile. Unul cere o ţigară, iar scena a devenit dramatică. De la distanţă,

ziariștii au început să arunce pachete de țigări și deținuții s-au aruncat să le ridice. Soldații au reușit atunci să ne împingă pe covorul de iarbă și dialogul a fost întrerupt.

Au rămas acolo, privind, ca separați de distanțe de netrecut. În majoritate erau tineri și arătau, dacă nu senini, în orice caz calmi. Una din ultimele întrebări la care ni s-a răspuns a fost : „Vă este frică?" Răspunsul a fost în cor, strigat de toți : un „Nu" prelung, bubuitor.

Odată terminat ocolul stadionului, ne-am strîns într-o tribună pentru o conferință de presă a colonelului Espinoza. De la 11 septembrie, ziua loviturii, arestările erau în număr de șapte mii. În fiecare zi, odată stabilită participarea sau nu la rezistența armată sau apartenența la grupurile de stînga, sînt eliberați trei, patru sute de deținuți. De aceea, cifrele variază continuu. Unii sînt eliberați, dar alții îi înlocuiesc imediat. „Dar arestările în aceste zile au fost foarte puține", ne asigură colonelul Espinoza. A fost întrebat cîți sînt considerați vinovați. „Nu sînt persoana cea mai indicată pentru a răspunde la aceasta", a afirmat el. „Există deținuți și la Școala de război, după cum se spune ?" „Nu știu", a răspuns colonelul. Nu a vorbit nici de liderii socialiști și comuniști, reținuți pe o mică insulă izolată în Pacific.

Conferința de presă s-a terminat, trebuie să plecăm. Pe un coridor, un grup de deținuți abia sosiți așteaptă să fie înregistrați de un ofițer și o femeie soldat. În afara stadionului, grupuri de femei așteaptă să plecăm pentru a alerga imediat spre porțile stadionului, cerînd să-și vadă copiii, frații, soții. Dacă a fost posibil pentru ziariștii străini, de ce nu și pentru ele ? În spatele porților, cu pușca în poziție de tragere, soldații ascultă impasibili implorările pline de lacrimi.

(De la trimisul special al ziarului STAMPA, FRANCESCO ROSSO)

Din relatările unei familii eliberate

Un cercetător american arestat după lovitura de stat militară a declarat că a fost dezbrăcat, bătut, interogat și amenințat cu execuția prin împușcare, în timpul săptămînii în care el și soția au fost prizonierii noului guvern militar.

Adam Garrett-Schesch, în vîrstă de 31 de ani, și soția sa, Patricia, 30 de ani, au dat ziariștilor o descriere detaliată a experiențelor lor ca prizonieri pe Stadionul național din Santiago, unde militarii declarau că se află 7000 de persoane.

Cînd a sosit la Miami de la Santiago, cuplul a dezvăluit ziariștilor că circa 400-500 de persoane au fost executate pe stadion. Ei au declarat că n-au fost martori la execuții, dar că au văzut acest număr de arestați duși către terenul de joc, din încăperile în care erau ținuți, și apoi au auzit împușcături dinspre terenul de joc. Au mai spus că niciunul din arestații duși în acea împrejurare nu s-a mai întors.

„Sîntem ferm convinși că acei oameni au fost executați", a spus dl Garrett-Schesch. Alți străini care au fost eliberați de pe stadion au declarat, de asemenea, că au auzit împușcături dinspre terenul de joc.

Liderii militari care au răsturnat guvernul de stînga al președintelui Allende la 11 septembrie afirmă că nimeni n-a fost executat pe stadion. Junta a anunțat, totuși, cîteva execuții ale unor persoane care rezistaseră militarilor.

Dna Garrett-Schesch a declarat că a auzit bătăi în celulele învecinate și că, privindu-i pe cei întinși pe terenul de joc, a avut „cea mai îngrozitoare experiență din viața ei". A mai spus că una din primele persoane luate către terenul de joc a fost un prieten chilian arestat odată cu ei. Mîinile îi erau prinse la spate. „Grupul mergea cîntînd Internaționala cînd au început împușcăturile. Arme automate, timp de un minut, ori două. Am auzit mai puține și mai puține voci cîntînd. Apoi cîntecul s-a oprit".

Soțul ei, care studia guvernarea lui Allende pentru o dizertație de doctorat în istorie, a fost interogat, timp de ore întregi, despre cercetarea sa, în special în legătură cu două mape găsite în apartamentul său — una arătînd concentrarea clasei muncitoare în Santiago și alta cu simboluri indicînd rezultatele electorale în țară. El a spus că un ofițer l-a „lovit în cap, trîntit pe podea și lovit cu cizma". Amîndoi — el și soția — au fost acuzați a fi „revoluționari americani bogați". Doamna Garrett-Schesch e sociolog și cerceta schimbarea statutului femeii în Chile. Întrebat de părerile sale politice, dl Garrett-Schesch s-a descris pe el și pe soția sa drept „oameni progresiști" care simpatizau cu guvernul Allende.

(Din INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE)

Cel care n-a reușit să-i convingă pe soldați...

În pofida numeroaselor eforturi, armata chiliană nu poate ascunde adevărul. Lista oficială a victimelor represiunii se mărește în fiecare zi. Cea a execuțiilor, după o sumară judecată, atinge deja cifre mari. Represiunea continuă noaptea, favorizată de interdicțiile de circulație, dar și ziua. Duminică, după ce încercuise două cartiere întregi ale capitalei — Santa Lucia și San Borja — s-au efectuat percheziții sistematice în imobile, aruncîndu-se biblioteci întregi pe ferestre și rupîndu-se cărțile împrăștiate pe stradă.

„Miercuri, 19 septembrie, la opt zile după lovitura de stat, începe cineva povestirea, am fost avertizați printr-un telefon anonim : corpul se află depus la institutul de medicină legală. Am plecat, un pastor și eu, la morgă pentru a-l recunoaște. Autoritățile mi-au examinat documentele și m-au lăsat să intru într-o sală enormă. Se găseau pe mai multe rînduri, unele lîngă altele, goale complet, chiar pe podea. Aproape toate de oameni tineri. Fețe de muncitori și de studenți.

Îmi revine amintirea de la una din acele mari manifestații ale Unității Populare. Era ca și cînd mai multe rînduri de militanți mergînd unii lîngă alții sau la braț au fost stopați brusc și secerați de un tir intens și concentrat. Doar cîtorva li se făcuse autopsia.

Înainte de a-l regăsi pe Jorge, a trebuit să parcurg de două ori sala trecînd și retrecînd prin fața fiecăruia. Am numărat 180, dintre care 3 femei și 5 copii. Cea mai mare parte aveau răni asemănătoare. Bucăți întregi de corp fuseseră smulse de parcă ar fi fost mușcați de rechin. Jorge nu era printre ei. «Trebuie să fie printre cei aduși de soldații din regimentul Tacna», mi-au spus paznicii, care m-au condus imediat într-o sală mult mai mică. Jorge era acolo, l-am recunoscut imediat. Pe corp se afla o etichetă pe care scria : «omorît de glonț în stradă». Nu fusese identificat oficial". „Dar noi am putut ști la timp, înainte ca acest cadavru să ajungă în groapa comună, că este vorba de Jorge Rios Dolenz, îmi povestește în continuare aceeași voce. Asta pentru că un doctor legist, prieten al familiei, ne-a avertizat de prezența lui la morgă", a precizat autorul acestei povestiri.

Palatul La Moneda după 11 septembrie ←

De pază, în fața Stadionului național din Santiago transformat în lagăr de concentrare →

DRAMATICE SECVENȚE CHILIENE

Funeraliile lui Pablo Neruda. Sub amenințarea mitralierelor — o lecție de curaj și demnitate; în primul rînd — Matilde, văduva marelui poet

Jorge Rios Dolenz studia ca bursier la FLACSO (Fundația de științe sociale), o școală internațională plasată sub egida Națiunilor Unite și condusă de un oarecare Ramaldo. „Rios, ne spune acesta din urmă, era un elev studios, aplicat și, după cîte știu, nu s-a amestecat niciodată în problemele interne ale statului Chile. Sosise la Santiago în 1971, în urma loviturii de stat din Bolivia împotriva generalului Juan José Torres, cînd a fugit cu soția și cu cei doi copii".

Ca și alte mii de persoane, Rios a fost arestat miercuri 12 septembrie în orele care au urmat puciului, atunci cînd interdicțiile de circulație durau 24 de ore din 24, constrîngînd locuitorii capitalei la totală recluziune. Soldații din armata aerului, responsabili ai operației, au venit în două rînduri pentru a-i percheziționa domiciliul, confiscînd unele documente personale și cărți „marxiste". Ei îi cunoșteau, deci, identitatea și — soția și vecinii sînt martori— toată lumea știe că n-a fost „omorît de glonț în stradă".

Potrivit mărturisirii unui student, prizonier mai multe zile pe un stadion din capitală, un mic stadion de baschet, Rios a apărut aici chiar din ziua arestării sale și a rămas pînă la 14 septembrie, închis cu un grup într-o celulă pe care n-o părăsea decît la auzul numelui său pentru a merge la interogatoriu : „ieșea de acolo cu fața tumefiată și corpul acoperit de răni, își reamintește martorul nostru, dar el părea senin ca și cum ar fi fost nevinovat și ca și cum ar fi reușit să-i convingă pe soldați..."

(De la trimisul special al ziarului (Le Monde, PHILIPPE LABREVEUX)

Devastarea casei lui Pablo Neruda

Casa este aninată de flancurile colinei San-Cristobal, care domină Santiago. Trebuie, pentru a ajunge la ea, să urci o stradă în pantă, la capătul căreia se află un zid cu o frescă ale cărei desene largi și colorate proclamă : „Neruda, tineretul te salută".

Acolo a fost vegheat corpul poetului. Dar, de la intrare simți lacrimile că-ți urcă spre ochi. Această minunată casă albastră, cu mai multe nivele, așezată în mijlocul verdeței și al plantelor sălbatice, nu mai este decît o ruină : „vizitatori" au trecut pe aici de curînd.

Totul a fost distrus. Nu mai există un geam la ferestre. Telefonul a fost smuls. În camerele pustii, cîteva mobile aruncate unele peste altele. Într-un colț al grădinii, o carte de poeme spaniole pe jumătate arsă, în mijlocul cenușei autodafe-ului. Nu mai există nici un singur vestigiu al bibliotecii, nici al colecției de ceramici, nici al numeroaselor picturi naive care făceau obiectul admirației privilegiaților primiți de maestru. Pentru a trece dintr-o cameră într-alta, trebuie să-ți croiești cu greu un drum printre dărîmături. Să înoți în noroi, căci casa a fost pe jumătate inundată.

Dumnezeu știe pentru ce și cum. Din birou au mai rămas doar marea masă de lucru devastată și un orologiu vechi cu cadranul de porțelan desfăcut. Un vechi exemplar al revistei „Lettres françaises" este aruncat într-un colț.

Coșciugul este instalat într-o cămăruță tristă, deschisă din toate părțile. Calci pe bucăți de sticlă pentru a putea să te apropii și să contempli, pentru ultima oară, figura ca de ceară, pe care moartea pare să fi accentuat caracterul indian auster. Sosesc flori. Două garoafe albe pe coșciug și cîteva buchete modeste aduse de mîini anonime.

Văduva Matilde Urutia a ținut ca Pablo să fie vegheat în propria sa casă, chiar devastată fiind. În alte condiții, ar fi avut loc funeraliile naționale. Nu mai departe de luna noiembrie a anului trecut, în timp ce Salvador Allende se afla la Națiunile Unite vorbind în numele țărilor în curs de dezvoltare, generalul Prats, alt dispărut, în numele funcției de vicepreședinte al republicii, adusese omagiu lui Neruda al cărui Premiul Nobel impunea „o glorie care se răsfrîngea asupra fiecărui cetățean". Eram în acel moment pe Stadionul național. Același stadion care, azi, servește de lagăr de concentrare pentru prietenii poetului care nu s-au ascuns sau n-au fost uciși. Militarii patrulează peste tot. La coșciugul poetului n-au putut veni decît cîțiva diplomați, cîțiva apropiați foarte strîns „marcați", cîțiva democrat-creștini liberali, ca Radomiro Tomic. O carte de vizită lăsată de o mînă necunoscută este de un laconism elocvent : „Nos duele Chile" (Chile ne doare).

În acea zi tristă, Neruda nu va avea dreptul decît la o înmormîntare rezervată săracilor. Corpul său neînsuflețit va fi depus provizoriu la cimitirul din Santiago, în cavoul unei familii prietene. Mai tîrziu, poate, el va fi transportat la Isla-Negra, în apropiere de casa sa-muzeu, altă minune clădită cu dragoste la malul Pacificului dar care, după ultimele vești, a avut de suferit de pe urma unei „vizite" de același fel.

(De la trimisul special al ziarului LE MONDE)

Isabel Allende, fiica președintelui chilian, în timpul conferinței sale de presă de la Helsinki

Starea de asediu și interdicțiile de circulație continuă să rămînă în vigoare, infirmînd asigurările de „normalizare" furnizate de junta militară. Un purtător de cuvînt al armatei a anunțat că au fost inițiate o serie de operațiuni militare, acolo unde se formaseră puncte de rezistență. Armata a mobilizat experți în luptele antiguerilă, precum și mii de carabinieri, avioane și elicoptere.

Multe întreprinderi continuă să rămînă închise și să aștepte „reorganizarea". Se semnalează un număr important de concedieri. La mina de cupru El Teniente, cea mai mare din țară, au fost concediați 2 000 din cei aproximativ 10 000 de muncitori.

În legătură cu victimele provocate de lovitura militară de stat, agențiile relatează că numărul acestora se ridică la aproximativ 2 800, numai în capitală.

Solidaritatea cu lupta forțelor democratice din Chile s-a manifestat, printre altele, și cu prilejul Conferinței Internaționale de la Helsinki, organizată ca urmare a evenimentelor din această țară. La încheierea lucrărilor, a fost adoptat un apel urgent la solidaritate mondială cu poporul chilian. Documentul cheamă la acordarea unui sprijin efectiv, moral, politic și material, patrioților chilieni. Un al doilea document prevede crearea unor organizații de sprijinire a poporului chilian, printre care un comitet internațional de legătură și un secretariat permanent de cooperare a acțiunilor de solidaritate. Secretariatul ar urma să ia ființă la Roma și să fie în contact cu biroul chilian, constituit în capitala italiană din mai multe personalități ale Unității Populare care se aflau în străinătate în momentul loviturii de stat.

Sînt numai cîteva din numeroasele manifestări de solidaritate exprimate, în ultimul timp, față de încercatul popor chilian.

ORIENTARI ŞI REEVALUĂRI ÎN POLITICA S.U.A. (I)

Dilemele „anului Europei"

Corespondenţă din Washington de la Adrian Comănescu

Una din premierele sezonului diplomatic al toamnei 1973 este, fără îndoială, preluarea de către dr. Henry Kissinger a funcţiei de secretar de stat al Statelor Unite, postul nr. 1 al cabinetului preşedintelui S.U.A.

Această numire constituie însă o premieră prin elemente exterioare, spectaculoase poate, dar care, în cea mai mare parte, nu ţin de orientarea fundamentală a politicii externe americane.

În ultimă analiză, cuplul Nixon—Kissinger, care a elaborat şi a pus în practică politica, rămîne în continuare în aceeaşi poziţie de comandă. Aşa cum arăta senatorul Fulbright, preşedintele Comitetului senatorial pentru relaţii externe, răspunzînd celor care îl criticau că, prelungind procedura de confirmare a lui Kissinger, dăunează eficienţei activităţii externe a S.U.A. : „dr. Kissinger a funcţionat cu mare eficacitate mulţi ani fără a fi secretar de stat".

În afară de anumite considerente de politică internă (în primul rînd necesitatea unei cooperări mai bune cu Congresul), numirea lui Kissinger şi îmbinarea de către acesta a funcţiei de asistent al preşedintelui pentru problemele securităţii naţionale cu aceea de secretar de stat au menirea să asigure o coordonare mai bună şi o eficienţă mai mare într-o etapă nouă a politicii externe americane, în care rezolvarea problemelor principale cere o participare mai largă şi mai activă a aparatului, a experţilor şi specialiştilor şi în acelaşi timp a diferiţilor factori de răspundere din afara ramurii executive (Congresul, în primul rînd, categoria oamenilor de afaceri etc.).

Una din problemele care ocupă, desigur, un loc de frunte pe agenda noului secretar de stat, este reevaluarea şi reorganizarea relaţiilor S.U.A. cu celelalte ţări N.A.T.O. sau, ceea ce Kissinger şi preşedintele Nixon însuşi au denumit, pe scurt, încă de la începutul anului 1973, „anul Europei". Lansat cu pompă de Kissinger printr-un discurs la 26 aprilie a.c., programul european al S.U.A. demarează greu. Este adevărat că de la început Nixon a avertizat că referirea la 1973 ca an al Europei nu înseamnă că „ne aşteptăm să învingem problemele comunităţii atlantice într-un singur an, oricare ar fi el". (Raportul preşedintelui S.U.A. către Congres, politica S.U.A. în anii '70, 3 mai 1973, pag. 76).

Dar chiar şi cu această precauţiune, trebuie constatat că planurile iniţiale ale Administraţiei faţă de Europa sînt rămase în urmă. Noua Cartă atlantică preconizată de Kissinger în aprilie trecut a fost înlocuită de alte documente — potrivit ştirilor de presă — mai palide şi examinarea lor efectivă începe abia în octombrie. În aceste condiţii, călătoria preşedintelui Nixon în Europa occidentală şi reuniunea comună la nivel înalt a ţărilor N.A.T.O., de care S.U.A. condiţionau călătoria preşedintelui, apar mai nesigure ca niciodată, cel puţin pentru acest an.

Reevaluarea relaţiilor dintre S.U.A. şi Europa de vest este impusă de înseşi schimbările intervenite în procesele politico-economice din lume în general, din lumea capitalistă, în particular.

Pe scurt, aceste schimbări pot fi rezumate după cum urmează :

— Strategia politico-militară a N.A.T.O. a fost elaborată într-o perioadă în care S.U.A. deţineau superioritatea militară strategică. Azi aceasta trebuie adaptată la situaţia actuală caracterizată, în ansamblu, prin paritate strategică între S.U.A. şi U.R.S.S.

— Din punct de vedere economic, Europa occidentală nu mai reprezintă pentru S.U.A. un partener copleşit de puterea economică americană şi dependent, în mare măsură, de această putere. Dimpotrivă, mai ales prin dezvoltarea Pieţei comune, Europa de vest rămînînd un partener devine în acelaşi timp un concurent şi, în anumite domenii economice, chiar un oponent al S.U.A.

Preşedintele Nixon şi noul său secretar de stat, Kissinger : „o coordonare mai bună şi o eficienţă mai mare într-o etapă nouă"...

— În sfîrşit, activizarea politicii de relaxare a tensiunii internaţionale, dezvoltarea relaţiilor Est-Vest, deşi susţinută în general de toate ţările occidentale, au fost promovate în moduri şi ritmuri diferite de fiecare stat în parte, ceea ce a dus la o slăbire a unităţii politice a statelor N.A.T.O.

Am urmat, în descrierea schimbărilor intervenite în relaţiile interoccidentale, schema generală prezentată în raportul preşedintelui Nixon amintit mai sus şi în cuvîntarea lui Henry Kissinger din aprilie trecut. Dar, în esenţă, aceleaşi elemente, deşi cu formulări, nuanţe şi accente în mod firesc diferite, reapar şi în alte documente oficiale, studii academice, comentarii de presă, şi din alte state occidentale, şi nu stîrnesc, în general, divergenţe, după cum stîrneste controverse necesitatea reevaluării raporturilor dintre ţările N.A.T.O. Deosebirile de vederi şi greutăţile apar însă în interpretarea acestor schimbări şi, mai ales, în elaborarea măsurilor practice pe care ele le impun în cadrul N.A.T.O.

Sursa principală a greutăţilor apare probabil din rezervele pe care doctrina de politică externă enunţată şi aplicată de Administraţia Nixon, aceea a unui echilibru între cinci centre de putere (S.U.A., U.R.S.S., China, Japonia şi Europa occidentală), le stîrneşte în statele Europei occidentale.

În primul rînd, nu există încă o Europă occidentală ca atare, care să poată vorbi cu o singură voce într-un asemenea quintet, ceea ce de la început exclude ţările Europei occidentale din orice înţelegere cu „caracter global" care s-ar încheia între marile puteri.

În al doilea rînd, chiar dacă ar ajunge la unitate politică, Europa occidentală ar fi pusă pe acelaşi plan cu celelalte centre de putere, nu ar mai fi aliatul cel mai apropiat şi privilegiat al S.U.A. şi interesele ei ar putea fi sacrificate pe considerente de conjunctură politică.

Modul în care Administraţia Nixon a abordat „anul Europei", propunerea unor negocieri şi a unui document cuprinzător care să includă atît problemele economice cît şi cele militare şi politice, au întărit rezervele vest-europene. Într-adevăr, vest-europenii se tem că S.U.A., într-o asemenea negociere cuprinzătoare, ar putea folosi dependenţa strategică a Europei de vest de S.U.A. pentru obţinerea unor concesii mai mari din partea Pieţei comune în reglementările financiare şi economice.

Neîncrederea şi suspiciunea vest-europeană faţă de politica S.U.A. sînt astăzi larg recunoscute în S.U.A. Raymond Vernon, directorul Centrului pentru afaceri internaţionale de la Universitatea Harvard, scrie : „Astăzi, premisa că Statele Unite îşi vor exercita marea lor putere economică şi militară într-un mod benign şi lipsit de ostilitate, a fost în mod grav erodată în Europa occidentală" (Foreign Affairs, aprilie 1973), iar C. L. Sulzberger scrie în „New York Times" din 12 septembrie a.c. : „Nu este un secret pentru Kissinger că partenerii noştri sînt sătui de unilateralismul american şi de aparenta prioritate de interese faţă de China şi Rusia pe seama Europei (şi Japoniei)".

Răspunsul vest-european la propunerea americană pentru o nouă Cartă atlantică, cuprins în documentul elaborat de recenta întîlnire a miniştrilor de externe ai membrilor Pieţei comune de la Copenhaga, exprimă tocmai aceste preocupări şi rezerve ale Pieţei comune şi, în general, ale Europei de vest. Potrivit ştirilor de presă, răspunsul Comunităţii Economice Europene separă problemele militare şi politice de cele economice şi, ca urmare, propune S.U.A. un document care se referă exclusiv la relaţiile dintre S.U.A. şi

Piața comună, urmînd ca N.A.T.O. să elaboreze un document similar privind colaborarea politico-militară.

De asemenea, se exprimă rezerve cu privire la adeziunea ulterioară a Japoniei la noua alianță sau comunitate atlantică. În Europa de vest se exprimă temerea că un asemenea pas ar avea drept scop să îndrepte expansiunea economică japoneză pe pieţele C.E.E., ușurînd astfel presiunile actuale japoneze asupra pieței americane.

În sfîrșit, nu s-a realizat încă un acord cu privire la întîlnirea comună N.A.T.O. la nivel înalt care a fost ridicată de președintele Nixon la rangul de condiție a călătoriei sale în Europa. Apare evident că răspunsul Pieței comune nu este satisfăcător pentru Administrația Nixon. Americanii sînt nemulțumiți de caracterul vag, general al documentului vest-european și mai ales de faptul că modul de abordare sugerat de întîlnirea de la Copenhaga ar consacra un rol distinct, autonom Pieței comune, în cadrul alianței atlantice, chiar opunînd-o alianței. Printre obiecțiile principale pe care S.U.A. le formulau în relațiile lor cu Europa occidentală era și aceea că aceasta nu vorbește cu o singură voce. Acum cînd, în sfîrșit, Europa occidentală prezintă o propunere comună, vocea unică vest-europeană stîrnește criticile auditoriului american. Dar oricum ar fi, se poate spune că, în ciuda întîrzierii și disonanțelor inițiale, negocierile S.U.A.—Europa de vest au început.

Care sînt perspectivele ?

Atmosfera inițială nu este deosebit de favorabilă. Descriind pe scurt această atmosferă, profesorul Walter Laquer scrie : „Americanii își pierd răbdarea cu Europa (occidentală, n.r.) și tot mai mulți europeni ajung la convingerea că nu se mai poate pune bază pe America în ceea ce privește apărarea Europei". Pe de o parte, nu se poate trece cu vederea că greutățile pe care le întîmpină relațiile S.U.A.—Europa occidentală reflectă, în ultimă analiză, un fenomen obiectiv : criza generală prin care trece politica blocurilor militare, politică anacronică, incompatibilă cu procesele pozitive de cooperare și înțelegere internațională. Pe de altă parte, pe deasupra deosebirilor lor de interese, atît guvernul S.U.A. cît și cele ale Europei occidentale rămîn, într-o măsură mai mare sau mai mică, atașate concepției de bloc. Încercarea lor de a reconcilia această concepție cu imperativul destinderii apare ca o încercare de a rezolva cuadratura cercului.

În aceste condiții, este de așteptat ca „anul Europei" să fie, de fapt, „mulți ani", punctați atît de compromisuri cît și de noi fricțiuni, într-un proces care va stimula unitatea vest-europeană, dar nu atît sub egida S.U.A., cît ca o afirmare a unei identități distincte de S.U.A.

Dar „anul Europei" poate fi privit și din alt punct de vedere. În definitiv, Europa nu se reduce la Europa de vest. Din punctul de vedere al intereselor tuturor statelor europene, dintr-o perspectivă generală europeană (singura de altfel demnă de a se numi cu adevărat europeană) se poate spune că „anul Europei" a pornit în 1973 printr-un eveniment major : începerea Conferinței pentru securitate și cooperare a tuturor statelor continentului.

Această conferință marchează începutul unui proces de însemnătate majoră menit să ducă, într-adevăr, la o nouă structură de pace în Europa, în care fiecare națiune europeană în parte să se poată dezvolta conform personalității sale proprii, introducînd în același timp pe arena internațională o Europă nouă care, în diversitatea ei, să fie totuși una, în contribuția pentru pace și cooperare internațională, în promovarea progresului general al societății umane.

Care este poziția S.U.A. față de acest proces ? Iată subiectul unui articol viitor.

DOCUMENTAR

REPUBLICA GUINEEA — BISSAU

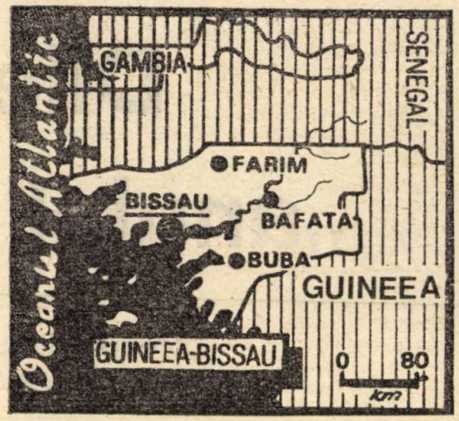

Suprafața 36 125 kmp. plus arhipelagul Bijagos. (Cu insula Bolama și Insulele Capului Verde — 40 054 kmp.).

populația totală : 800 000 locuitori (cea continentală 529 000 locuitori)

principalul oraș : Bissau (capitala — 25 000 locuitori)

Guineea-Bissau este, în general, o cîmpie udată de trei rîuri mari — Geba, Corubal și Cacheu, ultimul curgînd pe o distanță de 200 km și oferind posibilități de navigație pentru ambarcațiuni cu un deplasament de pînă la 1 000 de tone. O fișie importantă de litoral (circa o zecime din suprafața țării) este periodic acoperită de apele oceanului în flux. Un număr de insule mult mai apropiate de teritoriu — Jata și Precixe, la nord-vest de estuar, Caiar, Como și altele mai mici, spre sud, în apropiere de frontiera cu Republica Guineea — fac parte, de asemenea, din Guineea-Bissau. Clima, umedă și călduroasă, cu temperaturi medii variind între 21° în februarie și 30° în aprilie, favorizează vegetația bogată a cîmpiei. Păduri tropicale acoperă mai ales luncile rîurilor ; pe coastă cresc palmieri și alte plante specifice. Principalele produse agricole sînt arahidele, nuca de cocos, orezul, bumbacul. Exploatarea lemnului și pescuitul sînt, de asemenea, ramuri principale ale economiei guineeze.

Resursele minerale ale Guineii-Bissau, prospectate și puse parțial în valoare începînd din anii 1960, par să fie apreciabile. Informații certe atestă o intensă extracție de bauxită, fier și petrol.

După capitala țării, orașul Bissau, alte centre urbane de oarecare însemnătate sînt Bolama, Catio, situate la țărmul Atlanticului, iar în interior — Bafata, Madina do Boe și Nova Lamego. Rețeaua rutieră, practicabilă pentru autovehicule, totalizează peste 3000 km, iar cea de transport pe apele interioare, 1 800 km.

Populația Guineii-Bissau este alcătuită în proporție de 97 la sută din autohtoni, colonii și „asimilații" reprezentînd doar 3 la sută din numărul locuitorilor. Structura sa etnică a suferit, în cursul celor cinci secole de dominație, modificări datorate fie migrației în fața ocupantului, fie traficului de sclavi, fie pur și simplu exterminării. Papei și madjaqui în regiunea de coastă, balanta, foulahi, manding sînt tot atîtea etnii trăitoare în această vatră încă înainte de venirea portughezilor. Rezistența lor împotriva colonizatorilor a durat, cu intermitențe, pînă în 1936. Actualmente, grupul cel mai numeros este reprezentat de populația peul sau foula de religie musulmană (30 la sută din totalul locuitorilor).

Din punct de vedere social, majoritatea populației este constituită din țărani... Activitatea economică principală o constituie agricultura, care deține în exporturile sale ponderea cea mai mare.

Partide : Partidul African al Independenței din Guineea-Bissau și Insulele Capului Verde, creat la 19 septembrie 1956 de ing. Amilcar Cabral, Luis Cabral și Aristides Pereira.

La 20 ianuarie 1973, Amilcar Cabral este asasinat. Între 18-22 iulie a.c., într-o zonă eliberată din estul Guineii-Bissau are loc al doilea Congres al P.A.I.G.C. Ordinea de zi (după Afrique Asie) : alegerea succesorului lui Amilcar Cabral ; hotăriri privind proclamarea independenței ; crearea Consiliului de Stat și a altor organe executive, adoptarea primei constituții. Aristides Pereira (v. rubrica profil, „Lumea" nr. 35, august 1973) este ales secretar general al P.A.I.G.C.

Luis de Almeida Cabral, secretar general adjunct al P.A.I.G.C., desemnat președinte al Consiliului de Stat al Republicii Guineea-Bissau este în vîrstă de 42 de ani. Expert contabil, s-a născut la Bissau. Fondator al P.A.I.G.C., el a fost, încă de la începutul creării partidului, membru al conducerii superioare a partidului și unul din principalii lui organizatori. În 1956, în momentul cînd poliția portugheză se pregătea să-l aresteze, s-a refugiat în Senegal. A fost secretar general al Uniunii Naționale a Muncitorilor din Guineea-Bissau încă de la crearea acestei organizații în 1961. Între 1965 și 1970 a fost membru al Consiliului de război al P.A.I.G.C. În cadrul Comisiei permanente el este responsabil național pentru reconstrucția zonelor eliberate.

În noiembrie 1972, într-un interviu acordat în exclusivitate revistei **Lumea** (vezi nr. **48**), Amilcar Cabral anunța pentru prima oară iminența proclamare a independenței Guineii-Bissau : **„Recent, — spunea Cabral — în toate regiunile eliberate s-au desfășurat alegeri generale pentru consiliile regionale și pentru prima Adunare Națională din istoria țării. Adunarea se compune din 120 de membri — 80 dintre ei au fost aleși de către masele populare, iar 40 au fost desemnați din rîndurile militanților P.A.I.G.C.**

Acesta este un nou pas pe calea spre independența deplină a țării și va fi urmat, la sfîrșitul acestui an sau la începutul lui 1973, de proclamarea statului Guineea-Bissau."

■

Drumul parcurs de patrioții din Guineea-Bissau și de P.A.I.G.C., începînd din 23 ianuarie 1963, cînd a fost atacată tabăra militară de la Fulakung, și pînă la 26 septembrie 1973 — data proclamării independenței Republicii Guineea-Bissau — a fost unul lung, care a solicitat eforturi din ce în ce mai mari. Adesea el a fost plătit cu jertfe. Pe cea mai grea dintre ele am numi-

Relațiile P.C.R. — P.A.I.G.C.

1967, august. **O delegație a P.A.I.G.C. condusă de Amilcar Cabral, secretarul general al acestui partid vizitează țara noastră la invitația C.C. al P.C.R. Are loc o întîlnire între tovarășul Nicolae Ceaușescu și Amilcar Cabral.**

1969, august. **La Congresul al X-lea al P.C.R. asistă Amilcar Cabral ca reprezentant al P.A.I.G.C.**

1972, iunie. **România este vizitată de Amilcar Cabral. La 27 iunie tovarășul Nicolae Ceaușescu și Amilcar Cabral semnează Comunicatul comun cu privire la vizita în țara noastră a delegației P.A.I.G.C. Amilcar Cabral, într-un interviu acordat în exclusivitate revistei** Lumea : **„Țin să menționez în această ordine de idei, că Guineea-Bissau conferă o importanță istorică faptului că România, prin persoana secretarului general al partidului comunist și șef al statului român, Nicolae Ceaușescu, a semnat cu noi primul comunicat comun din istoria luptei noastre, atît pe linie de partid cît și pe linie de stat. Intrînd în rîndul națiunilor independente ale lumii, Guineea-Bissau își amintește cu recunoștință de acest moment de referință în istoria relațiilor sale externe".**

1973, 24 septembrie. **Proclamarea Republicii Guineea-Bissau.** 27 septembrie. **Tovarășul Nicolae Ceaușescu, adresează o telegramă președintelui Consiliului de Stat al Republicii Guineea-Bissau, Luiz Cabral.**

29 septembrie. **Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România și guvernul român au hotărît să recunoască Republica Guineea-Bissau, stat independent și suveran.**

t-o deja — moartea lui Amilcar Cabral. Dar, așa cum anticipa orice observator atent și lucid al evoluției faptelor, al desfășurării luptelor — ale cărei elemente esențiale sînt : eficacitatea sporită a patrioților și degringolada armatei portugheze comandate de Spinola — Lisabona nu s-a putut salva de la o mare înfrîngere politică.

În zonele eliberate — care sporeau constant — P.A.I.G.C. a creat cu răbdare și pasiune, cum spunea Cabral, structuri politice, sociale și militare, a hotărît să șteargă urmele dominației portugheze întreprinzînd pași noi și eficienți în vederea construirii unor structuri noi ale vieții social-economice. În anul 1972, P.A.I.G.C., a trecut la o reorganizare globală o structurilor sale politice și administrative pentru a putea răspunde nevoilor unei mișcări în plină creștere și, totodată, pentru a pregăti țara în vederea unui act fundamental pentru istoria ei — proclamarea independenței și a republicii. Astfel, în vara anului 1972, o Adunare Națională reprezentativă a fost aleasă prin vot direct și secret în regiunile eliberate din Guineea-Bissau. Rezultat al unui proces democratic infinit mai avansat și mai riguros decît s-ar fi putut crede chiar și recent, Adunarea era aceea care urma să proclame independența Guineii-Bissau la începutul anului 1973.

Așa cum arătam, asasinarea lui Amilcar Cabral a determinat aminarea ei. Dar, cu prilejul celui de-al doilea Congres al P.A.I.G.C. — iulie 1973 — printre deciziile importante și istorice se află și cea privind proclamarea independenței.

Comunicatul dat publicității la 26 septembrie a.c. informează că una din primele sarcini ale noului stat independent — Republica Guineea-Bissau — o reprezintă eliminarea tuturor forțelor colonialiste portugheze din teritoriile pe care acestea le mai controlează. După deplina eliberare a Guineii-Bissau și a Insulelor Capului Verde — în urma unei consultări populare, cele două teritorii urmează să se unească, creîndu-se un stat unic și independent. Portugalia nu mai are dreptul de a încheia nici un fel de acord în legătură cu probleme privind Guineea-Bissau, iar cele existente vor fi revizuite de Adunarea Națională Populară „în lumina intereselor întregului popor". Guineea-Bissau se proclamă stat suveran, republican, democratic, anticolonialist și antiimperialist și se declară totodată gata să participe la negocieri privind încetarea agresiunii trupelor portugheze care ocupă în mod ilegal o parte din teritoriul țării și comit acte de genocid împotriva populației.

În domeniul extern, comunicatul preconizează întărirea legăturilor de solidaritate și de fraternitate combativă cu toate popoarele din coloniile portugheze.

Constituția Republicii Guineea-Bissau, adoptată concomitent cu proclamarea independenței țării, cuprinde 58 de articole și instituie patru organisme politice principale : Partidul African al Independenței din Guineea-Bissau și Insulele Capului Verde (P.A.I.G.C.), care este forța conducătoare a societății, Adunarea Națională Populară, Consiliul de Stat și Consiliul comisarilor de stat. Adunarea Națională Populară, organul suprem al puterii de stat, este aleasă pentru o perioadă de trei ani. Dreptul de vot, egal și universal, se exercită prin sufragiu direct și secret. Între sesiunile Adunării Naționale, atribuțiile ei sînt exercitate de Consiliul de Stat.

Într-un interviu acordat ziarului algerian „El Moudjahid", Aristides Pereira declara că proclamarea Republicii Guineea-Bissau reprezintă o nouă pagină glorioasă în istoria poporului său, încă un pas spre eliberarea totală de sub dominația colonialismului a continentului african. De asemenea, secretarul general al P.A.I.G.C. și-a exprimat încrederea în succesul deplin al luptei de eliberare a poporului din Guineea-Bissau împotriva colonialismului portughez și a arătat că noul stat își va întări, pe toate căile, legăturile cu statele libere ale Africii și cu celelalte țări ale lumii.

Dumitru Constantin

CONTRAPUNCT

Casa - morgana

Radu Budeanu

„Meccano" este un joc pentru copii și pentru oameni în toată firea. El solicită imaginația, spiritul constructiv și dezvoltă, cu discreție, simpla îndeminare manuală ca și complexa acurate-

Visuri de cauciuc...

ță logică. Așezat în fața unui noian de piese, cuburi sau a diverse elemente componente reprezentînd ceva ce încă nu există, jucătorul este tentat să dibuie în neant spre a asambla, după cum îl duce mintea, o compoziție care poate fi un vapor, automobil, macara, scaun sau alte lucruri înconjurătoare. Jucătorul de meccano realizează de unul singur, complet și în miniatură, obiectele care, în proporție obișnuită, sînt produse de numeroși factori. De aici și derivă entuziasmul nedisimulat al amatorului de meccano : el își demonstrează virtuțile de autor parcurgînd drumul greu al creației de la inspirație la ultimul finisaj.

Constructorii francezi de locuințe, mizînd pe darul omului obișnuit de a avea o fărîmă de inventivitate și strașnice speranțe imobiliare, au lansat pe piața de resort un meccano care adună, subtil, în aceeași cutie, joaca cea mai pură și realitatea cea mai apăsătoare. Este vorba de o sumă aiuritoare de cuburi, elemente și subelemente care reprezintă piesele constitutive ale unei locuințe de o cameră, două, trei sau chiar și mai multe. Un număr impresionant de familii au achiziționat noul joc al cărui sens, reliefat de 160 de firme imobiliare, în urma unei copleșitoare publicități, este să lase inspirație și mînă liberă clientului în conceperea viitoarei locuințe. Avînd libertatea delicioasă de a-și organiza încăperile mult speratului apartament în formule constructive ideale, amatorii par să nu mai depindă de verdictul imuabil al proiectelor tip. De aici și rezultă microedificarea în pas voios a unor scheme indescriptibil de simple sau alambicate într-o paletă de variante care a pus arhitecții pe toate gînduriile. Multicolorele piese de cauciuc prinse una într-alta după cum visează fiecare să iasă din baie și să intre în dormitor sau să treacă prin bucătărie spre a se întoarce în biroul care dă, extrem de original, într-un vestibul legat de hol la cu totul alt capăt, au devenit repede elementele de bază ale visului imobiliar cel de toate zilele.

Societățile de construcții se întrec acum cu o sîrguință înaripată să ofere un meccano cu cît mai multe variante. „Charbonnages de France" a realizat un set de 30 de formule pentru patru camere. „Société Jossermoz", grație unui creier electronic și a unui modul de cameră de 3,55/3,55 m s-a instalat în fruntea plutonului vînzînd vise în variante infinite. Clienții își pot combina idealul ani în șir fără să epuizeze posibilitatea de a se aranja și mai bine.

La polul celălalt al inventivității cu orice preț și al libertății de concepție se află societățile de construcții de alură clasică. Acestea plecînd de la tradiții sondate afirmă cu o înțeleaptă seninătate, care produce vagi fiori în rîndurile concurenței de tip meccano, că francezii nu gustă inovațiile. „Casele tradiționale din cataloagele noastre — aprecia, în acest unic sens, Jacques Balency-Béarn, președintele sindicatului construcțiilor de case individuale — corespund pe deplin gusturilor lor". Dar și „tradiționalii" au unele dificultăți. Pentru că dacă 70 la sută din familiile franceze visează o locuință individuală, 42 la sută fac primii pași spre acest dulce ideal și numai 10 la sută ajung să-și simtă deasupra capului acoperișul în rate.

Aceasta cîndva. Acum nu prea se mai găsesc terenuri la un preț acceptabil pentru clientela pe care și-o revendică atît inovatorii cît și tradiționalii. Oricum, meccano-urile și cataloagele se vînd ca pîinea caldă spre lauda jocului care trebuie să-și păstreze regula...

REPORTAJ PE GLOB

Acel ținut dintre Elba și Neisse...

Vasile Crișu

Marele magazin „Centrum", din Hoyerswerda-Neustadt

Ne desprindem din autostrada de centură a Berlinului, înscriindu-ne pe autobahn-ul spre Dresda, magistrală rutieră de trafic rapid între capitală și zonele puternic industrializate din sud. Lăsăm în dreapta, lîngă Lübbenau, firul cenușiu de beton care, după numai cîteva ore, va ajunge la porțile frumoasei și mult răsfățatei de turiști „Florențe germane", și o luăm spre est, spre rîul Neisse. Călătoria noastră ține spre acel – cum îl descriu ghidurile – „ținut dintre Elba și Neisse unde hectare de pădure cedează teren industrializării", spre districtul Cottbus – regiune în care, mai pregnant poate decît în orice altă parte a R.D. Germane, vechile și așezatele rosturi ale naturii și oamenilor sînt reordonate impetuos, într-o geometrie nouă, modernă, cu un ritm adesea incredibil de alert.

■

Cottbusul, capitala districtului ce îi poartă numele, se află așezat, ca și Berlinul, pe rîul Spree. Numără peste 800 de ani. Posedă, invariabil, ca mai toate orașele din această categorie, noțiunile paralele de Alte und Neue Stadt (Orașul nou și Orașul vechi), Alte und Neue Zentrum, mărturii grăitoare ale salturilor în timp. Unul din cele două centre, cel vechi, a rămas strict medieval. Îi păstrează această caracteristică piața veche, deliberat ferită de asaltul arhitecturii de beton și sticlă. Aici, pe laturile unui dreptunghi aproape perfect, se orînduiesc doar construcții baroc, ridicate în urmă cu două secole, străjuite de masivul Turn Spremberg, înscris, cine mai știe de cîte veacuri, pe emblema orașului. Senzația primară de reversibilitate a timpului este contracarată puternic, șocant, de sutele de automobile moderne parcate în piață. Și, totuși, aici, la Gottbus, în piața veche, în mod bizar, tocmai ele par anacronice. Münzgasse, strîmta stradelă pietruită ce însoțește vechiul zid de apărare a orașului pînă în partea de nord-est a acestuia, constituie un fel de „tunel al timpului". Deoarece, dincolo de ea, spre răsărit, în fața ochilor se deschide larga panoramă a celui mai tînăr cartier – Cottbus-Ost – în care predominantă este construcția pe verticală, atît de familiară vremurilor noastre. De altfel, după cum aveam să aflăm la sediul Consiliului districtual, în ultimele două decenii, în Cottbus nu a existat o singură zi în care să nu se construiască : în estul, ca și în vestul orașului, în perimetrul central, în partea de sud. Locuințe, școli, magazine, edificii culturale, complexe sportive ; un modern combinat textil, ce conferă o nouă strălucire renumelui orașului de tradițională metropolă a postavului ; o uzină de prefabricate din beton, ce livrează produse aproape tuturor marilor șantiere din țară, o serie de alte întreprinderi de mai mică anvergură. Este semnificativ pentru amploarea dezvoltării orașului faptul că, în decurs de două decenii, populația sa a crescut de aproximativ 7 ori – de la 13 000 (în 1952) la 90 000. Orașul este considerat „fochistul țării", titlu conferit de amplasarea sa în mijlocul „acelui ținut dintre Elba și Neisse", plasat la baza tuturor calculelor energetice ale R.D.G., veritabilă capitală a cărbunelui și energiei.

■

Pe terenurile districutului Cottbus se află circa 60 la sută din rezervele globale de lignit ale țării. Evaluate la 40 miliarde tone, ele constituie astăzi principala bază a producției de energie, precum și a industriei de derivate din cărbune. În trecut, Cottbusul era foarte înapoiat din punct de vedere industrial. Abia în anii puterii populare, exploatarea și valorificarea pe cale industrială a cărbunelui au luat aici amploarea cuvenită, transformînd districtul într-un remarcabil centru al industriei carbonifere și energetice, care asigură 43 la sută din necesitățile de

Centrala electrică de la Lübbenau

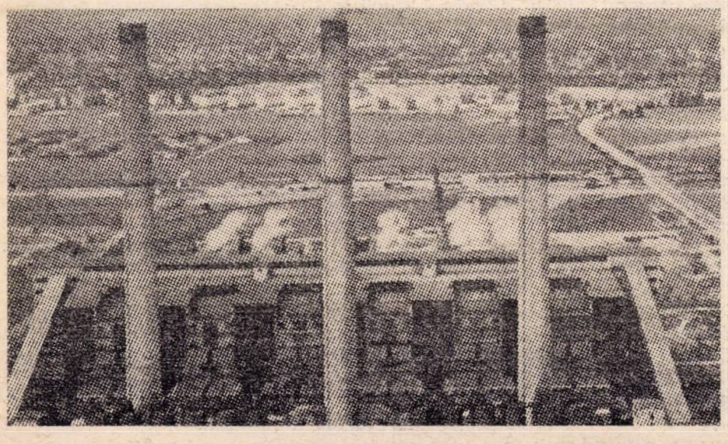

Privire de ansamblu asupra lui „Schwarze Pumpe", cel mai mare combinat de înnobilare a cărbunelui brun din lume

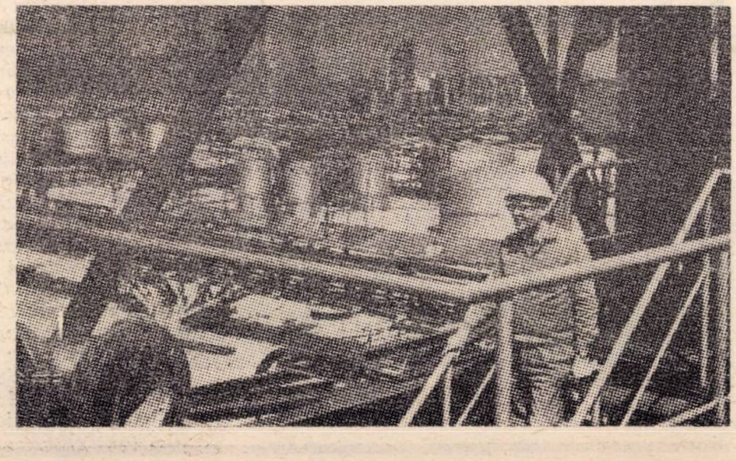

energie ale țării. Întreaga zonă limitrofă capitalei districtului a fost transformată, treptat, într-o constelație industrială de primă mărime. La Lauchhammer a fost construită o cocserie-gigant, care fabrică din lignit cocs de înaltă temperatură pentru industria metalurgică, necesar îndeosebi furnalelor cu cuvă joasă ale uzinei metalurgice Vest din Colbe, precum și întreprinderilor chimice. Gazele rezultate din uriașele retorte ale cocsificării sînt utilizate în alte centre industriale. La est de Lauchhammer se află uriașul combinat de lignit „Schwarze Pumpe" (instalațiile sale ocupă o suprafață de 25 kilometri pătrați), care produce în principal gaze, dar deține posibilitatea producerii tuturor derivatelor lignitului. Zilnic, acest Moloh de înnobilare a cărbunelui înghite 100 000 tone de lignit brut. Adică, 100 de trenuri de marfă cu cîte 50 de vagoane, de cîte 20 tone fiecare. Aici, în cele trei uzine energetice, trei fabrici de brichete și uzina de gaz comprimat urmează să fie transformate 43 milioane de tone lignit brut în brichete, cocs, hidrocarburi lichide, energie electrică și gaze. Cînd s-au trasat primele jaloane ale acestui obiectiv-gigant, pentru muncitorii, tehnicienii și inginerii veniți să-l construiască au fost suficiente cîteva camere. Ele — îmi povestea un interlocutor german — au fost comandate la hotelul din Hoyerswerda, cu recomandarea de a fi pregătite, în perspectiva cea mai apropiată, alte cîteva camere. Zece ani mai tîrziu, în 1965, muncitorii și inginerii de la „Schwarze Pumpe" aveau nevoie... de un oraș. El a apărut — satelit al localității Hoyerswerda — adăpostind astăzi circa 27 000 de suflete.

Lignitul este transformat în energie și la centrala Trattendorf (450 megawați) din apropiere de Spremberg. Și tot de energie este vorba cînd sînt amintite alte obiective economice de importanță republicană, și anume marile termocentrale surori de la Lübbenau și Lübbenau/Vetschau. Acestea, aprovizionate cu cărbune de la exploatările la zi Schlabendorf și Seese, au o capacitate instalată de 2 500 megawați. Cele 7 coșuri ale termocentralei de la Lübbenau, înalte de cîte 140 de metri — ne spunea cu mîndrie directorul acesteia, Dieter Albert, cu prilejul vizitării unor blocuri energetice de la Lübbenau/Vetschau — au conferit o nouă emblemă orașului, întregii zone Spreewald. Districtul Cottbus, întreaga țară, vor primi, fără îndoială, dimensiuni energetice noi cînd va fi pusă în funcțiune la întreaga capacitate prevăzută (3000 MW) gigantica termocentrală de la Boxberg.

■

Industria carboniferă și energetică este dominantă în districtul Cottbus. Dar nu sînt, firește, lipsite de importanță alte ramuri ce s-au dezvoltat în anii socialismului : industria chimică (la Guben și Schwarzheide), cea textilă (Cottbus, Forst și Spremberg), industria sticlei și ceramicii (Weisswasser și Friedrichshain), industria construcției de mașini grele (Lauchhammer), a lemnului, a materialelor de construcție, industria alimentară. Toate acestea — nemaipomenită concentrare de efort și hărnicie — au concretizat, la modul cel mai propriu vorbind, și în acest „ținut dintre Elba și Neisse", cuvîntul **industrializare.**

INDIA, azi și mîine

Eugeniu Obrea

Jungla și-a făcut apariția în imediata noastră apropiere. Un bărbat uscățiv, o umbră de om, și un elefant de dimensiuni înfricoșătoare ne întîmpină pe aleea îngustă. Elefantul stă calm, așteaptă pe turiști cu răbdare profesionalizată, după care intră în scenă. Un bețișor pus în piciorul gigant dă semnalul începutului reprezentației. Rupe o ramură din copacul la umbra căruia se aciuase, o transformă în evantai, apoi în mătură, după care o... mănîncă. Aparatele de fotografiat (taxă suplimentară de intrare pentru fiecare din ele...) sînt puse la grea încercare. Parcă s-a declanșat o cursă contracronometru, o goană frenetică pe kilometri de peliculă. La „Reptile House", ritmul este aitul. Cobra cu o înfățișare de ceramică modernistă n-a dobîndit veleități de vedetă care pozează. O imită hipopotamul care ignoră pe vizitatori, preferînd să încerce adîncimea apei. Pe aleile parcului ne însoțesc strigătele maimuțelor și răcnetele tigrilor. Ca și șopîrlele care zburdă cu nevinovăție atît printre animalele deșertului, junglei și Himalayei, cît și printre vizitatori. Pătrundem apoi într-o oază de liniște. Clădirea de cărămidă roșie, cu tavane de lemn pictate, susținute de bîrne, în care plutesc tăceri de sanctuar, conservă o lume pe care o întîlnisem doar în lecturi și filme, o lume bizară, tulburătoare, un univers pe care nu izbutesc să-l descifrez, ci doar să-l contemplu profan, admirativ. În vitrine

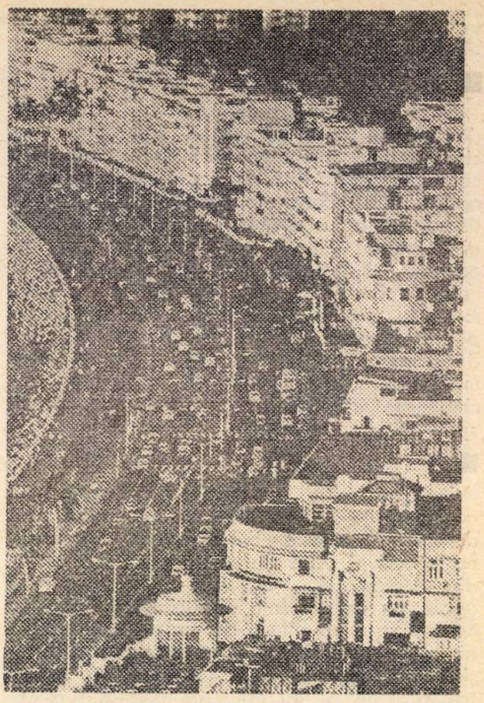

Bombay, vedere generală

și pe socluri se află înșiruite personaje fabuloase zămislite de omul acestor locuri, zeități care îl copleșesc, care-i populează conștiința și îi bîntuie existența.

India imaginilor tradiționale am regăsit-o nu numai în parcul din Trivandrum, în care pitorescul este savant concentrat sau la prînzul în stil Kerala, la hotel „Mascot" unde farfuria a fost înlocuită de o frunză de cocos pe care s-au îngrămădit specialități culinare locale teribil de condimentate (doar de aici, din sudul Indiei, a început lungul drum al piperului spre Europa). După o recepție organizată de o corporație industrială, ni s-a oferit la zece noaptea o doză de narcotic oriental : un spectacol de dans și muzică indiană. Legenda tînguită într-o limbă pe care nu o înțelegeam a rămas doar un fundal sonor obsedant, în timp ce pe scena răscolită de un reflector stingher, ca un felinar plăpînd în smoala nopții, o școlăriță ne vrăjea prin expresivitatea gesturilor, prin uimitoarea ei capacitate de a utiliza, într-o gamă infinită, mișcarea ochilor, mîinilor și gîtului, prin fantastica interiorizare. Pe școlăriță și pe colegele ei le-am întîlnit a doua zi la un miting politic : Universitatea din Trivandrum își exprima solidaritatea cu Vietnamul. Fetița firavă, care pe scenă sugera

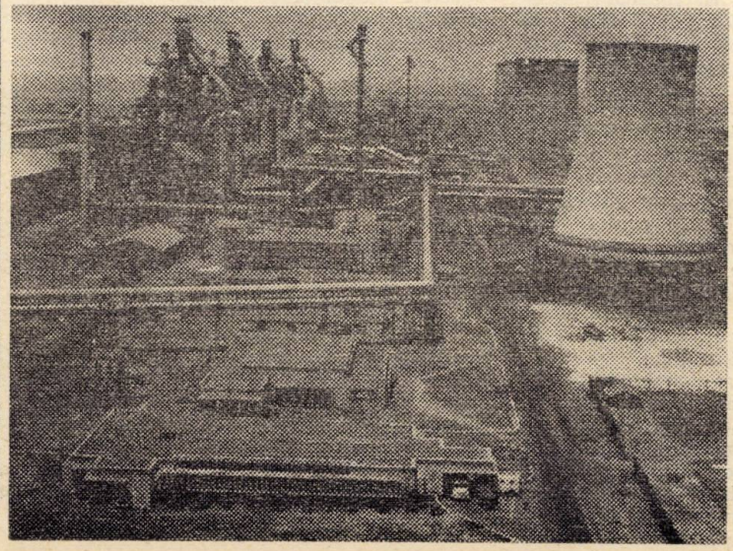

Întreprinderea siderurgică Durgapur din Bengalul de vest. În ultimii ani, India a înregistrat progrese economice remarcabile ; decorul industrial devine o componentă obișnuită a existenței cotidiene

un porțelan fragil, aplauda energic și agita un drapel...

■

India presupune o tulburătoare acumulare de imagini care fascinează sau care șochează, care stimulează curiozitatea sau care contrazic flagrant clișee obișnuite despre această țară care are proporțiile unui continent. India înseamnă și labirintul tarabelor din Chandri Chowk, cu înghesuiala lor imposibilă, și Qutab Minar, turnul de piatră care de o mie de ani înfruntă seismele istoriei, și zidirile de marmură ale Agrei, care poartă în eternitate mărturia puterii de creație a poporului care a dat umanității Ramayana și Mahabharata, și instalațiile nucleare de la Tronbey care înseamnă o punte spre viitor.

■

India nu se reduce la pitorescul păstrat în aglomerările în care mașinăria timpului pare defectată sau la exotismul născut din imaginația naturii. Old Delhi nu sintetizează India prezentului. Elefanții care se plimbă egali pe bulevardele capitalei indiene nu ne pot face să uităm că multe din automobilele ce aleargă pe asfaltul asaltat de arșiță sînt fabricate în uzinele indiene. Meșteșugarii ce își au atelierul instalat sub cupola cerului, insensibili la fluviul uman care

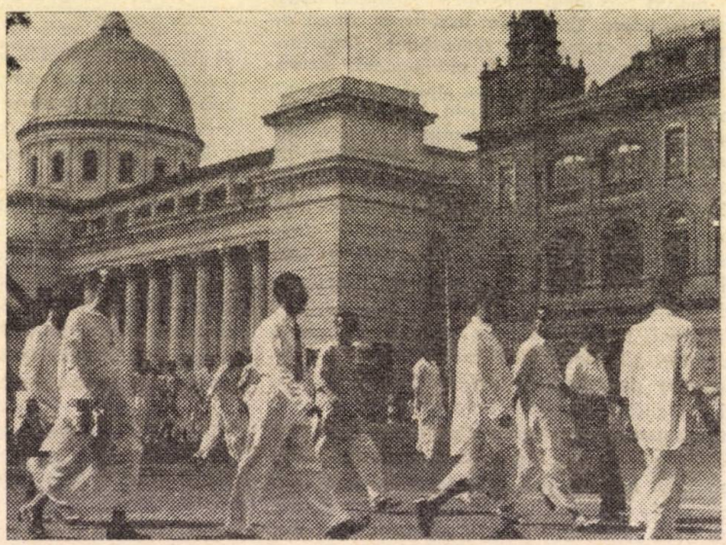

În centrul modern al Calcuttei: albul vestimentar, culoarea tradițională

tălăzuiește în jur, nu ne șterg din memorie o cifră : 30 000 — numărul uzinelor ce au prins rădăcini în solul Indiei numai în ultimele două decenii. În sudul țării, la peste 2 000 km depărtare de Delhi, am vizitat o fabrică cu 450 de muncitori. Hale fără pretenții, un proces tehnologic simplu, dar oamenii aceia care înscriseseră cu mîndrie pe o placă anul înființării fabricii — 1959 — pentru a sublinia că este un rod al independenței, mărturiseau un emoționant optimism, își subliniau încrederea în ziua de mîine. Vor înălța ziduri mai puternice, uzina va crește, cu furnale înalte ce vor rivaliza trupurile zvelte ale cocotierilor pe care, pînă acum, cerul părea să se sprijine...

Dar nu-i vorba doar de speranțe incredințate viitorului. Pe harta economică a acestei țări, există giganți industriali asemeni celui de la Bhilai care a produs în ultimul an 2 100 000 tone oțel. Proiectele pentru anii care urmează sînt îndrăznețe : Bhilai și Bokaro vor trebui să asigure 10 000 000 tone de oțel pe an. Decorul industrial devine o componentă obișnuită a existenței cotidiene, iar suprafețele agricole ce nu mai depind de capriciile musonului se înmulțesc.

Într-o dimineață în care dogoarea soarelui devenise insuportabilă, transformînd automobilul într-o plită fierbinte, am petrecut cîteva ore la Chatarpur, un sat de lîngă Delhi. Gazdă mi-a fost un țăran uscățiv, cu capul strîns într-un turban alb și care — potrivit propriei afirmații — trecuse de șapte decenii de viață. Ne-a condus într-o încăpere, la etaj, urcînd pe o scară îngustă, cu trepte de ciment neînchipuit de înalte. Am discutat despre recolte și munci agricole, despre treburi gospodărești și de familie. Ranjit Singh Tiaghi se dovedea volubil, cu o vioiciune care mă îndemna să-i scad cel puțin două decenii din vîrsta pe care o mărturisise. Repeta mereu că recoltele i-au crescut, că seceta nu-l mai sperie și că metodele moderne de lucru i-au permis să smulgă ogoarelor roade mai multe. Dar nici semințele de o varietate superioară, nici tractoarele și nici îngrășămintele n-au intrat în viața satului fără dificultăți. Sătenii au privit neîncrezători pe specialiștii veniți să-i îndemne să schimbe vechile obișnuințe ale muncilor agricole, truda primitivă pe care pămîntul o răsplătea cu zgîrcenie. Preferau să rămînă credincioși unei tradiții care îi condamnase la sărăcie. Refuzau ceea ce li se părea o aventură în necunoscut. Semințele noi nu le inspirau încredere. Nici mașinăria metalică ce trebuia să înlocuiască forța animalelor. Ranjit a înțeles mai devreme ca alții adevărul. Și nu a regretat. Recoltele (cîte două-trei pe an) i-au adus faimă. Chiar Nehru a venit să-l cunoască. Ne arată mîndru o fotografie înrămată, prinsă pe perete. Îl recunoaștem lîngă ilustrul conducător pe țăranul din Chatarpur...

Faptul că India fabrică aparataj electronic, nave și locomotive, că o treime din locuitorii satelor se bucură de binefacerile electricității, că producția cerealieră s-a dublat în 20 de ani reprezintă importanți pași înainte pe un drum care făgăduiește racordarea la cerințele acestui secol. Economia indiană cunoaște un ritm de creștere de 5,5 la sută care va fi menținut și în viitorul cincinal (1974—1979). Oficialitățile indiene cu care am discutat la Delhi subliniau importanța atribuită de guvernul Indirei Gandhi unei reduceri a inegalităților sociale.

Strategia economică este elaborată în perspectiva ameliorării condițiilor de viață ale păturilor sărace ale populației. Indira Gandhi afirma : „Încrederea mea în natura superioară a omului nu-mi permite să accept valoarea dinamică și eficientă a profitului drept mobilul dezvoltării și progresului". Beneficiarul principal al dezvoltării, în concepția oficială, trebuie să fie omul simplu.

Un înalt funcționar guvernamental îmi spunea că opera de dezvoltare presupune punerea unui accent deosebit pe întărirea sectoarelor de bază și în acest context pe valorificarea mai largă a resurselor de forță de muncă. Numai pe parcursul unui singur an se alocă 2,4 miliarde rupii în vederea creării de noi locuri de muncă. Oamenii descoperă natura și ritmurile ei de viață, realizează un teribil salt în timp, pătrunzînd larg pe porțile secolului XX. Distanța dintre Old Delhi și modernele edificii ale industriei poate fi măsurată doar cu unitățile de măsură ale timpului. Distanța aceasta India o parcurge mereu mai rapid...

REFLECTOR

„Victoria" forțelor reacționare din Chile este iluzorie"

„Dintotdeauna m-a impresionat modul cum își construiește Iugoslavia nouă societate, urmînd o cale proprie", a declarat generalul OMAR TORRIJOS, președintele guvernului din Panama, într-un interviu acordat agenției Taniug cu prilejul vizitei pe care o întreprinde în Iugoslavia.

„Tito este o personalitate istorică. El a menținut o Iugoslavie liberă și autonomă, a făcut ca ea să fie respectată de toți și tocmai din această cauză îl apreciez foarte mult".

Referindu-se la convorbirile panamezo-americane cu privire la Canalul Panama și zona acestuia, generalul Torrijos a răspuns: „În ce privește această problemă, sîntem aproape la zero. Noi insistăm asupra dreptului care ne aparține: să ni se respecte suveranitatea asupra zonei Canalului Panama, iar americanii continuă să tacă. Totuși, această situație nu poate fi veșnică: opinia publică mondială se află de partea noastră, iar răbdarea poporului panamez se apropie de sfîrșit".

La întrebarea care este părerea lui despre afirmația anumitor cercuri din Washington potrivit cărora generalul Torrijos trebuie „amenințat și potolit", interlocutorul a răspuns : „Știu că există asemenea amenințări și chiar că se fac referiri la posibilitatea lichidării mele, dar lupta pentru Canalul Panama nu este numai lupta mea. Suveranitatea asupra Canalului și a zonei acestuia a devenit o religie a poporului panamez și nimeni nu mai poate împiedica aceasta. Și apoi, generalul Omar Torrijos poate fi mai periculos mort decît viu..."

„Același lucru s-ar putea spune și pentru Allende", a remarcat reprezentantul agenției Taniug.

„Moartea lui Allende m-a impresionat profund, a răspuns premierul panamez. Ceea ce s-a întîmplat în Chile constituie o lecție importantă pentru America Latină. Forțele reacționare și de opoziție au triumfat. Dar nu trebuie neglijat faptul că este o victorie iluzorie și trecătoare a celor care doresc să împiedice procesul transformărilor structurale și revoluționare pe continentul Americii Latine. Această victorie va constitui o stagnare de scurtă durată a acestor procese și nimic mai mult. Ele vor începe să apară din nou, mai ample, mai organizate. Consider că forțele reacționare au înțeles că această perioadă se apropie și că ceea ce au făcut în Chile, cu două săptămîni în urmă, a fost doar un act de nebunie și disperare.

Singurul lucru pe care forțele reacționare nu l-au înțeles este faptul că mormîntul lui Allende nu este o groapă obișnuită și că acolo nu poate fi îngropat și idealul pentru care a luptat".

CONDIȚIA DRAMATICĂ A MUNCITORILOR IMIGRAȚI

„Barbarul" este și astăzi... celălalt?

În antichitatea greacă și romană, „barbarul" era totdeauna celălalt. Cel diferit. Cuvîntul, de obîrșie elină, însemna străin — implicînd însă și o nuanță peiorativă : străinul venea de dincolo de granițele civilizației familiare, dintr-o altă lume, necunoscută, considerată orgolios și aprioric inferioară. Dealtminteri, în mai toate limbile există „străin" și „straniu", cuvinte etimologic înrudite. Puținătatea mijloacelor de informație ale vremilor mai de demult fac de înțeles, și într-un caz și în celălalt, suspiciunea cristalizată în miezul cuvintelor. Mai greu de acceptat pentru o conștiință contemporană este, astăzi, în condiția dezvoltării tehnicilor de călătorie și a celor de transmitere a cunoștințelor, în condiția drepturilor omului unanim recunoscute, persistența unui climat de neîncredere, dispreț și teamă amestecate, față de cei care, în interiorul unei comunități, sînt altfel : prin limba pe care o vorbesc sau prin felul în care trăiesc sau prin culoarea pielii sau prin mai multe din acestea laolaltă. Xenofobie, discriminare rasială. Ele există. Nu numai sub forma problemei negrilor în Statele Unite, a segregației legiferate în Africa de Sud sau în Rhodesia. Dar și în țările cele mai industrializate ale occidentului european, sub aspectul raporturilor dintre populația de baștină și mîna de lucru imigrată. Pe măsură ce aceasta a sporit numericește, s-au înmulțit zonele și momentele de tensiune. Periodic, în ultimii ani problema revine la ordinea zilei. Multă vreme incidentele alimentau în ziare rubrica faptelor diverse. Sub presiunea realității, s-a trecut treptat de la consemnarea laconică la marele reportaj și ancheta sociologică, apoi la preocupări de ordin guvernamental pentru definirea și crearea unui cadru care să elimine condițiile de frictiune. Dar numărul însuși al imigranților dă măsura considerabilului efort necesar : atît în Franța cît și în Germania federală — sînt țările cu cel mai mare număr de muncitori străini — mîna de lucru de peste graniță reprezintă peste 2 milioane de persoane (cum unii au venit cu familiile, totalul e de 3,8 milioane în Franța și de aproape 3,5 milioane în R.F.G.).

Într-un autobuz, la Marsilia...

Un incident recent a proiectat brusc, din nou, în paginile presei (franceze în primul rînd, dar nu numai franceze) această problemă în toată dramatica ei complexitate. Și nu atît incidentul propriu-zis, oricît de dureros, cît felul în care climatul de tensiune din Marsilia a devenit un fel de cutie de rezonanță. Iată faptele. Duminică 26 august, într-un autobuz marsiliez, un călător omite să-și ia bilet, șoferul îi atrage atenția, omul face ce i se spune și se așează. Deodată, autobuzul își pierde direcția, începe să meargă în zig-zag : călătorul admonestat cu cîteva minute mai înainte a înjunghiat pe șofer și, croindu-și drum cu cuțitul în mînă printre pasageri, rănind vreo patru, încearcă să coboare. Este imobilizat de un fost campion de box care se afla în autobuz, și pe jumătate linșat de mulțime. A doua zi se afla din sursă autorizată că în 1969 agresorul a fost el însuși victima unei agresiuni în cursul căreia a primit o lovitură gravă la cap și că de atunci suferă de tulburări mintale. Comitetul intersindical al personalului de pe vehiculele de transport în comun (tramvaie, autobuze) amintea că securitatea la locul de muncă este o veche revendicare, nesatisfăcută. Pentru grupurile de extremă dreaptă nu avea însă nici o importanță că agresorul este un dezechilibrat (și că de trei ani, de cînd fusese autorizat să muncească în Franța, n-a avut nici un antecedent penal, iar patronii lui au dat despre el referințe bune), nici că, în cunoștință de cauză, colegii lui Désiré Gerlache, șoferul ucis, lucrătorii de pe tramvaie și autobuze declară că majoritatea atacurilor îndreptate împotriva lor au fost comise de europeni. Grupurilor de dreapta prilejul li s-a părut propice unei explozii de propagandă rasistă menită să fructifice capitalul pe care îl constituie pentru ele prejudecățile nedepășite ale unora, resentimentele necicatrizate ale altora : agresorul, Saleh Bougrine, era algerian.

Marsilia este, în general, un oraș agitat. Și pentru că are un milion de locuitori. Și pentru că e port. Și pentru că e meridional. De douăzeci și șase de secole este una din marile deschideri către sud ale continentului. Către sud, adică în primul rînd către țările mediteraneene vecine și către continentul african. Cu atît mai mult în acest din urmă caz cu cît între Franța și unele din țările Africii există înțelegeri privitoare la mîna de lucru. Determinate de nevoile economiei franceze, pe de o parte, pe de alta de faptul că economia în curs de dezvoltare a respectivelor țări africane încă nu izbutește să folosească întreaga capacitate de muncă a populației. Protocolul în vigoare între Paris și Alger, de pildă, reprezintă intrarea în Franța, în medie anuală, a 25 000 de algerieni. Cu Marocul, cu Tunisia, cu alte cîteva țări africane, au fost adoptate de comun acord unele măsuri restrictive. Totuși, situația în momentul de față este următoarea : în ultimii zece ani numărul algerienilor a trecut de la 480 000 la 800 000, al marocanilor de la 60 000 la 220 000, al tunisienilor de la 40 000 la 120 000. Cifrele sînt mai puțin precise în ceea ce privește sosirile din Africa neagră, dar în baza acordurilor de cooperare se prevede și aici o creștere simțitoare. De notat că numărul italienilor și al spaniolilor care lucrează în Franța — unde cu ani în urmă constituiau un aflux masiv de mînă de lucru — este în declin, ca urmare a evoluției economiei celor două țări.

Să ne întoarcem la Marsilia, unde incidentul de acum șase săptămîni a funcționat ca un revelator. Masa mîinii de lucru imigrate în Franța se repartizează inegal pe suprafața „hexagonului". Marile aglomerații se găsesc în diferite zone industriale — în primul rînd aglomerația pariziană, regiunea lyoneză și sudul medi-

Muncitorilor străini le sînt repartizate treburile cele mai ingrate și mai puțin plătite. De pildă, munca necalificată la construcția drumurilor

Preocupare primordială : a cheltui cît mai puțin, a păstra banii pentru acasă

terancan. Această din urmă zonă are în ochii nord-africanilor și meritul, care nu trebuie ignorat, de a putea munci într-un cadru natural — climă, vegetație — mai apropiat de cel cu care sînt deprinși și în condiții în care contactul cu cei de acasă este înlesnit de posibilitatea sporită de a întîlni conaționalii ce vin sau pleacă. După Paris, Marsilia este orașul în care trăiesc cei mai mulți nord-africani : 25 000 de algerieni, 6 000 de tunisieni, 2 700 de marocani. Plus încă vreo 40 000, în majoritate algerieni, în „bidonville-urile din împrejurimi.

Ceea ce înseamnă aproximativ 7,3 la sută din populație. Sub ceea ce sociologii numesc „pragul de toleranță" al unei comunități față de prezența în interiorul ei a unei micro-comunități eterogene : „pragul" este situat, după autori, către 8, 10, 12 sau 15 la sută. La o mai atentă privire, acest gen de diagnostic sociologic — care asimilează climatul de ostilitate față de „venetici" cu „reacția de respingere" față de grefarea unui organ (metafora împrumutată controverselor medicale la ordinea zilei are deci o aură „științifică" și e cu atît mai frapantă) — furnizează un fel de alibi xenofobiei. Cu mai multă sau mai puțină generozitate, după nivelul la care e fixat faimosul „prag de toleranță". Ceea ce determină, de fapt, condiția de semisegregație a mîinii de lucru imigrate, pretutindeni unde se manifestă „reacții de respingere", este — semnalată de asemenea de sociologi și recunoscută de glasuri autorizate la toate nivelurile administrației de stat, inclusiv cel guvernamental — lipsa unor „structuri de găzduire" adecvate. Dar despre aceasta vom mai vorbi.

La Marsilia, situația prezintă în plus unele particularități. Comentatorii vorbesc despre „atmosferă cronic încărcată", despre „contencios emoțional", ceea ce este neîndoielnic o realitate. Cei peste șapte ani de război cu Algeria și proclamarea independenței algeriene ar fi putut poate să devină un capitol de istorie, închis și înțeles și acceptat, dacă unele categorii de francezi nu ar continua să resimtă evenimentele de acum peste un deceniu ca o frustrare. În primul rînd — dar nu numai ei — o parte din cei 100 000 de francezi repatriați din Algeria și dintre care mulți s-au stabilit în această regiune. Climatul pasional — și intenția deliberată de a-l întreține, de a-l exploata — explică de pildă editorialul-invectivă, adevărată criză de delir antialgerian, apărut într-unul din ziarele marsilieze, imediat după moartea lui Désiré Gerlache, explică banderolele și inscripțiile furibunde apărute ici și colo, confecționate în grabă de un așa-zis „comitet de apărare a marsiliezilor", el însuși improvizat. Răspunzînd acestor acțiuni provocatoare, cotidianul „La Marseillaise" scria a doua zi cu dureroasă indignare : „Pentru că cel care a ucis este un algerian, de ce trebuie ca unii să întreprindă o scandaloasă exploatare a dramei pentru a atița la xenofobie și rasism ?"

Dincolo de faptul divers

„La Marseillaise" este un ziar comunist. Dar, într-o lungă declarație, arhiepiscopul Etchegaray al Marsiliei lua de asemenea atitudine împotriva a tot ce ar putea stîrni „ o teribilă izbucnire de rasism". Considerînd că problema muncitorilor imigrați este deosebit de serioasă, înaltul prelat spunea : „Aș vrea ca, în mod calm, cu concursul tuturor, să examinăm și cauzele și efectele unei situații foarte complexe și a cărei rezolvare cere mult curaj, multă imaginație și multă dezinteresare". În același timp, ministrul muncii, Georges Gorse, sublinia într-un interviu că ar fi primejdios să se tolereze „reacții rasiale care ar deveni repede rasiste și care, dealtminteri, sînt condamnate de lege", adăugînd că sînt necesare eforturi sporite spre a se asigura muncitorilor străini „o viață materială și morală decentă". Trebuie consemnat dealtminteri că înmormîntarea lui Désiré Gerlache „s-a desfășurat, așa cum au dorit familia și tovarășii lui de lucru, într-o atmosferă de reculegere și demnitate exemplare", arăta „L'Express". În cortegiu, un alt reporter înregistra un dialog semnificativ între o fată tînără și un preot : „Cînd este cineva rasist, părinte ?", întreba fata. „Din momentul în care refuză ca altcineva să fie diferit de el", răspundea clericul.

Evenimentele de la Marsilia par să fi alarmat în mod justificat opinia publică. În săptămînalul citat, Paul Guimard, publicist strălucit, își exprimă o nădejde : „Tragicul fapt divers de la Marsilia și consecințele lui sordide au determinat poate începutul unei evoluții a stărilor de spirit. Rareori, glasuri atît de diferite s-au ridicat la un asemenea unison pentru a condamna ura de rasă". Fără a minimaliza însă dificultățile, tot Guimard scrie : „...Ciclul este pur și simplu infernal. Sartre observa în ale sale «Reflecții asupra problemei evreiești» că, interzicîndu-se timp de secole evreilor să posede pămînt, a devenit simplu de demonstrat că evreii nu sînt pricepuți la muncile agricole. La fel, condițiile de viață ale muncitorilor arabi în Franța sînt cele mai potrivite pentru a face din ei ceea ce li se reproșează că sînt". Adică niște neintegrați.

În ce constă aceste condiții de viață ? Intrarea în Franța se face pe două căi : legal, în baza acordurilor de la stat la stat, sau — peste numărul celor veniți legal — în mod clandestin. Cei din ultima categorie sînt inevitabil victimele „negustorilor de oameni" (mai întîi intră pe mîna profesioniștilor trecerii ilegale a frontierelor, apoi pe mîna celor ce joacă rolul unor oculte și rapace oficii de plasare) și ale „negustorilor de somn" (organizatorii de sordide locuințe colective prin case dărăpănate, prin pivnițe, prin barăci). Cei care sosesc cu acte în regulă scapă, firește, de serviciile contrabandiștilor, dar nu pot evita totdeauna celelalte capcane : în ceea ce privește ocuparea unui loc de muncă, repartiția este uneori lentă, iar în ceea ce privește domiciliul, industriașii din sectorul construcțiilor, de pildă, folosesc 22 000 de muncitori imigrați dintre care numai 12 000 sînt instalați în căminele întreprinderilor respective, Citroën asigură locuință unei zecimi din angajații săi străini (1 500 din 15 000). Într-un interviu mai amplu decît cel menționat mai sus, Georges Gorse, după ce a amintit cele două legi recent adoptate de parlament împotriva „negustorilor de oameni" și împotriva „negustorilor de somn", a făcut o serie de observații interesante privind datele generale ale problemei și

„Caravanele" și nefericiții lor pasageri

În Italia, problema mîinii de lucru imigrate are cu totul alt aspect decît în Franța sau în Germania federală. Multă vreme, muncitorii italieni ei înșiși emigrau, iar dezvoltarea industrială s-a tradus în primul rînd printr-o reducere a numărului acestor plecări.

Imigrația în Italia nu e masivă și poartă pecetea clandestinității. Nord-africani sau originari din diferite țări ale Africii negre, imigranții, dacă sînt depistați de poliție, sînt expediați înapoi acasă — de unde au plecat pentru că nu-și puteau cîștiga existența. Iar pînă la acest deznodămînt care pune capăt tentativei europene a celor mai mulți dintre ei, trăiesc fără permis de ședere în țară, fără autorizație de lucru, fără drept la asigurări sociale, cu teama de a fi descoperiți. Săptămînalul milanez „Tempo", fără îndoială sub impresia celor petrecute în Franța, consacra cîteva pagini situației acestor oameni în capitala lombardă. Reportajul începea cu relatarea unui „fapt divers". Pe o stradă din Milano, doi tineri africani, unul din Mali, celălalt din Senegal, se ciocnesc din nebăgare de seamă de un trecător. Își cer scuze. Celălalt vociferează, apoi, considerînd că e mai prudent să nu sară la bătaie cu doi adversari, se retrage. Dar urmărește pe unul dintre tineri, cel din Mali. Cînd acesta ajunge acasă, îl atacă, îi aplică două lovituri de cuțit și fuge. Rănitul nu îndrăznește să strige, ca să nu apară poliția. Nici la punctul sanitar din apropiere nu se poate duce, pentru că acolo se face proces-verbal. Reușește să ajungă la niște prieteni : aceștia îl transportă acasă, cheamă un medic care îl pansează... și care ia cam un sfert din salariul lunar al pacientului ca să nu vorbească. După cîteva zile, tînărul se duce din nou la lucru : patronul îl informează că a fost înlocuit. Patronul nu este proprietarul sau directorul unei întreprinderi economice, ci un traficant de oameni : este șeful unei „caravane", adică al unei oficine care furnizează mînă de lucru ilegală, deci ieftină, micilor industrii. Și încasează drept comision un sfert din remunerația angajaților. „Tempo" precizează că funcționează la Milano patru asemenea „caravane" și că — spre deosebire de cele torineze specializate în furnizarea de mînă de lucru din „mezzogiorno" — operează și printre africani.

Este interesant de urmărit evoluția acestei imigrații, care a început acum cîțiva ani. Cu personalul casnic. Pe măsură ce bucătăresele, jupînesele, grădinarii din casele burgheziei milaneze formulau revendicări, stăpînii descopereau prin cunoștințe și cunoștințele cunoștințelor posibilitatea de a aduce personal de culoare. Cînd s-a legiferat în Italia munca domestică, cererea a atins apogeul și au apărut agenții specializate ai căror reprezentanți se deplasează periodic „pe teren", de unde se întorc cu loturi de cîteva zeci de fete. Acestea sînt la cheremul absolut al celor la care servesc. În cel mai bun caz, ei și-au luat obligația de a plăti biletul de întoarcere.

După personalul domestic, a urmat recrutarea, de asemenea organizată, de nord-africani în special, ca vînzători ambulanți pentru desfacerea unor mici obiecte de „marochinărie" : aceste obiecte nu au văzut niciodată Marocul, ele sînt confecționate pe undeva pe lîngă Bergamo. Muncitorii industriali vin individual, tot clandestin însă, și, cum nu au juridic o situație mai bună decît femeile de servici sau vînzătorii ambulanți, sînt condamnați să devină pasagerii nefericiți ai „caravanelor".

I. P.

coordonatele politicii guvernamentale. Ministrul a declarat că imigrația mîinii de lucru este o necesitate pentru dezvoltarea industrială a Franței și că adoptarea în această privință a unei atitudini de „malthusianism" nu ar face decît „să frîneze dezvoltarea economiei". Politica guvernului, a arătat el, își propune : 1) întărirea controlului la frontiere pentru a împiedica imigrația clandestină, care, de pe o parte, reprezintă „soluția de facilitate pentru anumiți șefi de întreprindere" (aceștia pot eluda astfel obligații fixate prin lege și pe care noii veniți, necunoscători ai legislației și neorganizați, le ignoră), pe de altă parte, ar amenința să restrîngă, prin fărîmițare, eficacitatea măsurilor sociale ce urmează a fi luate în favoarea muncitorilor străini ; 2) a dezvolta această acțiune socială : „sîntem, a spus ministrul, în curs de a organiza o rețea națională care să se ocupe cu primirea imigranților și comisii departamentale de acțiune socială" ; se proiectează, de asemenea, reconsiderarea și dezvoltarea politicii referitoare la locuințele destinate muncitorilor străini. În plus, ministrul a amintit că, în cadrul C.E.E., există consultări în acest domeniu : „Urmează, după cum știți, ca pînă la sfîrșitul acestui an, să adoptăm un program de acțiune socială...".

Programul acesta de acțiune socială nu este însă o problemă nouă pe ordinea de zi a reuniunilor C.E.E. și acordul între parteneri nu pare lesne de realizat, judecînd după dezbaterile de pînă acum. Fapt este că acum două săptămîni, la Alger, Consiliul revoluției și guvernul au publicat un comunicat prin care se anunța suspendarea imediată a emigrației algeriene în Franța. Pînă cînd „condițiile de securitate și de demnitate vor fi garantate de autoritățile franceze tuturor cetățenilor algerieni".

Florica Șelmaru

Vînzători ambulanți clandestini...

A fi „Gastarbeiter"

dr. N. S. Stănescu

În publicația vest-germană „Welt am Sonntag" a apărut recent, sub semnătura lui Horst Eliseit, articolul „Ca musafiri permanenți, muncitorii străini sînt prea scumpi". Autorul articolului polemizează cu acele sindicate și partide din R.F.G. care au „ideea absurdă" de a „integra" muncitorii străini în societatea vest-germană. Ce îngrijorează, în fond, pe autorul articolului și pe cei care văd lucrurile prin aceeași prismă ? Esențialmente este îngrijorător pentru această parte a populației R.F.G. că „integrarea" muncitorilor străini presupune, pe de o parte, o ridicare a costului mîinii de lucru, iar pe de altă parte, ar putea duce la o „radicalizare" a societății vest-germane.

În Republica Federală Germania, după datele publicate, sînt în momentul de față circa 2,5 milioane de muncitori străini, din care aproximativ 500 de mii de turci, cam tot atîția iugoslavi, 450 mii italieni, 270 mii de greci, 200 mii de spanioli, 580 mii de portughezi, marocani și tunisieni. Rolul acestora este recunoscut chiar de către autorul articolului : străinii care muncesc în R.F.G. „ajută ca economia să-și continue creșterea".

În mod evident, opinia publică din R.F.G. este împărțită în această problemă. În ultima vreme, controversa în presă s-a întețit, cuprinzînd treptat majoritatea publicațiilor vest-germane. Există numeroși vest-germani care sînt fie indignați, fie neliniștiți, de felul în care sînt tratați acești muncitori străini, de lipsa lor totală de drepturi, de modul în care sînt stoarse sume importante de la acești oameni, plătiți cu salarii mult mai mici decît muncitorii vest-germani care fac aceleași munci și au aceeași calificare. Într-unul din reportajele apărute pe această temă — privind situația muncitorilor turci care lucrează în R.F.G. — se arăta că, numai pentru a se ajunge în fața comisiei de repartizare la muncă, sînt necesare cel puțin o sută de mărci ca „mită" (Schmiergeld), iar acela care vine în R.F.G. ilegal trebuie să plătească în același scop o mie de mărci. Astfel se ajunge ca muncitorul străin „să primească între trei și patru mărci pe oră, lipsit de asigurări sociale și asistență sanitară, de alocație pentru copii, de concediu, și să trăiască fără o locuință stabilă". Iar atunci cînd are o locuință, trebuie să o plătească mult mai scump deși, de regulă, ea este de mai proastă calitate.

În fond, cît de necesari sînt muncitorii străini economiei vest-germane ? Un indiciu în această problemă ne dau două grafice publicate de cotidianul oamenilor de afaceri „Handelsblatt". Această publicație arată că 11 la sută din forța de muncă a R.F.G. este constituită din străini, cu variații de la o ramură la alta. Minima este reprezentată de transporturi (4 la sută), urmată de comerț și servicii (5 la sută) și agricultură (8 la sută). În industrie însă, forța de muncă străină constituie 14 la sută din total, iar în construcții nu mai puțin de 23 la sută. La marea firmă A.E.G., de pildă, numai 10 la sută, la Siemens numai 25 la sută din muncitori sînt germani. La Uzinele Ford din Colonia (35 000 de salariați) lucrează 14 000 de imigranți, dintre care 11 000 turci. Femeile străine constituie 25 la sută din mîna de lucru utilizată în industria electronică, 16 la sută din constructoare de mijloace rutiere de transport și 11 la sută din cea folosită în restaurante.

Pentru a rezolva problema complexă a muncitorilor străini, autorul articolului din „Welt am Sonntag" consideră însă, expeditiv, că este în primul rînd necesar ca muncitorul străin să nu poată sta mai mult decît doi sau trei ani : „Muncitorul străin trebuie să știe, atunci cînd trece granița, că șansele pe care el le are la noi sînt limitate, că după doi sau trei ani unul din concetățenii săi îi va lua locul" ! Cu alte cuvinte, autorul nu este, la urma urmei, un adversar al folosirii forței de muncă străine, ci este pentru rotația acestei mîini de lucru. În plus, confundînd noțiunile și trecînd sub tăcere faptul că aceste două milioane și jumătate de străini contribuie la dezvoltarea economiei R.F.G., autorul crede că poate să considere lupta acestor oameni pentru apărarea propriilor drepturi ca un „amestec în treburile interne" ale Germaniei federale, ce se cuvine pedepsit cu expulzarea.

Oficialitățile vest-germane își propun să creeze condițiile necesare pentru inserarea normală a „Gastarbeiter"-ilor (muncitori invitați) în circuitul vieții sociale, condițiile materiale, în primul rînd, socotind că școlarizarea copiilor care astăzi păzesc pe frații și surorile lor mai mici, îngrijirea acestora în creșe vor duce și la normalizarea relațiilor părinților cu lumea înconjurătoare. La Frankfurt-pe-Main, de pildă, consiliul municipal consideră că lipsesc în momentul de față 9 000 de locuințe pentru muncitorii străini, 5 000 de locuri de creșă și apreciază la aproape un miliard de mărci fondurile de care ar avea nevoie pentru construcțiile sociale. La München, în scopuri asemănătoare, ar trebui aproape patru miliarde. Pentru realizarea acestor sume, guvernul federal a sporit — de la 300 la 1 000 de mărci — taxa pe care firmele solicitatoare de mînă de lucru străină trebuie să le plătească Oficiului federal al muncii pentru fiecare muncitor imigrat angajat. În plus — dacă aceste încasări nu vor acoperi nevoile — se studiază ideea instituirii paralele a unui impozit special, aplicat diferitelor sectoare ale economiei proporțional cu importanța numerică a mîinii de lucru imigrate pe care o folosesc.

Există indicii că muncitorii străini au devenit în mod brusc o problemă pe cît de acută, pe atît de complexă, datorită simptomelor de înrăutățire a conjuncturii, perspectivelor neliniștitoare pe care oamenii de afaceri le văd pentru viitorul apropiat.

Prima măsură introdusă — taxa de 1 000 mărci pentru fiecare muncitor străin utilizat — ar fi putut fi de natură să descurajeze angajarea forței de muncă străine. Totuși, nu se înregistrează asemenea tendințe. Într-o economie care s-a dezvoltat „în bună parte pe seama muncitorilor străini" (după expresia presei vest-germane) și în care grija pentru profit este principala preocupare, întreprinzătorul se lipsește cu greu de forța de muncă străină, mai ieftină decît cea vest-germană. De aceea, poate apărea „primejdia" ca muncitorul străin să fie preferat, iar cel vest-german să fie îndepărtat chiar de către concetățeanul său. De aici și tendințele de „radicalizare" despre care se vorbește tot mai des în ultima vreme în Germania federală. Ca și tendințele de solidarizare a muncitorilor vest-germani cu cei străini, amenințați cu concedierea pentru îndrăzneala de a-și apăra drepturile.

Bonn, octombrie

1000 + 1

Program

Ministrul afacerilor externe al Marii Britanii, sir Alec Douglas Home, speră să facă o vizită oficială în Uniunea Sovietică „într-un viitor nu prea îndepărtat", în tot cazul înainte de sfîrşitul acestui an, a declarat, vineri, un purtător de cuvînt oficial britanic. Home a făcut cunoscut personal, după întîlnirea cu Andrei Gromiko la New York, că acesta i-a reînnoit invitaţia de a veni la Moscova. La Foreign Office se afirmă că această invitaţie reflectă îmbunătăţirea relaţiilor anglo-sovietice în cursul ultimelor luni. Data vizitei lui Douglas Home la Moscova, care va fi urmată de o vizită a lui Gromiko la Londra, va fi fixată pe cale diplomatică, se precizează la Whitehall.

Specializare

Regele Constantin, fostul suveran grec, a făcut cunoscut recent presei din Roma că serioase dificultăţi financiare, cauzate de suspendarea pensiei lunare acordate de guvernul grec pînă la abolirea monarhiei, îl determină să părăsească Italia. Regele Constantin se va stabili la Londra. „Aveţi vreo specializare?" l-a întrebat unul din ziarişti. „Nu, cred că nu. M-am gîndit însă la ziaristică".

Şeful statului major al armatei sovietice, generalul Kulikov, a avut la Paris întrevederi cu ministrul francez al apărării, generalul Galley (stînga)

Preşedintele Nixon a acordat trofeul internaţional al aviaţiei, „Harmon", unor piloţi de încercare de pe avionul supersonic franco-britanic „Concorde". Premiaţii sînt André Turcat şi Brian Trubshaw (primii doi din stînga)

Alegeri prezidenţiale în Argentina: votează principalul candidat (şi învingător), generalul Juan Domingo Peron

Profesori

Alva Myrdal, ministrul suedez însărcinat cu problemele dezarmării, a confirmat joi că îşi va abandona funcţiile ministeriale. Ea este în vîrstă de 71 de ani. Se va stabili pentru o perioadă de doi ani, împreună cu soţul său, economistul Gunnar Myrdal, în Statele Unite, unde vor deveni profesori la „Center for the Study of Democratic Institution" din Santa Barbara (California). Alva Myrdal intenţionează să scrie o carte despre problemele dezarmării, iar soţul său un studiu despre conflictul rasial din S.U.A.

Proiect

Luînd cuvîntul la deschiderea unei expoziţii de artă chineză, premierul Heath a declarat în legătură cu relaţiile dintre Londra şi Pekin: „Anul trecut, am căzut de acord să schimbăm ambasadori. De atunci, s-a efectuat un schimb de vizite între miniştri de externe ai celor

Între 17—22 septembrie, în Ungaria: manevre militare comune ungaro-sovietice

Prinţesa Beatrix şi prinţul Claus vizitează provincia Drente (Olanda), folosind mijlocul naţional de transport: bicicleta

Conducătorul recunoscut al opoziției suedeze după recentele alegeri: liderul partidului centrist, Thorbjorn Fälldin (47 de ani, 1,93 m înălțime)

Secretarul de stat al Statelor Unite, Henry Kissinger, a sosit la una din ședințele Adunării Generale a O.N.U. însoțit de David, fiul său în vîrstă de 12 ani

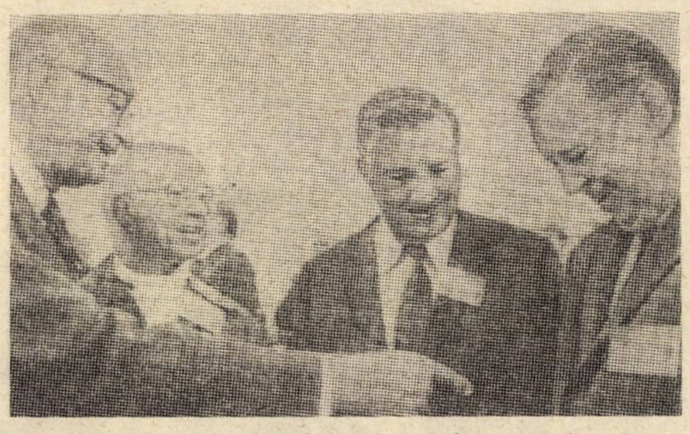

Cîțiva membri ai familiei fostului președinte american Franklin Roosevelt au participat la ceremonia decernării acestui nume fostei Insule a Bunăstării de lîngă New York

două țări. Aștept cu nerăbdare să vizitez Pekinul – sper în curînd – pentru a mă întîlni cu premierul chinez". Heath nu a menționat nici o dată în legătură cu vizita sa la Pekin, dar oficialități guvernamentale au declarat că ea ar putea avea loc în ianuarie 1974.

Record

Reprezentanții a 127 din cele 135 țări membre ale O.N.U. au luat sau vor lua cuvîntul în timpul dezbaterilor generale la cea de-a 28-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. Cifra constituie un veritabil record. Dezbaterile au început la 24 septembrie, prin discursurile reprezentanților Braziliei și Statelor Unite, și se vor încheia la 10 octombrie, prin intervențiile miniștrilor de externe ai Franței, Egiptului și Algeriei. Reprezentanții celor opt state care nu s-au înscris la cuvînt : Botswana, Republica Dominicană, Guineea ecuatorială, Gambia, Coasta de Fildeș, Malawi, Insulele Maldive și Swaziland.

Miniștri

Cîțiva membri ai Cabinetului președintelui Nixon, printre care ministrul de finanțe George Shultz, ar putea în curînd demisiona sau să fie înlocuiți, scrie revista americană „Business Week". În afară de Shultz, precizează revista, care afirmă că deține aceste informații de la Casa Albă, alți trei miniștri ar putea în curînd demisiona: Frederick Dent, ministrul comerțului, Peter Brennann, ministrul muncii, și Rogers Morton, ministrul de interne.

Poluare

Ministrul adjunct de externe al R.P. Albania, Ksenofon Nushi, a exprimat un protest ambasadorului italian la Tirana, în legătură cu pericolul poluării apelor teritoriale și posibilitatea propagării holerei în Albania din cauza cantităților considerabile de midii, purtătoare de vibrion al holerei de pe coasta italiană, pe care marea le-a aruncat pe litoralul albanez. După distrugerea crescătoriilor de midii infectate de pe coasta italiană, autoritățile italiene nu au luat măsuri pentru distrugerea lor și le-au aruncat în largul mării. Agenția A.T.A. a difuzat, de asemenea, un comunicat al Ministerului Sănătății al R.P. Albania, anunțînd prezența acestor midii pe coasta albaneză și indicînd ce măsuri trebuie întreprinse pentru distrugerea lor și prevenirea infectării

Dejun

H. Kissinger a declarat reprezentanților a 13 țări arabe, în timpul unui dejun dat la sediul delegației americane la O.N.U., că S.U.A. sînt gata să ajute la găsirea unei soluții în conflictul arabo-israelian. Este pentru prima dată de la războiul din 1967 cînd un secretar de stat american a invitat în grup pe reprezentanții tuturor țărilor arabe.

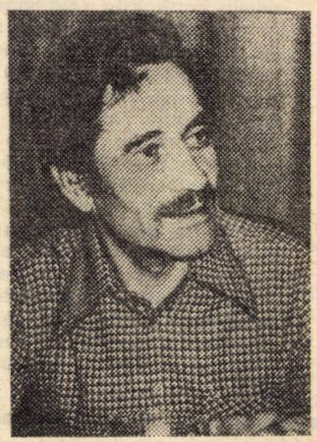

Funeraliile lui Jose Rucci s-au desfășurat în confuzie și dezordine, într-un cimitir din Buenos Aires. Dezordinea de la cimitir era atît de mare, încît Juan Peron și Raul Lastiri nu au asistat la discursurile funerare rostite de conducătorii sindicali și de ministrul muncii, Ricardo Otero. În timpul ceremoniei, mulțimea (aproximativ 5 000 de persoane) nu a încetat să scandeze lozinci peroniste

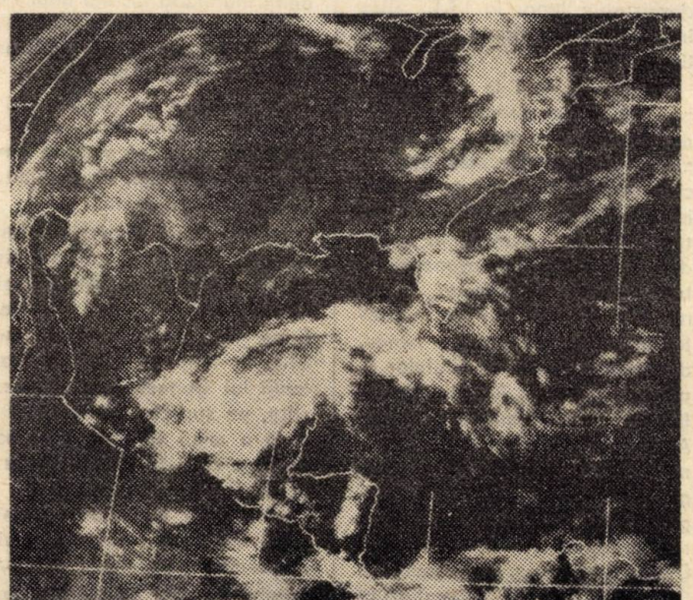

Vedere din satelit a uraganului Brenda, apropiindu-se de coastele americane

Incident

Ministerul de Externe al Iranului a amenințat guvernul libanez că va închide Ambasada sa din Beirut, dacă se va produce un nou incident care pune în primejdie securitatea diplomaților săi. La 17 septembrie, un diplomat iranian a fost răpit de fedaini palestinieni. Diplomatul iranian a fost reținut timp de 30 de ore de către fedaini, care l-au interogat, lovindu-l și torturîndu-l.

Istoria și misterele concernului I.T.T.

Concernele multinaționale, fizionomia lor, ponderea lor în economia capitalistă contemporană, rolul lor în viața țărilor unde își desfășoară activitatea, toate acestea sînt teme la ordinea zilei. Nu numai pentru economiști — ci, deopotrivă, pentru marile centrale sindicale și pentru istorici, pentru oameni politici și pentru sociologi. Unii experți consideră că nu este departe timpul în care economia capitalistă mondială va ajunge în mîna a aproximativ 200 de concerne tentaculare.

Asemenea modele există deja — și poate că unul dintre cele mai caracteristice este „International Telephone and Telegraph Corporation", faimoasa I.T.T., pe care cronica ultimilor ani a adus-o de cîteva ori sub reflectoarele actualității. Un ziarist britanic, Anthony Sampson, a consemnat, pe baza unei uriașe documentări, biografia de peste jumătate de veac a acestei firme și semnificativa ei evoluție, într-o carte de mare răsunet. În numeroase publicații — ca, de pildă, „Der Spiegel", după care reproducem textele de mai jos — prezentarea volumului lui Sampson a devenit prezentarea istoriei și misterelor giganticei I.T.T.

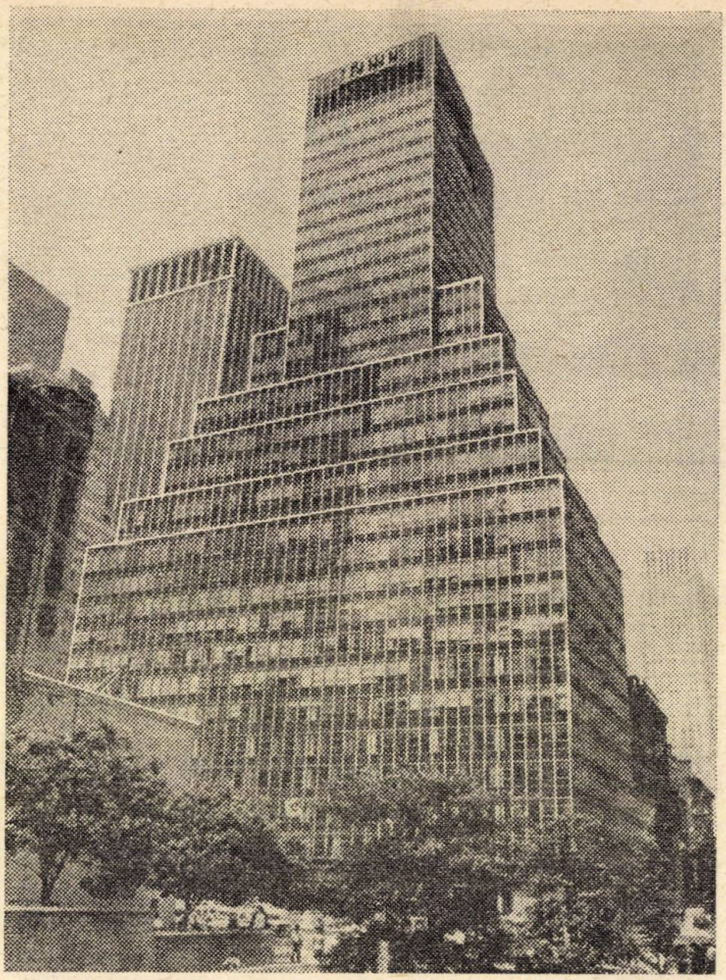

Sediul central I.T.T. din New York

International Telephone and Telegraph, profitul și politica

O luni dimineața la New York. Un Boeing 707 închiriat de la compania Pan Am este unul din puținele aparate care decolează în direcția Europei. În el se află șaizeci de domni, după aspect oameni de afaceri.

Sînt „top-manageri" (cadre din conducerea superioară a întreprinderii) aparținînd concernului-mamut american International Telephone and Telegraph Corporation (I.T.T.), cel mai mare concern cu profil diversificat de pe glob. Ei zboară să inspecteze filialele de peste ocean ale firmei, la cartierul general din Europa occidentală instalat la Bruxelles. Cu toate că domnii despre care vorbim vor rămîne peste o săptămînă în Europa — de obicei ultima săptămînă din lună — majoritatea renunță să-și potrivească ceasornicele după ora locală. Nici n-ar avea sens. Căci, cu excepția unor scurte pauze necesare pentru dormit, ei își vor petrece aproape tot timpul pînă la plecarea avionului din capitala belgiană spre America în sala de ședințe din clădirea I.T.T. de pe Avenue Louise. Or, aici singura oră valabilă este cea a sediului central I.T.T. din New York.

Atmosfera ședințelor-mamut desfășurate lunar la I.T.T. este ireală și reconfortantă în același timp.

În această sală se află aproape 120 de persoane. Pentru o mai bună concentrare intelectuală a manager-ilor, instalația de climatizare este pusă la „rece", iar ferestrele au transperantele trase. O imensă masă în formă de potcoavă ocupă aproape întregul spațiu al camerei. În jurul ei se așează, înafara inspectorilor sosiți de peste ocean, directorii generali ai filialelor europene ale I.T.T. Aceștia conduc fiecare munca a mii de angajați. Alături de americanul de origine franceză Michel (Mike) Bergerac (I.T.T.—Europa), sînt aci englezul Ken Corfield (I.T.T.—Marea Britanie) și vest-germanul Dieter Möhring, președintele Consiliului de administrație al celei mai mari întreprinderi aparținînd grupului I.T.T. din R.F. Germania, concernul electrotehnic amplasat în orașul Stuttgart, Standard Elektrik Lorenz A.G. (35 000 angajați, cifră de afaceri 2,3 miliarde mărci vest-germane anual).

Totuși, oricît ar fi ei de puternici în întreprinderile pe care le conduc, acești importanți oameni de afaceri aduc mai mult — aici, la lumina mată a sălii de conferințe a I.T.T. — cu niște studenți intimidați în fața unui examinator atotputernic : Harold Sidney Geneen (63 de ani), președintele I.T.T. Nerăbdător, el se leagănă în fotoliul său și privește cu atenție prin ochelarii mari care-l fac să semene oarecum cu o bufniță, la guvernatorii săi vest-europeni.

Pe un ecran apar șiruri lungi de cifre : indicații privind cîștigurile și pierderile suferite, planurile de investiții ale diverselor firme aparținînd concernului I.T.T. În timp ce unul din asistenții lui Geneen explică aceste cifre, pe suprafața proiectată apare o mică săgeată care sare de la o cifră la alta, oprindu-se în dreptul celor ce indică un nivel inferior beneficiilor planificate. Cu voce scăzută intervine în asemenea momente Geneen, întrebînd : „De ce nu s-a realizat nivelul planificat ?" Directorul general vizat încearcă să se justifice : „Tocmai ne ocupăm de acest lucru, domnule Geneen". Acesta dă din cap, mustră sau ia notițe. Abia după aceea săgeata indicatoare de pe suprafața de proiectare saltă la altă grupă de cifre.

Manageri care cunosc acest ritual de mai mult timp își amintesc de colegi pe care interogatorul lui Geneen i-a adus în pragul crizei de nervi. De exemplu, întîmplarea cu directorul unei firme cumpărate de scurt timp de către I.T.T. și care a leșinat în cursul primului „maraton I.T.T. de la Bruxelles" la care a fost nevoit să participe. Un altul, care a părăsit în stare de panică sala de ședințe, a încercat să-și înece în alcool, timp de două zile fără întrerupere, amintirea momentelor de groază pe care le trăise în cursul ședinței. „Nu-mi este suficient să văd doar bilanțul, trebuie să observ în același timp și figura omului care mi-l explică, ca să pot să-mi dau seama cum gîndește", explică Harold Geneen concepția sa de „management by meetings" (conducere prin ședințe).

Potrivit relatării revistei economice franceze „Entreprise", unii vorbesc despre Geneen ca despre un „Michelangelo al management-ului modern", în timp ce alții îl consideră un conducător lipsit de scrupule care

În sala de conferințe a „top-managerilor"; „cu o cifră anuală de încasări de ordinul a 8,6 miliarde dolari, I.T.T. depășește produsul social brut al statelor Chile și Portugalia"

Șeful I.T.T., Harold Sidney Geneen

pune profitul deasupra legilor și chiar șefilor de state. În cazul lui Geneen, ambele aprecieri se potrivesc. Din 1959, cînd a devenit președinte, el a făcut din I.T.T. cel mai mare conglomerat de firme din lume. În întreprinderile respective – prin care I.T.T. își desfășoară activitatea în prezent în 90 de țări – lucrează 423 000 de angajați, producînd, de la aparate telefonice pînă la semipreparate alimentare congelate, de la circuite integrate pînă la orașe-satelit, aproape întreaga gamă de bunuri materiale de care un om are nevoie. Cu o cifră anuală de încasări de ordinul a 8,6 miliarde dolari, I.T.T. depășește produsul social brut al unor țări întregi.

Ca nici un alt șef de concern, Geneen impune această putere economică și pe plan politic. „Washington Post" se întreba, fără a găsi un răspuns potrivit : „Ce fel de sistem este acela în care o firmă puternică poate să se plimbe prin coridoarele puterii politice, ca și cum ar fi ale sale proprii ?"

Este vorba de acel sistem al domniei lobby-știlor care a împins în scandal multe guverne ale S.U.A. Se pare că nimeni nu cunoaște mai bine acest sistem de a așeza succesul economic mai presus de regulile jocului democratic decît Harold S. Geneen. Funcția pe care o deține, el o apreciază ca superioară acelora de prim-miniștru, președinte sau monarh. Sfidarea forței statului corespunde comportării sale : cunoscuții amintesc despre modul în care Geneen l-a lăsat să aștepte pe regele Belgiei și cum a aminat pentru o altă dată o audiență la șahul Iranului.

Imperiul industrial condus de Geneen este atît de mare, paleta serviciilor oferite atît de diversă, încît el însuși aproape că nu poate face un pas fără să se întîlnească cu numele de I.T.T. Dacă zboară și avionul e condus spre pista de aterizare prin sisteme de siguranță de legătură cu solul, dacă vrea să-și construiască o casă nouă, dacă închiriază un automobil de la firma AVIS pentru a ajunge la o conferință ce se ține într-un hotel Sheraton, dacă telefonează, dacă ascultă radio, dacă voiajează cu trenul sau înșurubează un bec nou în locuința sa din New York, Geneen se află mereu pe teritoriul imperiului pe care-l conduce. Chiar dacă se uită noaptea spre cer, deasupra capului lui se rotesc sateliți dotați cu sisteme electronice I.T.T. Și președintele Statelor Unite se folosește în cadrul politicii sale internaționale de produsele I.T.T. : telefonul scurt cu Moscova este întreținut tot de firma lui Geneen.

Rar se întîmplă ca Geneen să fie nevoit să depășească granițele I.T.T. Și dacă totuși o face, atunci ia cu el întreaga curte : un avion încărcat de președinți, vicepreședinți, controlori ai diverselor firme. La fel ca și președintele Statelor Unite aflat la bordul lui „Air Force One", președintele I.T.T. nu este nevoit ca în deplasările cu avionul să renunțe la serviciile biroului său. Întotdeauna sînt de față asistenții și garda.

Numai în R.F.G. funcționează, în prezent, aproape patru duzini de mari firme ce aparțin I.T.T. De menționat că o firmă a I.T.T., cu sediul în Statele Unite, a contribuit la organizarea Jocurilor Olimpice de la München : gazonul stadioanelor a fost aranjat de O.M. Scott & Sons (specializată în construcția terenurilor de golf).

Cîștigurile emigrează spre Statele Unite

I.T.T. este prin excelență un concern multinațional. Avînd centrala în New York și filiale pe toate continentele, Geneen este cel ce hotărăște ce produse și unde anume urmează a fi realizate de către I.T.T. Iar teoria potrivit căreia statele fac în mod suveran comerț între ele, stabilind cadrul comerțului liber și al barierelor vamale, este dusă „ad absurdum" de către I.T.T. Întrucît exporturile unor țări mici ca Olanda, Belgia sau Elveția constau într-o măsură tot mai mare din livrări ale unei filiale din cadrul unui concern multinațional către altele, societăți ca I.B.M., Philips sau I.T.T. cîștigă tot mai multă influență asupra politicii balanțelor de plăți ale acestor state.

De exemplu, un aparat de radio cu tranzistori produs în Hong Kong poate fi destinat unui export în Europa, însă profiturile se scurg către Statele Unite. Demult statele occidentale nu mai pot influența asupra deciziilor luate ca, spre exemplu, frigiderele pentru Elveția să fie realizate în Italia sau aparatele de radio pentru Statele Unite în R.F. Germania. Controversa între directorii regionali ai I.T.T se desfășoară cel mult în reuniunile de la centrala vest-europeană din Bruxelles. Hotărîrea defintivă se ia însă la New York.

Profeții concernelor multinaționale, printre care se numără și profesorul american Howard Perlmutter, consideră că nu este departe timpul în care economia capitalistă mondială va fi stăpînită de către aproximativ 200 de asemenea concerne, care vor opera global. Modelul există deja. El este I.T.T. „Probabil că viitorii istorici ai secolului 20 vor considera mai important istoricul concernelor mutinaționale decît pe cel al unui stat cum este, de exemplu, Elveția", scrie criticul britanic ai acestei forme de organizare industrială, Anthony Jay, în cartea sa „Management și Machiavelli".

Este însă meritul ziaristului britanic Anthony Sampson de a fi fost primul care a cercetat istoria celui mai agresiv concern multinațional din lume. Timp de peste un an, Sampson a vizitat firme ale I.T.T. din lumea întreagă, a luat interviuri unor actuali sau foști manageri, s-a întreținut cu diplomați și politicieni care au intrat, direct sau indirect, în legătură cu I.T.T.

În cursul documentării sale, Sampson a descoperit în arhivele guvernamentale de la Washington peste cîteva mii de pagini de documente, ținute pînă acum secrete, care fac lumină pentru prima dată în cel mai întunecat capitol al istoriei concernului : în perioada nazismului – arată documentele – I.T.T. a investit premeditat în industria germană de armament. Deținător a 28 la sută din acțiunile fabricii de avioane „Focke-Wulf" din Bremen, concernul a ajutat pe naziști să producă grele pierderi aliaților. Participarea la producția de avioane din Germania hitleristă nu l-a împiedicat, firește, să producă pentru aliați aparatură de ochire pentru distrugerea submarinelor germane. Iar după război, I.T.T. a încasat un milion de dolari despăgubiri pentru fabricile sale de armament distruse din Germania.

Anthony Sampson a adunat rezultatul cercetărilor sale într-o carte („The Sovereign State : The secret history of I.T.T."). În această carte, Sampson povestește tulburătorul istoric al acestei întreprinderi care purta încă din față trăsăturile unui concern multinațional (mai bine spus „anațional") – formă de organizare devenită în prezent ținta atacurilor diferitelor mișcări revoluționare, a sindicatelor, a guvernelor social-democrate și a funcționarilor anti-trust din întreaga lume.

Istoria I.T.T. a început în 1920, cînd Sosthenes Behn, un colonel proaspăt reformat din armata americană, întemeia împreună cu fratele său Hernand, pe insula Porto Rico din Marea Caraibilor, o obscură societate de telefon și telegraf.

(Va urma)

Rinascita
ROMA

REFLECȚII DESPRE EXPERIENȚA CHILIANĂ

Numai o mare înfumurare și o doză considerabilă de ignoranță pot duce la afirmația că experimentul chilian s-a frînt în încercarea irațională de a înlocui mecanismul economic al vechii societăți chiliene.

Să vorbim clar : dacă există un punct ferm în opera guvernului de Unitate Populară — de neșters în experiența poporului chilian și în lupta Americii Latine — el se referă la problemele ridicate de natura dependentă a sistemului economico-social din Chile și deci la obiectivitatea, necesitatea și urgența de a-l modifica radical pentru a ieși din starea de criză gravă în care se afla țara. Cum stăteau lucrurile înainte de venirea la putere a Unității Populare ? Sistemul pe care economiștii îl numesc „de capitalism dependent" subordonase întreaga economie națională intereselor străine ale țărilor dominante ale capitalismului mondial, o supusese unui proces crescînd de transferare a bogățiilor naționale către aceste țări, le cedase — de la industria cuprului, la celelalte industrii, la bănci — controlul și proprietatea asupra principalelor ramuri ale activității economice (25% din sectorul industrial era în întregime în mîinile capitalului străin și alte 20% erau sub controlul său). Pe plan intern, dependența însemna o concentrare anormală a proprietății asupra mijloacelor de producție cu o amprentă vădit monopolistă (284 de întreprinderi industriale și comerciale dominau întreaga economie), păstrarea latifundiilor la sate, proces inflaționist permanent, inegalitate halucinantă în repartiția venitului, limitare permanentă a dezvoltării forțelor de producție : dezvoltarea economică era rahitică, taxele de investiții practic inexistente, incapacitate totală de folosire a forței de muncă în creștere, resursele și potențele naționale congelate și sufocate (este suficient să ne gîndim la faptul unei agriculturi care putea să alimenteze 50 de milioane de oameni, în timp ce trebuia să se importe din străinătate cotele hotărîtoare de alimente, pentru a hrăni o populație de 10 milioane de locuitori). Pe scurt, o condiție clasică de subdezvoltare.

Pe plan social aceasta înseamnă un lucru : că economia era în funcție numai de dominația străină și de privilegiile unor grupuri restrînse. Chiar dacă luăm în considerare numai repartiția venitului, avem următoarele date : 4,5% din populație (burghezia și oligarhia funciară) își însușeau 39% din venitul național, 18,5% (burghezia mică și mijlocie) își împărțeau 38% din venit, în timp ce pentru 77% din populație (muncitori, țărani, subproletariat din marile orașe latino-americane) rămîneau doar 23%. După cum se vede, dezechilibrurile dintre producție și consum erau mult mai accentuate decît cele foarte serioase care s-au stabilit în cei trei ani de guvernare a Unității Populare : numai că ele erau în aparență ținute în frîu, revărsîndu-le pe spatele oamenilor muncii, impunîndu-le acestora raționalizarea și împiedicîndu-i să aibă acces la consum prin faptul că erau condamnați la starea de mizerie.

De aceea trebuia să se înceapă prin a se ataca această structură a producției și acest regim de proprietate, dacă se voia să se rezolve nu numai problema generală a independenței economice, a dezvoltării economice și a eliberării forțelor de producție, ci și problemele cele mai imediate ale mizeriei și foametei. Să ne amintim că mai înainte se încercase o altă cale : președinția lui Frei din anii '60 a fost o președinție simbolică pentru o strategie care (împreună cu Alianța pentru progres) ar fi trebuit să rezolve problemele subdezvoltării ; și a avut de luptat cu stagnarea în care se afla întreaga societate chiliană, ducînd la un faliment total în virtutea iluziei reformiste că ar fi fost suficiente unele retușuri, unele corectări ale sistemului pentru a repune în mișcare mecanismul de dezvoltare. Experiența lui Frei dovedea (și dovedește și astăzi) că oprirea în pragul acelui sistem de dependență reproducea și agrava punctul mort al crizei în care se zbătea Chile : în 1970, slaba economie chiliană se afla în pragul falimentului abia acoperit de masa crescîndă a debitelor cu străinătatea (4 000 de milioane de dolari), care la rîndul lor agravau condițiile de dependență ; ritmul lent de dezvoltare (el scăzuse la 3,8%) s-a transformat în stagnare și în recesiune, producția agricolă (și chiar suprafețele cultivate) s-a redus în mod înfricoșător, piața consumului s-a restrîns ulterior, diversificîndu-și bunurile de lux, șomajul atingea proporții nemaiîntîlnite. Pe scurt, economia chiliană ajunsese la un grad intolerabil de concentrare a venitului și a bogăției și de supunere față de interesele străine care determinau paralizarea oricărei dezvoltări.

Iată culisele reale și concrete de la care se pornea, pasul obligatoriu pe care trebuia să-l înfrunte orice forță, să nu spunem socialistă, ci democrată și națională.

Pe de altă parte, această societate atît de profund în criză nu prezenta procese catastrofale asemănătoare cu alte situații de stagnare economico-socială care generaseră condiții revoluționare sau prerevoluționare. Ruptura verticală a structurii sociale și extrema radicalizare a structurilor de clasă, pe care le-am văzut chiar și în puținele date reproduse mai sus, nu au determinat precipitarea unor elemente de dezangajare a statului, a instituțiilor, a forțelor politice. Dimpotrivă, ponderea tradiției chiliene continua să acționeze în mod hotărîtor și grupurile dominante înseși, datorită unei serii de concesii corporative, mînuirii unei serii de instrumente sociale și de stat, utilizării unui puternic aparat ideologic, păstrau legătura cu părți importante ale păturii medii, ale țăranilor și chiar ale clasei muncitoare. În 1970, cînd Unitatea Populară a învins bătălia pentru președinție, acest sistem de putere era evident în criză, dar foarte departe de a fi consumat. De aici, un cadru complex, condiții reale și relații de forță care permiteau, pe de o parte, și predeterminau, pe de altă parte, caracteristicile esențiale ale procesului revoluționar, definit chiar de stînga chiliană un proces de trecere la socialism, prin multiple etape și într-un cadru pluralist și democrat.

Cum a înfrunat Unitatea Populară aceste probleme care merg pînă în miezul experienței chiliene ? Este evident că un răspuns desăvîrșit la această întrebare îl constituie cunoașterea ulterioară, analiza și reflectarea pe care le comportă experiența chiliană. Scopul acestui articol este însă numai acela de a pune în lumină valoarea a ceea ce s-a întîmplat în Chile, de a clarifica răspunderile primare, nesusceptibile de vreo atenuare, ale dușmanului de clasă (și ale democrației creștine chiliene) și de a indica, cu modestie și respect față de eroicul popor chilian, unele problematici incipiente care de pe acum pot constitui materie de cercetare și de discuție.

În 1970, Unitatea Populară ajunge la guvern (sau la o parte a puterii) cu un bloc social, axă a oricărei posibile reînnoiri și transformări, care îngloba marea majoritate a clasei muncitoare, a intelectualității progresiste și părți ale burgheziei mici și mijlocii ; și care se exprima din punct de vedere politic printr-o pluralitate de formații politice, în esență laice. Un bloc important și hotărîtor, dar limitat atît din punct de vedere politic, cît și social (aceasta este o constatare obiectivă, mai mult decît un avertisment critic, care rezultă din istoria mișcării muncitorești chiliene). Altă dată obiectivă : forțele sociale ale acestui bloc veneau la putere împinse de nevoi urgente și elementare, de care trebuie să luăm cunoștință dacă vrem să înțelegem deosebirea dintre o condiție de subdezvoltare și alte societăți cum este cea a noastră. Sînt suficiente unele date : 60% din populația chiliană nu știa ce este laptele (70 de copii dintr-o mie mureau în primul an de viață) ; 37% din populație trăia cu mai puțin de 2 000 de calorii pe zi, 54% atingea 85% din nevoia vitală de calorii ; consumul anual de carne era de 12 kg pe locuitor (față de 180 kg pentru grupurile privilegiate și 30 kg pentru păturile medii). Cu alte cuvinte, vechea lozincă a luptei pentru pîine era cît se poate de actuală. De aceea, și la aceasta trebuia să se dea un răspuns — și în termeni imediați — dacă se dorea să se garanteze și să se consolideze consensul blocului social care asigurase victoria Unității Populare. Și, de altfel, este bine să amintim că repartiția justă și necesară a venitului întreprinsă de Aliende chiar din primele zile ale guvernului său a acționat (și a continuat să acționeze timp de un an întreg) ca un puternic stimulent al dezvoltării economice, începînd să soluționeze nu numai problema mizeriei, ci sporind și veniturile unor largi pături ale burgheziei mici și mijlocii comerciale și industriale.

Dar în momentul în care se venea în întîmpinarea acestor nevoi și se creau spații pentru o reînviere a dezvoltării pe baza cererii crescute, era necesar să se determine rapid o restructurare a producției, care să permită satisfacerea acestei cereri

și totodată să împiedice răul cronic (în acțiune de decenii) al inflației să reînvie și să ia amploare. Desigur, un rol foarte negativ l-au avut blocada economică a Statelor Unite, manevrele în legătură cu prețul cuprului, suspendarea creditelor care au făcut dificilă, dacă nu imposibilă, recurgerea la importuri masive de bunuri de consum. Totuși, ni se pare că putem afirma că au existat, în acest domeniu, o rămînere în urmă și o tărăgănare reale ale Unității Populare în a înfrunta diferitele momente ale transformării în curs, într-o situație devenită încă și mai periculoasă din cauza acelei etape inevitabile în care se plătește întregul preț al daunelor vechiului mecanism de dezvoltare și al insuficiențelor mecanismului nou în curs de construire. Cert este că la o analiză mai atentă nu rezultă clar în practică legătura strînsă care trebuie să existe între reformele orînduirii sociale și modul lor de înfăptuire, politica economică pe termen scurt, producție și programare. Tipică în acest sens este absența unui plan economic în cei trei ani de guvernare a Unității Populare : această absență dezvăluie unele slăbiciuni de orientare (de exemplu, voluntarismul și subiectivismul în domeniul economic) și totodată o dezbinare existentă chiar în rîndurile forțelor de stînga. Și poate că merită un moment de verificare și acea idee mai generală, care se referă la datele obiective ale istoriei : sarcina dificilă potrivit căreia clasa muncitoare chiliană era chemată să înfăptuiască într-un interval de timp foarte scurt un salt calitativ în acțiunea sa, ieșind din situația sa de forță de opoziție pentru a-și asuma pe deplin funcția sa de clasă conducătoare, sărind peste toate rămășițele de poziții corporative și de sector.

În cele ce urmează vom prezenta problema extinderii blocului social și politic al Unității Populare și ni se pare că reflectarea asupra acestui punct trebuie să fie atentă și amănunțită. Că această problemă a fost puternic prezentă în rîndurile stîngii chiliene este neîndoielnic. Blocul în esență proletar din '70 a căutat imediat și a găsit o unitate reală cu masele țărănești, cu pături foarte întinse de la marginile orașelor ; și s-a îndreptat și în direcția păturilor medii. De altfel, ar fi greu să înțelegem amploarea votului obținut de Unitatea Populară (36% în '70, 43% în plină criză economică) fără acest efort permanent de lărgire a bazelor sociale ale consensului. Totuși, nu există nici un fel de îndoială că bătălia pentru cucerirea păturilor intermediare ale societății chiliene (foarte importante din punct de vedere numeric și sociologic) nu a fost cîștigată. Aceasta ne îndeamnă însă la o cercetare atentă și concretă a realității chiliene. Prima problemă în fața căreia se afla stînga chiliană era aceea de a rupe blocul clase dominante — pături medii, care atîrnase mult în balanță de-a lungul istoriei Chile și care de cîtva timp constituia baza puterii burgheze, în care erau incluse straturi medii, chiar dacă într-o funcție subalternă. O breșă — și nimic mai mult — s-a manifestat chiar în alegerile din 1970. Dar cadrul de referire era acela al enormei fărîmițări interne a păturilor medii, adică existența mai multor fracțiuni, grupuri și subgrupuri superioare, intermediare, inferioare, diferite ca condiții economice (o fracțiune era deja asimilată organic de oligarhie, la polul opus se afla o altă fracțiune ale cărei condiții de trai erau proletare) și ca origine (300 000 de funcționari de stat dintr-o populație de 10 milioane de locuitori ; dezvoltarea anormală a activității comerciale și terțiare în genere ; grupurile de tehnicieni și de profesioniști etc.) Dar concomitent cu acea fărîmițare, exista o substanțială unificare ideologică pe care burghezia reușise să o obțină atît prin structurile corporative rigide în care erau organizate păturile medii (adesea cu reversuri fasciste), cît și prin rigida ierarhie socială care caracteriza orînduirea socială chiliană dinainte de guvernul Allende.

Aceasta era una dintre marile probleme, aspră și dificilă, cu care clasa muncitoare și forțele de stînga erau chemate să se măsoare, deoarece o considerau esențială pentru un proces de transformare radicală care voia să înainteze în deplin consens. Aici viciul analizei forțelor extremiste stă în eludarea problemei numai pentru că este dificilă, și nu din întîmplare extremismul chilian a contribuit într-un mod de neneglijat la a o complica și la a o dramatiza ulterior. Și de aceea nouă ni se pare că dificultatea care trebuia înfruntată nu s-ar fi putut rezolva printr-o conducere justă a politicii economice care ar fi ținut seama de interesele materiale ale unor părți ale păturii medii, ci ar fi necesitat și o luptă multiformă și simultană ideologică, politică, socială pentru construirea unui vast și unitar bloc de forțe în care, potrivit unei expresii fericite a unui tovarăș chilian, destinul personal și al unui grup de vaste straturi ale păturii medii trebuie și poate fi readus pe poziția lor reală de clasă. Probabil că și aici trebuie verificată o dată obiectivă a dezvoltării luptei de clasă în Chile și o slăbiciune subiectivă a stîngii.

Există o altă serie de întrebări legate de ceea ce am arătat pînă acum în mod schematic și problematic. Ea se referă la structurile politice și de stat, la interdependența dintre stat și relațiile sociale de producție care se conturau în această etapă de tranziție, la formele și la conținutul normelor juridice, la funcția aparatelor de stat și așa-ziselor corpuri separate.

Punctul în legătură cu care trebuie începută o verificare ne pare să fie acela al unei discrepanțe dintre amploarea transformărilor sociale și rigiditatea imobilă pe care continua să o păstreze suprastructura politică. Trebuie să ne întrebăm dacă, folosind toate marjele oferite (și aici Allende a avut o mare înțelepciune și abilitate) de puterea prezidențială și de infinitele resurse ale sistemului juridic chilian, n-ar fi ajuns în mod inevitabil la necesitatea democratizării statului și a construirii unor forme de putere democrată nouă.

Problema care stătea în față era cu siguranță prezentă în mintea și în perspectivele stîngii chiliene, dar în fapte procesul real de reînnoire a statului s-a desfășurat lent, învîrtindu-se în jurul dilemei : cucerirea majorității pentru transformarea puterii și imposibilitatea de a cuceri majoritatea fără a distruge anumite instanțe ale puterii reacționare.

Compromisul nu înspăimîntă și nu scandalizează ; și este chiar banal să amintim că în focul marilor revoluții proletare nu au lipsit compromisuri, situații de batere a pasului pe loc. Și chiar rămîneri în urmă, atunci cînd realitatea raporturilor de forță cerea acest lucru. Dar punctul principal este că nici în fața precipitării loviturii de stat militare, democrat-creștinii nu se gîndeau la un acord care să nu fie răsturnarea opțiunilor de fond ale Unității Populare, renunțarea la esența însăși a procesului în curs.

Un ultim grup de probleme care merită o reflectare. În experiența chiliană a jucat un rol de bază componenta internațională. Blocada economică, strangularea lentă, dar sigură, mai întîi pentru a face Unitatea Populară să se încline și apoi pentru a-l răsturna pe Allende, nu constituie un lucru secundar în desfășurarea evenimentelor. Cu alte cuvinte, imperialismul nu are în arsenalul său numai războiul de agresiune ca cel din Vietnam, ci poate să săvîrșească agresiuni nu mai puțin periculoase, datorită mecanismelor pieței sale internaționale, termenilor săi de schimb, societăților sale multinaționale, aparatului său financiar mondial. În mai multe rînduri, tovarășii chilieni ne-au spus că în Chile avea loc un Vietnam economic, desigur mai puțin vizibil, dar nu mai puțin hotărîtor în scandențele și în obiectivele sale. Este vorba aici despre problema — care se află printre marile probleme ale epocii noastre — a eliberării popoarelor de dependența economică și de subdezvoltare, despre modul în care reacționează imperialismul și, pe de altă parte, despre felul în care, de fiecare dată, se reușește să se creeze o puternică alianță internațională care este în măsură să i se împotrivească.

Santiago. Mii de arestați pe stadioanele din capitală

LE FIGARO

PARIS

PREOCUPĂRI BRITANICE

Premierul britanic Edward Heath : politica „saltului în Europa"...

FURTUNĂ într-un pahar cu apă ? Simplu accident de parcurs ? Sau dovada că statul major creat la Downing Street de Heath însuşi şi care e însărcinat să-i alcătuiască dosare aprofundate asupra tuturor principalelor probleme ale momentului actual consideră că a sosit clipa sistării supraîncălzirii economiei ? În momentul în care premierul insista să demonstreze, cu sprijinul statisticilor, că nivelul de viaţă al britanicilor a crescut de la sosirea sa la putere, şeful acestui stat major, lordul Rotschild, îi invită să renunţe la iluziile lor de mărire şi să înţeleagă, o dată pentru totdeauna, că regina Victoria a murit.

Anglia, potrivit lordului Rotschild, nu mai e ţara cea mai bogată din lume şi ar face bine să admită acest lucru. Pericolele care o ameninţă sînt la fel de grave, deşi diferite, cu cele pe care le-a înfruntat în ultimul război mondial. Pentru a triumfa, va trebuie să reînvie „spiritul de la Dunkerque" şi să accepte reîntoarcerea la o austeritate relativă.

Anglia n-ar şti, în orice caz, să ducă simultan realizarea unor diverse programe prestigioase : tunelul sub Canalul Mînecii, crearea unui al treilea aeroport metropolitan la Maplin şi „Concorde"-ul franco-britanic. Dacă nu se hotărăşte la mari sacrificii, Marea Britanie ar putea fi, în 1985, una din naţiunile cele mai sărace din Europa.

Cea mai mare parte a britanicilor interpretează discursul pe care lordul Rotschild l-a pronunţat în faţa Consiliului cercetărilor agricole, la Letcombe, drept o dezaprobare mai mult sau mai puţin netă a politicii de expansiune cu orice preţ a lui Heath.

În vîrstă de 62 de ani, lordul Rotschild e un fost pair al partidului laburist. N-ar putea fi acuzat de lipsă de loialitate faţă de primul ministru. E pur şi simplu o întîmplare că discursul său a coincis cu acţiunea lui Heath. Dar, în măsura în care lordul Rotschild a părut a răspîndi în contul său una din tezele favorite ale adversarilor premierului, mai precis că ministrul finanţelor Barber ar trebui să procedeze fără întîrziere la masive presiuni asupra cheltuielilor publice, era inevitabil ca discursul său să fie interpretat aşa cum a fost.

Din partea d-lui Heath — o reacţie de nemulţumire care se explică prin faptul că incidentul va alimenta mult polemicile în parlament şi în ţară. Dl Heath nu şi-a făcut niciodată iluzii asupra poziţiei adevărate a Angliei, dacă se închide în ea însăşi, aşa cum este azi. Tocmai pentru a-i permite efectuarea fără prea multe dificultăţi a „saltului în Europa", el a hotărît să urmeze politica expansionistă şi să lase lira sterlină să fluctueze în continuare. Nu e mai puţin adevărat că va fi dificil Angliei să ducă la bun sfîrşit, simultan, perforarea tunelului, construirea unui al treilea aeroport şi programul prevăzut pentru ameliorarea tehnică a primelor modele „Concorde".

Pierre Bertrand

l'Unità

ROMA

PETROL— PROFITURI— INDEPENDENŢĂ

„Petrol : acum orice picătură este importantă" — se intitulează un articol apărut în revista lunară economică franceză „L'Expansion" din septembrie. Previziunile formulate în articol sînt destul de dramatice : dacă iarna va fi blîndă, nu vor fi probleme, dar dacă va fi grea, există riscul ca nu toate instalaţiile de încălzire să funcţioneze din plin. Situaţia este mai mult sau mai puţin asemănătoare în multe ţări vest-europene. Pentru prima oară în anul acesta, psihoza crizei energiei se răspîndeşte cu o rapiditate impresionantă. Evident, nu numai pentru încălzire, ci şi pentru funcţionarea însăşi a ramurilor industriei care depind de aprovizionarea cu petrol. Astfel, după alarma privind „limitele dezvoltării" capitaliste, iată enervarea, preocuparea, drama în jurul petrolului. Comunitatea vest-europeană a sesizat pericolul. Dar, ca de obicei, mijloacele pregătite pentru a i se face faţă apar întru totul nepotrivite. Pe de altă parte, sînt puternice motivele de divizare între cele nouă ţări care fac parte din Comunitate.

Care este problema în termenii săi esenţiali ? Nevoia de energie creşte rapid în întreaga lume capitalistă. Dar proporţional ea creşte mai cu seamă în Europa occidentală şi, îndeosebi, în ţările C.E.E. Calcule demne de încredere prevăd că în anii 1970-1985 consumul de energie în ţările C.E.E. va creşte de la 800 milioane tone petrol la 1 700. Între anii 1985 şi 2000, consumul ar urma să crească din nou de două ori. Ce se va întîmpla după această dată nimeni nu este în stare să spună. Se confirmă, în schimb, faptul că un asemenea consum de energie se va efectua tot mai mult sub formă de petrol : în anii 1970—2000, procentul de petrol consumat în Europa occidentală, comparativ cu toate celelalte surse de energie, ar urma să crească de la 34 la 44%. Dar limitat la previziunile pentru anul 1985, s-a calculat că, pe ansamblul ţărilor C.E.E., consumul de energie se va efectua în proporţie de două treimi sub formă de petrol şi că din această cantitate un procent variind între 85 şi 90 la sută va fi importat. Ceea ce înseamnă, practic, că în 1985 Europa Pieţei comune va trebui să importe între 800 şi 900 milioane tone de petrol. De unde ? Şi la ce preţ ? În aceste întrebări rezidă esenţa problemei. Pentru a da un răspuns trebuie să se ţină seama de două elemente : primul, intrarea S.U.A. (şi a Japoniei) pe scena ţărilor importatoare de petrol ; al doilea, atitudinea ţărilor producătoare. Pînă acum, consumul de petrol al S.U.A. depindea în foarte redusă măsură de importuri (circa 23 la sută şi provenea aproape total din Canada şi Venezuela). Dar şi în ce priveşte S.U.A., nevoile tind să crească în măsură considerabilă. Pînă în 1980, ele ar trebui să importe între 300 şi 500 milioane tone faţă de 130 milioane în 1970. Nu le vor putea obţine nici din Venezuela, nici din Canada (această din urmă ţară a instituit, recent, impozite drastice asupra exporturilor de petrol în S.U.A.). Vor trebui, deci, să se orienteze spre sursele tradiţionale de aprovizionare vest-europeană : Orientul Apropiat şi Africa de nord.

Va exista pentru toţi petrol în aceste zone ? O recentă conferinţă de experţi ţinută la Londra a răspuns pozitiv la această întrebare. Şi, în consecinţă, situaţia ar urma să fie dedramatizată. Dar lucrurile nu sînt atît de simple.

Ipoteza reuniunii de la Londra cu privire la posibilitatea evitării unei foarte grave crize a surselor de energie este o ipoteză pe termen scurt : 10 sau 20 de ani. După aceea însă ? La această întrebare nu există încă un răspuns convingător. Nu numai atît, dar chiar şi ipoteza pe termen scurt nu ţine seama de o altă întrebare : care va fi atitudinea ţărilor producătoare ? Problema nu este numai aceea a petrolului brut. Este, în schimb, problema modului şi măsurii în care este folosit petrolul pentru a ieşi din starea de subdezvoltare ce caracterizează ţările producătoare de petrol din Orientul Apropiat şi Africa de nord. De ce am spus că problema nu este numai aceea a preţului cerut de ţările producătoare ? O rapidă trecere în revistă a unor cifre va fi suficientă pentru a situa această problemă pe locul ei just. În primul trimestru al anului 1973, cele cinci mari companii petroliere americane au obţinut o creştere cu 26 la sută a profiturilor, comparativ cu perioada corespunzătoare a anului 1972. Spectaculoasă pur şi simplu este creşterea profiturilor companiei Exxon : 42,1 la sută în primul trimestru al anului 1973 comparativ cu primul trimestru al anului 1972. Să fim atenţi deci înainte de a accepta campania de presă conform căreia toate dificultăţile ar decurge din „pretenţiile" ţărilor producătoare de a vinde tot mai scump petrolul brut. De fapt, în ciuda creşterilor de preţuri din ultimul timp, marjele de profit ale companiilor petroliere se menţin uriaşe.

În realitate, cînd ni se pune întrebarea cu privire la necunoscuta reprezentată de atitudinea ţărilor producătoare de petrol,

trebuie privită problema din alt unghi de vedere. Înainte de toate, trebuie să se țină seama de faptul că un sistem monetar bazat și acum pe omniprezența dolarului comportă pentru țările producătoare pierderi importante cu fiecare devalorizare a monedei americane. De aici, cererea referitoare la un fel de scară mobilă, care s-a desprins de la recenta Conferință de la Viena. În al doilea rînd, orientarea ce pare să-și facă drum este aceea de a folosi petrolul ca armă pentru a constrînge lumea capitalistă în ansamblul ei, și în special S.U.A. să-și revizuiască radical relațiile cu acea parte a lumii slab dezvoltate.

Cum se reacționează în fața acestor orientări noi ce apar în rîndurile țărilor producătoare de petrol ? Răspunsul la întrebare se poate desprinde pe de o parte dintr-o frază revelatoare a lui Nixon, conform căreia țările producătoare de petrol vor fi oricum constrînse să suporte legea stabilită de achizitor ; pe de altă parte, răspunsul reiese dintr-un articol scris de un înalt funcționar al Departamentului de Stat american, James Akins, în revista „Foreign Affairs". În esență, atît Nixon cît și Akins preconizează o politică de extremă duritate față de țările producătoare de petrol pentru a constrînge grupurile lor conducătoare să furnizeze, pe baza „legii" cartelului internațional, întregul petrol de care lumea capitalistă are nevoie. Iar pentru a atinge acest obiectiv solicită, cum s-a văzut în proiectul de propunere a unei noi Carte atlantice, elaborat de Kissinger, unitatea lumii occidentale în jurul pozițiilor americane și a cartelului.

În această privință, revelator este sprijinul furnizat de Departamentul de Stat propunerii formulate în 1970 de o companie petrolieră americană. Ea cerea să se blocheze toate achizițiile de petrol libiene, iar la observația că resursele financiare ale acestei țări erau de asemenea natură încît îi puteau garanta o normală supraviețuire pentru cel puțin patru sau cinci ani, conducătorii companiei petroliere americane au sugerat blocarea tuturor fondurilor libiene depuse în băncile occidentale. De aici pînă la a cere o adevărată revenire la „politica tunurilor", pasul nu este prea mare.

Adevărul este că în cadrul Comunității vest-europene nu pare să precumpănească înclinația de a urma pe americani pe această cale. Dar este tot atît de evident că orice ipoteză asupra unei „voințe europene" de a înfrunta problema în mod radical, diferit de S.U.A., este astăzi inexistentă. Din toate documentele elaborate în ultimul timp la Bruxelles, despre necesitatea unei politici „comunitare" referitoare la energie se desprinde un element de fond : tendința spre un „front unic" al tuturor țărilor importatoare de petrol. Chiar atunci cînd se încearcă să se definească bazele acestei politici „comunitare", totul este încă foarte nebulos, fără să se mai pună la socoteală că în însuși interiorul C.E.E. există țări care, ca Franța și, în anumită măsură, Italia, promovează în parte o politică de dialog și cooperare cu țările producătoare, și țări ca Olanda sau Anglia care, în schimb, tind să-și însușească punctul de vedere al unor companii petroliere ca Shell și British Petroleum.

Aici deci, în însăși natura sistemului capitalist și, în consecință, în modul în care sectoarele sale dominante în special S.U.A., abordează în ansamblu problema raportului cu țările slab dezvoltate, trebuie căutate cauzele profunde ale fenomenului care circulă sub numele de „criză a surselor de energie". Cînd Nixon lasă să se înțeleagă că țările producătoare de petrol nu ar putea face altceva decît să suporte legea celui mai tare, el descoperă cu brutalitate soluția pe care S.U.A. intenționează să o dea „crizei surselor de energie". Dar poate și trebuie oare să accepte Europa occidentală o asemenea concepție ? A face aceasta ar însemna o sinucidere, fie și prin faptul că — admițînd că o asemenea soluție ar fi realmente posibilă — „avantajele" sub formă de petrol acaparat s-ar îndrepta în esență spre S.U.A., căci este de neconceput ca Washingtonul să vrea să ajute cu generozitate Europa occidentală să iasă fără pagube dintr-o criză a surselor de energie, într-o perioadă în care aceasta este și o criză a S.U.A. De aici necesitatea și urgența unei reale politici, europene, autonome și independente, față de S.U.A.

Alberto Jacoviello

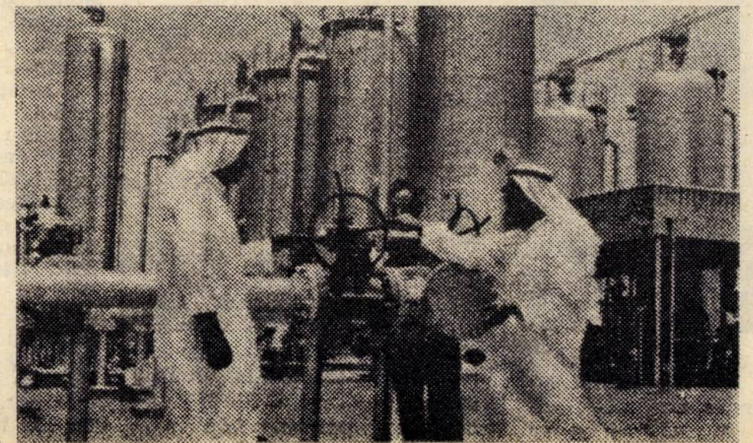

O rafinărie în Kuweit. „Fiecare strop de petrol contează.."

PROFIL

Dr. VARAHAGIRI VENKATA GIRI

președintele Republicii India

La invitația președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, între 3—6 octombrie, președintele Republicii India, dr. Varahagiri Venkata Giri, face o vizită oficială în țara noastră.

Eminentă personalitate a vieții politice indiene, Varahagiri Venkata Giri s-a născut la 10 august 1894, la Berhampore, statul Orissa, într-o familie cu vechi tradiții în magistratură. Studiază dreptul în India și, apoi, în cadrul Universității din Dublin (Irlanda), dar, întors în țară, nu va profesa decît pentru scurt timp, la Înalta Curte din Madras, dedicîndu-se, foarte devreme, activității politice declanșate în India de forțele progresiste în vederea creării condițiilor pentru înlăturarea dominației colonialiste britanice și obținerea independenței de stat. Devine astfel, încă din 1922, unul din liderii mișcării sindicaliste indiene, patru ani mai tîrziu fiind ales președinte al Congresului Sindicatelor Indiei, principala centrală a țării.

În anul 1937, Varahagiri Venkata Giri devine ministru al muncii în guvernul local din Madras, dar, îndată după izbucnirea celui de-al doilea război mondial, este arestat de autoritățile colonialiste, nemulțumite de influența pe care concepțiile sale anticolonialiste o găseau în rîndul populației.

După război și, mai ales, după obținerea independenței, în 1947, Varahagiri Venkata Giri revine pe scena politică și deține o serie de funcții importante, atît pe planul conducerilor locale cît și al celei centrale. Astfel, în 1946 primește portofoliul ministerului muncii în guvernul din Madras, între 1947—1951 este înalt comisar al Indiei în Ceylon, în 1952 este ales membru al Camerei Populare și răspunde, pînă în 1954, de conducerea ministerului muncii în guvernul central de la Delhi. Guvernator a trei din cele mai importante state indiene : Uttar Pradesh (1957—60), Kerala (1960—65) și Mysore (1965—67), în anul 1967 dr. Venkata Giri devine vicepreședinte al Indiei și președinte al Consiliului Statelor. Doi ani mai tîrziu, în urma morții președintelui Zakir Hussain, asigură interimatul pentru cîteva luni (mai-august 1969), iar la 24 august 1969 este ales președinte al Republicii India.

Președintele Varahagiri Venkata Giri a avut un rol important în adoptarea majorității măsurilor care au permis evoluția economică, politică și socială din ultimii ani a Indiei. Semnătura sa figurează pe decretul care a decis, în februarie 1970, naționalizarea a 14 mari bănci particulare sau pe cel care, în septembrie 1970, a anulat pensiile și alte privilegii deținute de maharadjahi.

În planul politicii externe, președintele Venkata Giri este un partizan ferm al politicii de neangajare, al soluționării diferendelor dintre state pe calea dialogului, a înțelegerii și cooperării internaționale.

POSTA REDACTIEI

De la Peron la Peron

Nicolae Badea, Cluj. Vă prezentăm lista solicitată a președinților Argentinei de la primul mandat Peron încoace : **Juan Peron** (28 martie 1946 și reales la 11 noiembrie 1951 pentru o perioadă de șase ani) ; **Edoardo Lonardi** (22 sept. 1955) ; **Arturo Frondizi** (ales la 23 februarie 1958) își amînă oficial mandatul pînă la 1 mai 1958. A fost destituit și exilat în insula Martin Garcia de generalul Raul Poggi la 29 martie 1962 ; **José Mario Guido**, fost președinte al Senatului, îl substituie la 30 martie 1962 pe președintele Frondizi ; **Arturo Umberto Illia**, ales președinte la 31 iulie 1963, după alegerile de la 7 iulie. Ocupă oficial scaunul prezidențial la 12 octombrie 1963 ; **Juan Carlos Ongania** îl substituie pe Arturo Frondizi în urma loviturii de stat militare organizată de generalul Pistarini, la 28 iunie 1966 ; **Roberto Marcelo Levingston** îl substituie pe generalul Ongania înlăturat de lovitura militară de la 9 iunie 1970 ; **Alejandro Lanusse** desemnat președinte de junta militară, în seara zilei de 25 martie 1971 ; **Hector Campora**, ales la 11 martie 1973 ; **Raul Lastiri**, președinte provizoriu de la 13 iulie cînd Hector Campora a demisionat ; **Juan Peron**, ales pentru a treia oară președintele Argentinei, la 23 septembrie 1973.

Victor Tătaru, Suceava. 1. Organizația Pactului Atlanticului de Nord (N.A.T.O.) a fost constituită la 4 aprilie 1949 de Belgia, Canada, Danemarca, Franța, Islanda, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, Portugalia și Statele Unite ale Americii. La 18 februarie 1952 au aderat la Pactul nord-atlantic Grecia și Turcia, urmate la 9 mai 1955 de R.F. Germania. La 30 iunie 1966 Franța a ieșit din sistemul integrării defensive, dar nu și din alianță. 2. Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală (Tratatul de la Varșovia) a fost semnat la Varșovia la 14 mai 1955 de Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, Republica Democrată Germană, Polonia, România, Uniunea Sovietică și Ungaria. Albania s-a retras la 12 septembrie 1968.

Elena Ionescu, București. 1. Printre țările occidentale industrializate, Japonia se află pe primul loc în ce privește creșterea prețurilor în perioada 1960-1972 și nu Franța care se află pe locul al patrulea. În schimb, Franța ocupă primul loc în ce privește creșterea chiriilor. 2. Se pare că Olanda ar fi uzurpat locul Franței de prim furnizor al R.F. Germania. În timpul primelor șase luni ale anului 1973 valoarea exporturilor olandeze spre R.F.G. s-a ridicat la 18 miliarde de franci francezi față de 17 miliarde — cifra exporturilor franceze. Produsul național brut olandez este de cinci ori mai mic decît cel al Franței. Mărfurile olandeze cele mai vîndute vest-germanilor sînt carnea, fructele și legumele, produsele petroliere și textile.

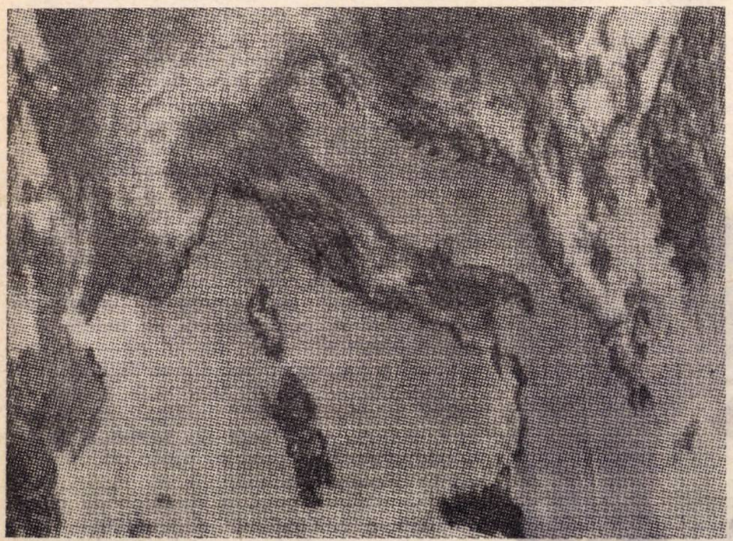

Mircea Balea, București. Vă prezentăm o remarcabilă fotografie luată de satelitul american NOAA II de la o altitudine de cca 1 600 km. În obiectiv : cizma Peninsulei Italice, Corsica, Sardinia și Sicilia.

O. N. U. - 135

Grigore Croitoru, Constanța. Astăzi, Organizația Națiunilor Unite numără 135 state membre. Al 132-lea stat care a intrat în Organizație a fost Republica Bangladesh. Au intrat apoi Bahamas, Republica Democrată Germană și Republica Federală Germania.

În fotografie : Momentul solemn de înălțare a drapelelor ultimilor trei noi membri ai Organizației Națiunilor Unite. Sînt prezenți secretarul general al Organizației și miniștrii de externe ai noilor state membre : Bahamas, R.D. Germană, R.F. Germania.

A. A.

Ștefan Stănescu, com. Mănăstirea, jud. Ilfov. 1. Informațiile dv. sînt exacte. Tineretul american nu recurge numai la droguri ci și la alcool. De cîtăva vreme, numărul copiilor și adolescenților americani care se dedau băuturii pe care, adesea, o combină cu droguri, a devenit de-a dreptul îngrijorător. Recent, cotidianul american „International Herald Tribune" dădea cîteva exemple de-a dreptul surprinzătoare. La 8 ani, June o însoțește pe mama sa la o petrecere. Cineva îi oferă un pahar cu gin. Beția fetiței îi amuză pe invitați. „La 9 ani, povestește June, beam regulat gin și luam barbiturice. Mi le procura o prietenă a mamei, farmacistă". Societatea „Alcoolicii anonimi" (A.A.) organizează săptămînal reuniuni. Numai în regiunea Los Angeles ea a organizat de la începutul anului peste 25 de întîlniri, în special pentru adolescenți. De două ori mai mult decît anul trecut. În patru ani, a calculat un specialist californian, în lupta antialcoolică, numărul arestărilor în rîndul tineretului, pentru delicte legate de alcoolism, a crescut cu 700 la sută. Cauzele ? Unii sociologi americani consideră că, pentru anumiți părinți, speriați de pericolul drogului, alcoolul constituie un rău mai mic. Și atunci îi lasă să bea... Alții afirmă că tînăra generație bea pentru a-și imita părinții, alcoolul fiind un mod de inițiere în viața socială. Toți specialiștii se declară însă de acord în ce privește prevenirea alcoolismului care „trebuie să înceapă de pe băncile școlii". Este și timpul : numărul adolescenților în pericol se ridică astăzi la incredibila cifră de 450 000 ! 2. Este încă prematură afirmația că rolul Monseniorului Agostino Casaroli, „ministrul afacerilor externe" al Vaticanului, ar fi în scădere. Speculațiile presei occidentale în acest sens s-au declanșat odată cu numirea lui Luigi Poggi, fost ambasador al Vaticanului în Peru, ca nunțiu apostolic cu statut particular : va fi însărcinat cu misiuni de încredere extrem de importante — se spune — pentru viitorul politicii papale.

Traian Panaitescu, com. Chiojd, jud. Buzău. Problema pe care v-o puneți este pe deplin justificată. Echilibrul demografic dintre Veneția insulară și uscat (Mestre, Marghera și alte mici teritorii) s-a menținut pînă la ultimul război mondial, deși acest echilibru purta în sine germenii destrămării. Astfel, prin anii 1950—1951 Veneția insulară avea 176 000 de locuitori față de cei 95 000 de pe uscat. După numai zece ani, adică în 1962, situația s-a răsturnat : Veneția — 135 000 locuitori, uscatul — 159 000. Peste alți zece ani (1972), populația Veneției a coborît la 108 000, iar cea a orașelor Mestre și Marghera s-a ridicat la 207 000 locuitori.